

75 років

УКРАЇНСЬКОЇ
ЕМІГРАЦІЇ
В АРГЕНТИНІ

Календар Альманах
ВІДРОДЖЕННЯ
1972

БуеносАйрес

ЧИТАЙТЕ!

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

Наш Ключ

Тижневик української національної думки і чину.

Виходить кожного тижня в четвер.

Приносить відомості про життя української національної спільноти у всьому світі.

Домагайтесь оказового числа, яке вишлемо вам безплатно.

ПЕРЕДПЛАТА:

в Аргентині і в країнах Південної Америки:

Річна — — — — — н. пез. 35.—

Піврічна — — — — — н. пез. 18.—

Поодиноке число — — — — — н. пез. 1.—

Закордоном на рік — — — 6.— ам. долярів

Летунською поштою на рік — — — 7.— ам. долярів

“NASH KLYCH”

Адреса Адміністрації:

CALLE MAZA 150

T. E. 89 — 7831

BUENOS AIRES

Rep. ARGENTINA

ALMANAQUE “RENACIMIENTO”

Suplemento Anual de
“NUESTRO LLAMADO”
Maza 150 — Buenos Aires

Registro de Propiedad
Intelectual No. 1110894

FRANQUEO PAGADO
Concesión No. 2874

TARIFA REDUCIDA
Concesión 249
Correo Argentino
Suc 4 (Almagro)

КАЛЕНДАР
«ВІДРОДЖЕННЯ»
АЛЬМАНАХ

ALMANAQUE UCRANIO

“RENACIMIENTO”

AÑO BISIESTO

1 9 7 2

IMPRESO EN LA ARGENTINA

SUPLEMENTO ANUAL DE “NASH KLYCH”

BUENOS AIRES

MAZA 150

КАЛЕНДАР АЛЬМАНАХ
«ВІДРОДЖЕННЯ»

ПЕРЕСТУПНИЙ РІК

1972

УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО «ВІДРОДЖЕННЯ»
В АРГЕНТИНІ

БУЕНОС АЙРЕС

МАСА 150

Imprenta "CHAMPION", c. Mercedes 2163, Buenos Aires
Rep. ARGENTINA

За редакцією Маркіяна Фесоловича.
На обкладинці аргентинський краєвид «ПАМПА» (олій) М. Ф.

В І Д В И Д А В Н И Ц Т В А

На 1972-ий рік припадає 75-ліття прибуття до Аргентини перших українських поселенців, тому, для відзначення цієї пропам'ятної річниці, щогорічний Альманах, також Альманах на 1975-ий рік майже в цілості присвячені темі українського поселення у свободолюбну країну Сан Мартіна, Аргентину. Зміст Альманаху, це статті про: життя наших поселенців, працю створених ними організацій, релігійне, культурне та економічне життя нашої громади, чоленіші постаті (громадські чи релігійні діячі, письменники-мистці і т. д.) цієї громади і наші важливіші осяги в тій країні.

E D I T O R I A L

Nuevamente estimados lectores llegamos a Uds. por medio de nuestro Almanaque-Anuario del semanario "Nash Klych" y de la Asociación Ucraina "Renacimiento" en la República Argentina.

El contenido de este año difiere algo con respecto al de años anteriores, debido a que en él referiremos al septuagésimo quinto aniversario de la llegada de los primeros emigrantes de origen ucranio a la Argentina, por ello en las páginas siguientes rendiremos nuestro homenaje a los primeros emigrantes que se asentaron en lejanas provincias de este gran país, a los agricultores — héroes anónimos del trabajo, que dejaron su lejana y amada Ucrania para con su dinodado esfuerzo domar los campos salvajes, transformándolos en campos feraces, productores de nuevas riquezas que permitieron mejorar su estándar de vida como así el de la comunidad a la que se integraron.

Por ello exaltamos en estas páginas a los primeros nuestros pobladores que además crearon organizaciones culturales, fundaron iglesias y finalmente dieron su aporte profesional y artístico; por eso nos referiremos a aquellos que sobresalieron como dirigentes de organizaciones civiles, de culto, profesionales y artistas.

Además proseguiremas con este tema en el próximo anuario, dando cuenta de los festejos que se realicen durante este año y completando toda otra información que no tuviese cabida en este.

Buenos Aires, enero de 1972.

А
 нв. ст. н українські свята:
 ст. ст. і

латинські свята:

- 1 19 С Св. мч. Боніфатія
- 2 20 Н 30 по П. Ігн. Богонос.
- 3 21 П Св. мчц. Юліянії
- 4 22 В Св. вмц. Анастасії
- 5 23 С Св. мч. Зотика
- 6 24 Ч Святвечір. Св. Євгенії
- 7 25 П РІЗДВО ХРИСТ.
- 8 26 С. СОБ. ПР. БОГОРОД.
- 9 27 Н 31 по П. Св. Стефана
- 10 28 П Св. Йосифа обруч.
- 11 29 В Свв. Дітей уб. у Вифл.
- 12 30 С Св. мц. Анісії
- 13 31 Ч Преп. Меланії
- 14 1 П НОВ. РІК, Вас. Вел.
- 15 2 С П. Сильвестра Печер.
- 16 3 Н 32 по П. прор. Малахії
- 17 4 П Св. мч. Зосима
- 18 5 В Навеч. Богоявлення
- 19 6 С БОГОЯВЛ. ГОСПОД.
- 20 7 Ч Собор св. Іоана Хрес-
- 21 8 П Преп. Домніки
- 22 9 С Св. мч. Полієвкта
- 23 10 Н 33 по П. Св. Григ. Вел.
- 24 11 П Преп. Теодосія Вел.
- 25 12 В Св. мц. Татіяни
- 26 13 С Свв. Єрмила і Страт.
- 27 14 Ч Св. рівноап. Нічи
- 28 15 П Преп. Павла і Гавриї.
- 29 16 С Св. мц. Леоніли

- 30 17 Н 34 по П. Митаря і Фар.
- 31 18 П Свв. Атанасія і Кирила

Circunc. del Señor

El S. Nombre de Jesús

- s. Antero. p. y mártir
- s. Tito, obispo
- s. Telesforo. p. y mártir
- Reyes Magos**
- s. Crispín. obispo
- s. Severino. obispo

s. Julián, mártir

- s. Nicanor. confesor
- s. Higinio papa y mártir
- s. Benito. confesor
- s. Hilario. confesor
- s. Félix. pbro. y conf.
- s. Pablo. 1er. ermit.

s. Marcelo. p. y mártir

- s. Antonio abad
- sta. Liberata. v.
- s. Mario. mártir
- s. Fabián, mártir
- sta. Inés. vg. y mr.
- s. Vicente, mr.

s. Raimundo de Peñ.

- s. Timoteo, obispo
- s. Donato. confesor
- s. Policarpo. obispo
- s. Juan Crisóstomo
- s. Pedro Nolasco. conf.
- s. Francisco de Sales

sta **Martina, vg. y mr.**

- s. Juan Bosco, confesor

Febrero

ЛЮТИЙ

нв. ст. А
ст. ст. Н українські свята:

латинські свята:

1 19 В Преп. Макарія
2 20 С Преп. Євфімія Вел.
3 21 Ч Преп. Максима Испов.
4 22 П Св. ап. Тимотея
5 23 С Свмч. Климента

s. Ignacio, ob. y mr.
La Purif. de María
s. Blas, ob. y mr.
s. Andrés Cors., obispo
sta. Agueda, vg. y mr.

6 24 Н Бл. Сина. Ксенії Окс.
7 25 П Св. Григорія Богосл.
8 26 В Преп. Аркадія
9 27 С Преп. Петра Єгипет
10 28 Ч Преп. Єфрема Печер.
11 29 П Свмч. Романа
12 30 С 3-х Святих Телів. Пом.

s. Tito, obispo
s. Romualdo, abad
s. Cirilo, obispo
sta. Escolástica, vg.
s. Lázaro y Lucio
s. Damián, mártir

13 31 Н М'ясоп. Св. Богдана
14 1 П Свмч. Трифона
15 2 В СТРИГ. ГОСПОДНЕ
16 3 С Св. Симона і пр. Анни
17 4 Ч Преп. Ісидора
18 5 П Свмц. Агафії
19 6 С Свмц. Христини

s. Benigno, mr., **CARN.**
s. Valentín, mr., **CARN.**
s. Faustino, mr., **CARN.**
s. Elías, mártir
s. Donato, mártir
s. Simeón, ob. y mr.
c. Gabino, presb.

20 7 Н Сиропусна. Пр. Луки
21 8 П Свпр. Захарії. П. В. П.
22 9 В Преп. Панкратія
23 10 С Благовір. Анни
24 11 Ч Св. кн. Всеволода
25 12 П Св. Мелетія
26 13 С Св. Зої

s. Eleuterio, obispo
s. Severino, ob.
s. Pascasio, ob.
s. Lázaro, mr.
s. Edilberto, rey
s. Victoriano, mr.
s. Diodoro, mr.

27 14 Н 1 Вел. Посту. Кирила
28 15 П Свап. Онисима
29 16 В преп. Касіяна

c. Baldonero, ob.
s. Macario, mr.
s. Justo, mr.

Marzo

ЕРЕЗЕНЬ

А
 МВ. СТ. Н українські свята:
 СТ. СТ. І

ЛАТИНСЬКІ СВЯТА:

- 1 17 С Свч. Памфіла
- 2 18 Ч Свв. Теодора і Тірона
- 3 19 П Св. Флявіяна
- 4 20 С Свал. Архипа. **ПОМИН.**

- s. Albino, abad
- s. Simplicio, mr.
- s. Emeterio, mr.
- s. Casimiro, conf.

- 5 21 Н 2 Вел. П. Св. Світлани
- 6 22 П Преп. Тимотея
- 7 23 В Свмч. Маврикія
- 8 24 С Свмч. Полікарпа
- 9 25 Ч Преп. Еразма
- 10 26 П Св. Тарасія
- 11 27 С Преп. Порфірія. **ПОМ.**

- s. Teófilo, mr.
- sta. Felicitas, mr.
- s. Tomás de Aquino
- s. Juan de Dios, mr.
- sta. Francisca, vda.
- s. Macario, ob.
- s. Eulogio, ob.

- 12 28 Н 3 Вел. П. Преп. Тита
- 13 29 П Преп. Василя іспов.
- 14 1 В Преп. Євдокії
- 15 2 С Преп. Сави
- 16 3 Ч Свмч. Євтропія
- 17 4 П Преп. Герасима
- 18 5 С Свмч. Конона. **ПОМИН.**

- s. Bernardo, ob.
- sta. Patricia, mr.
- s. León, ob. y mr.
- s. Aristóbulo, mr.
- s. Heriberto, ob.
- s. Patricio, ob.
- s. Cirilo, ob.

- 19 6 Н 4 В. П. свмч. Аморейс.
- 20 7 П Преп. Євгенія
- 21 8 В Пер. Теофілакта
- 22 9 С Св. 40 мучеників
- 23 10 Ч Преп. Анастасії
- 24 11 П Св. Софронія
- 25 12 С Преп. Теофана

- San José**
- s. Benigno, abad
- s. Benito, ab. ОТОÑO
- s. Saturnino, mr.
- s. Victoriano, mr.
- s. Gabriel Arcángel
- Encarn. del Señor

- 26 13 Н 5 По. Свмц. Христини
- 27 14 П Св. благв. Ростислава
- 28 15 В Свмч. Агапія
- 29 16 С Свмч. Юліяна
- 30 17 Ч Преп. Олексія
- 31 18 П Св. Кирила

- Domingo de Ramos**
- s. Ruperto, ob.
- s. Sixto, mártir
- s. Cirilo, mr.
- Jueves Santo. s. Juan Cim.**
- Viernes Santo. s. Benjamín**

Abril

ВІТЕНЬ

нв. ст. и українські свята:
ст. ст. і

ЛАТИНСЬКІ СВЯТА:

1 19 С Свмц. Дарії

2 20 Н Вербна. Преп. Сергія

3 21 П Св. Якова ісповід.

4 22 В Свмч. Калиніка

5 23 С Свмц. Лідії

6 24 Ч Преп. Захарії

7 25 П БЛАГОВ. П. БОГОР.

8 26 С Вел. Суб. Соб. Арх. Г.

9 27 Н ВЕЛИКДЕНЬ

10 28 П Світлий. Пр. Іларіона

11 29 В Світл. Св. Мстислава

12 30 С Свмч. Захарії

13 31 Ч Преп. Іпатія

14 1 П Преп. Марії Єгипт.

15 2 С Преп. Тита

16 3 Н Томина. Пре. Никити

17 4 П Преп. Йосифа

18 5 В Преп. Марка

19 6 С Св. Methodia

20 7 Ч Св. Георгія іспов.

21 8 П Преп. Ніфонта

22 9 С Препмч. Вадима

23 10 Н Мирнонос. Св. Терентія

24 11 П Свмч. Антипи

25 12 В Преп. Атанасії

26 13 С Свмч. Артимона

27 14 Ч Св. Мартина

28 15 П Благов. Мстислава

29 16 С Св. Мирослави

30 17 Н Розслабл. св. Симеона

s. Celso. Hugo. mrs.

Resurrección. N. S. J. C.

s. Benito. mr.

s. Isidoro ob.

Vicente Ferrer. conf.

s. Eutiquio

s. Epifanio. mr.

s. Amaneio. ob.

s. **Demetrio, mr.**

s. Miguel. conf.

s. León. papa

s. Victor. mr.

s. Hermenegildo

Día de las Américas

s. Eustaquio. mr.

s. **Calixto. papa**

s. Aniceto. papa

s. Eleuterio ob.

s. Vicente. mr.

s. Suplicio. mr.

s. Anselmo. ob.

s. Sotero y Cayo. ps.

s. **Adalberto, ob.**

s. Fidel de Sam.. mr.

San Marcos. ev.

s. Cleto. papa y mr.

s. Toribio. ob.

s. Pablo de la Cruz

s. Pedro de Verona

sta. Catalina. vg.

Маю

П РАВЕНЬ

А
нв. ст. н українські свята:
ст. ст. і

ЛАТИНСЬКІ СВЯТА:

1 18 П Свмч. Віктора
2 19 В Преп. Трифона
3 20 С Преп. Віталія
4 21 Ч Свмч. Дионісія
5 22 П Свап. Натанаїла
6 23 С **СВМЧ. ЮРІЯ ПЕРЕМ.**

7 24 Н Самаританки. св. Вал.
8 25 П Свѣвнг. Марка
9 26 В Св. Глафіри
10 27 С Свщмч. Симеона
11 28 Ч Св. Максима
12 29 П Св. 9 мч. в Кизиці
13 30 С Свап. Якова

14 1 Н **Сліпого. Св. Тамари**
15 2 П Благ. князів Бор. і Гл.
16 3 В Свмчц. Маври
17 4 С Свмчц. Пелагії
18 5 Ч **ВОЗН. ГОСПОДНЄ.**
19 6 П Преп. Іова Почаїв.
20 7 С Св. Пахомія

21 8 Н **Св. Отц. Іоана Бог.**
22 9 П Св. Миколая Чудотв.
23 10 В Свап. Симона Зелота
24 11 С Свв. Кирила і Метод.
25 12 Ч Св. Еліфанія
26 13 П Свмчц. Глікерії
27 14 С Свмч. Ісидора. **Помин.**

28 15 Н **ЗЕЛ. СВЯТА. Пр. Ісаїї**
29 16 П **ДЕНЬ СВ. ДУХА.**
30 17 В Свап. Андроника
31 18 С Свмчц. Клявдії

FIESTA de TRABAJO
s. Atanasio, ob. y mf.
s. Alejandro, papa
sta. Mónica, vda.
San Pío V, papa
San Juan Evangelista

s. Estanislao, ob. y mr.
s. Dionisio, obispo
s. Gregorio, ob. y mr.
s. Antonino, ob.
s. Mamerto, ob.
s. Nereo, mr.
s. Roberto B., card.

s. Sab. y Bonif., mrs.
s. Juan B. de la Salle
s. Ubaldo, ob.
s. Pascual Bailón
s. Venancio mártir
s. Pedro Cel., papa
s. Bernardino, conf.

s. Timoteo, mr.
sta. Rita de C.
s. Desiderio, ob.
s. Rob. y Silv., mrs.
FIESTA CIVICA
s. Felipe Nery, ef.
s. Beda, conf.

s. Germán, mr.
sta. M. Magd., vg.
s. Fernando, rey
ss. Ang. y Petr. vgs.

Junio

ЕРВЕНЬ

нв. ст. А
ст. ст. І українські свята:

1 19 Ч Свщмч. Патрикія
2 20 П Свмч. Талалея
3 21 С **Св. Константина і Ол.**

4 22 Н 1 по П'ятид. св. Софії
5 23 П Євфросинії. **Поч. Пет.**
6 24 В Свмч. Мелетія
7 25 С Св. Ярополка
8 26 Ч Свап. Карпа
9 27 П Преп. Терапонта
10 28 С Преп. Микити

11 29 Н 2 по П. Прм. Теодосії
12 30 П Свмчц. Христини
13 31 В Св. Петронілі
14 1 С Свмч. Юстина
15 2 Ч Св. Никифора
16 3 П Св. Павлини
17 4 С Св. Митрофана

18 5 Н 3 по П. Блаж. Ігоря
19 6 П Преп. Вісаріона
20 7 В Св. Богдана
21 8 С Св. Нікандра і Маркія.
22 9 Ч Св. Кирила, св. Теклі
23 10 П Свмчц. Антоніни
24 11 С Свап. Варнави

25 12 Н 4 по П. Онуфрія Вел.
26 13 П Свмчц. Акиліни
27 14 В Благ. кн. Мстислава
28 15 С Свмч. Модеста
29 16 Ч Преп. Тихона
30 17 П Свмч. Мануїла

латинські свята:

s. Juvencio, **C. CRISTI**
s. Erasmo, ob. y mr.
s. Isaac, conf.

s. **F. Caracciolo**, conf,
s. Bonifacio, mr.
s. Norberto, ob.
s. Roberto, abad
s. Salustiano, mr.
s. Primo mártir
sta. Margarita, r

s. **Bernabé** ap.
s. Juan de Sanagas
s. Antonio de Padua
s. Basilio Magno, conf.
s. Vito mr.
s. Aureliano, conf.
s. Nicandro mr

s. **Marcos** mr.
s. Gervacio mr.
DIA DE LA BANDERA
s. Luis Gonz INVIerno
s. Paulino ob.
sta. Agrinina, ve
Nat de S. Bautista

s. **Guillermo** abad
s. Juan y Pablo, mrs.
s. Ladislao, rey
s. Ireneo, ob.
s. Pedro y Pablo
s. Marcial, mr.

Julio

Л И П Е Н Ь

нв. ст. А
ст. ст. І українські свята:

ЛАТИНСЬКІ СВЯТА:

1 18 С Преп. Леонтія
2 19 Н 5 по П. ап. Юди Тадея
3 20 П Свмч. Методія
4 21 В Свмч. Юліяна
5 22 С Свмчц. Юліянії
6 23 Ч Свмчц. Агрипіни
7 24 П Різдво Іоана Хрест.
8 25 С Препмц. Февфронії
9 26 Н 6 по П. Преп. Давида
10 27 П Св. Іоанни мироноси.
11 28 В Пр. Сергія. Кн. Петр.
12 29 С Св. ап. Петра і Павла
13 30 Ч. Собор 12 апостолів
14 1 П Св. Косми і Дам'яна
15 2 С Поло. ризи Бож. Мат.
16 3 Н 7 по П. П. Анатолія
17 4 П Св. Лукії
18 5 В Преп. Атанасія
19 6 С Св. Юліянії кн. Олш.
20 7 Ч Преп. Євфросинії
21 8 П Свмч. Прокопія
22 9 С Свмч. Олександра
23 10 Н 8 по П. Пр. Антонія П.
24 11 П Блаж. княгині Ольги
25 12 В Свмч. Іларія
26 13 С Соб. Архач. Гавриїла
27 14 Ч Препмц. Онисима
28 15 П Св. князя Володимира
29 16 С Свмчц. Юлії
30 17 Н 9 по П. Свмц. Марини
31 18 П Свмч. Еміліяна

s. Julio, mr.

s. **Martiniano, mr.**
s. León, papa y mr.
s. Laureano ob.
s. Antonio M. Zac.
s. Rómulo, ob. y mr.
s. Cirilo, ob.
sta. Isabel, reina

FIESTA CIVICA

sta. Amalia, mr.
s. Pío I, papa y mr.
s. Juan Gualberto
s. Anacleto, p. y mr.
s. Buenaventura, ob.
s. Enrique Emp., conf.

Ntra. S. del Carmen

s. Alejo, conf.
s. Camilo Lellis, conf.
s. Vicente de Paul, conf.
s. Jerónimo, fund.
s. Víctor, mr.
sta. M. Magdalena

s. **Apolinario, ob.**
s. Feo. Solano, ob.
s. Santiago, ap.
Santa Ana, vg.
s. Pantaleón, mr.
s. Inocencio p.
sta. María, vg.

s. **Abdón, mr.**
s. Ignacio fund.

Agosto

ЕРПЕНЬ

А
нв. ст. и українські свята:
ст. ст. і

ЛАТИНСЬКІ СВЯТА:

1 19 В Преп. Мокрини
2 20 С **Свпрор. Ілїї**
3 21 Ч Преп. Онуфрія
4 22 П **Св. Марїї Магдалини**
5 23 С Свмч. Трохима

s. Félix, mr.
s. Alfonso, ob.
s. Dalmaeio, ob.
sta. Dominga, fuad.
s. Osvaldo, rey

6 24 Н 10 п. П. **Бориса і Гліба**
7 25 П Успіння прав. Анни
8 26 В Свмч. Параскеви
9 27 С Свмч. Пантелеймона
10 28 Ч Свап. Никанора
11 29 П Свмч. Калініка
12 30 С Свщмч. Валентина

s. Felicísimo, mr.
s. Cayetano, conf.
s. Ciriaco, mr.
s. Juan de Vianney
s. Lorenzo, mr.
s. Tibureio, mr.
sta. Clara. **Día de la Rec.**

13 31 Н 11 по П. Свмч. Уліти
14 1 П св. Маковеїв. Поч. Сп.
15 2 В Свящмч. Стефана
16 3 С Св. осця Ісаакія
17 4 Ч Свв. 7 молодців з Еф.
18 5 П Свправ. Нони
19 6 С **ПРЕОБР. ГОСПОД.**

s. Hipólito, mr.
s. Eusebio, ob.
Asunc de Virgen
s. Joaquín, conf.
An. muerte de San Martín
sta. Elena, emp.
s. Juan Eudes, conf.

20 7 Н 12 по П. Преп. Пімена
21 8 П Св. Мирона
22 9 В Свмч. Маркіяна
23 10 С Свмч. Романа
24 11 Ч Свмч. Макарія
25 12 П Свмч. Фотія
26 13 С Св. Тихона

s. Bernardo, conf.
sta. Juana Freniot
s. Timoteo, mr.
s. Felipe Benicio, conf.
s. Bartolomé, ap.
s. Luis, rey de Francia
s. Ceferino, p. y mr.

27 14 Н 13 по П. **Аркадія К. С.**
28 15 П **УСПІННЯ П. БОГОР.**
29 16 В Преп. Діюмида
30 17 С Преп. Алипія
31 18 Ч Свмч. Флора і Лавра

s. José Calas, fund.
s. Agustín, ob.
sta. Sabina, mr.
sta. Rosa de Lima
s. Ramón Non., conf.

Setiembre

ВЕРЕСЕНЬ

А
нв. ст. н українські свята:
ст. ст. і

ЛАТИНСЬКІ СВЯТА:

1 19 П Свмч. Андрея
2 20 С Прор. Самуїла

s. Sixto, mártir
s. Esteban, rey

3 21 Н 14 по П. Свмц. Васи
4 22 П Свмч. Акиндина
5 23 В Свщмч. Іринея
6 24 С Свщмч. Євтихія
7 25 Ч Свап. Тита
8 26 П Св. Адріяна і Наталки
9 26 С Преп. Пімена

s. Simeón, conf.
s. Marcelo, mr.
s. Lorenzo Just., ob.
s. Germán, mr.
s. Paulino, mr.
Nat. de la Virgen
s. Sergio, p.

10 27 Н 15 по П. Августина
11 28 П Усієн. Св. ЮАНА ПР.
12 30 В Св. Олександра
13 31 С Св. Генадія
14 1 Ч Преп. Симеона стовп.
15 2 П Свмч. Леоніда
16 3 С Св. Василіси і Домни

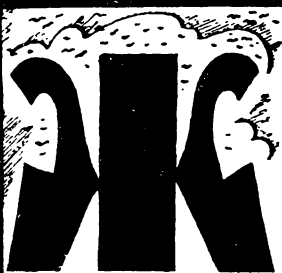
s. Nicolás Tol. conf.
s. Proto, mr.
Dulce N. de María
s. Fulgencio, mr.
s. Alberto, ob.
s. Nicodemes, mr.
s. Cornelio, mr.

17 4 Н 16 по П. пр. Мойсея
18 5 П Захарія і Єлисавети
19 6 В Свмч. Зенона
20 7 С Преп. Макарія Київс.
21 8 Ч РІЗДВО ПР. БОГОР.
22 9 П Свап. Якіма і Анни
23 10 С Свщмч. Мінодори

s. Pedro Arbúes, mr.
s. José Copert., mr.
s. Genaro, mr.
s. Eustaquio, mr.
s. Mateo. PRIMAVERA
s. Tomás de Vill., ob.
s. Lino, p. y mr.

24 11 Н 17 по П. Св. Теодори
25 12 П Свщмч. Автонома
26 13 В Свмч. Корнилія
27 14 С ВОЗДВ. ХР. ГОС. Піст
28 15 Ч Свмч. Микити
29 16 П Свмц. Людмили
30 17 С Св. Віри, Надії, Люб.

Ntra. Sra. Medced
s. Fermín, mr.
s. Cipriano, mr.
s. Cosme, mr.
s. Wenceslao, mr.
s. Miguel Arcángel
s. Gerónimo, conf.

Octubre

ОКТЕНЬ

нв. ст. А
ст. ст. и українські свята:

Латинські свята:

1 18 Н 18 П. Адріани і Софії
2 19 П Свмч. Саватія
3 20 В Св. князя Олега
4 21 С Ов. Димитрія Ростов.
5 22 Ч Свпрор. Йони
6 23 П Зач. св. Іоана Хрес.
7 24 С Свмчц. Теклі

8 25 Н 19 по П. Євфрозинії
9 26 П Свап. Іоана Богослов.
10 27 В Свмч. Филимона
11 28 С Преп. Харитона
12 29 Ч Преп. Киріяка
13 30 П Свящмч. Григорія
14 1 С **ПОКРОВ П. БОГОР.**

15 2 Н 20 по П. Св. Кипріяна
16 3 П Преп. Дионісія
17 4 В Св. Вероніки
18 5 С Преп. Дам'яна
19 6 Ч Свмч. Макарія Київс.
20 7 П Преп. Сергія печер.
21 8 С Преп. Пелагії

22 9 Н 21 П. Свап. Якова Ал.
23 10 П Преп. Теофіла
24 11 В Свмчц. Зинаїди і Арс.
25 12 С Свмчц. Домініки
26 13 Ч Свмч. Карпа
27 14 П Преп. Святослава
28 15 С Преп. Євфимія

29 16 Н 22 по П. Св. Лонгіна
30 17 П Прор. Осії
31 18 В Свап. Луки

s. **Rómulo**, mr.
s. Eleuterio, mr.
sta. Teresa Niño Jesús
s. Feo. de Asís, fund.
s. Froilán ob.
s. Bruno, fund.
s. Marcos p. y mr.

sta **Brigida**, vda.
s. Dionisio, mr.
s. Feo. de Borja, conf.
s. Nemesio ob
DIA DE LA RAZA
s. Eduardo, rey
s. Calixto p y mr.

sta. **Teresa de Jesús**
s Martiniano, mr.
s. Eduviges
s. Lucas, evang.
s. Pedro de Ale., conf.
s. Juan Cancio, conf.
s. Hilarión, abad

s. **Felipe**, mr.
s. Pedro Pas., ob.
s. Rafael, Arcángel
s. Crisanto, mr.
s. Evaristo, p. y mr.
s. Vicente, mr.
s. Simón, apóstol

s. **Eusebio**, mr.
s. Alfonso, cr.
s. Nemesio, mr.

Noviembre

ИСТОПАД

нв. ст. н **А** українські свята:
ст. ст. і **І**

латинські свята:

1 19 С Свпрор. Йоїла
2 20 Ч Свмч. Артемія
3 21 П Преп. Іларіона Вел.
4 22 С Св. Аверкія. **Помин.**

Festividad de los Santos
Comm. de Difuntos
s. Humberto, ob.
s. Carlos Barromeo

5 23 Н 23 по П. Свап. Якова
6 24 П Свмчц. Сінклітики
7 25 В Свмч. Анастасія
8 26 С Свмч. Димитрія Сол.
9 27 Ч Преп. Нестора Літоп.
10 28 П Преп. Іова Почаїв.
11 29 С Свмчц. Анастасії Рим.

s. Zacarías, prof.
s. Leonardo, confesor
s. Aquiles, confesor
sta. Victoriana, mr.
s. Teodoro, mártir
s. Andrés Av., confesor
s. Martín de Tours, ob.

12 30 Н 24 П. Зиновія і Зин-ї
13 31 П Преп. Никодима
14 1 В Свв. Косми і Дам'яна
15 2 С Свмч. Акиндіна
16 3 Ч Преп. кн. Анни
17 4 П Св. Маріяни
18 5 С Свмч. Галактіона

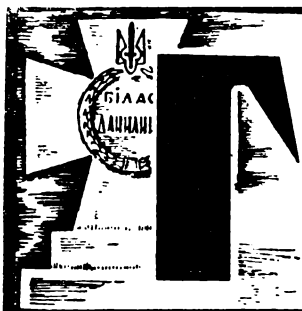
s. Aurelio, mártir
s. Diego, confesor
s. Clementino, mr.
s. Alberto, ob.
sta. Gertrudis, vg.
s. Gregorio, ob.
s. Máximo, ob.

19 6 Н 25 по П. Луки Печер.
20 7 П Преп. Лазаря
21 8 В Соб. архстр. Михаїла
22 9 С Св. Онисифора
23 10 Ч Свмч. Ореста
24 11 П Свмч. Мینی
25 12 С Тв. Іоана Милостив.

sta. Isabel, reina
s. Félix de Valois, conf.
s. Alberto, ob.
sta. Cecilia, vg.
s. Clemente, p. y mrs.
sta. Fermina, mr.
sta. Catalina, vg.

26 13 Н 26 по П. св. Іоана Зол.
27 14 П Свап. Пилипа
28 15 В Свмч. Гурія. **Поч. Пил.**
29 16 С Свап. Матвія
30 17 Ч Преп. Никона

s. Conrado
s. Virgilio, ob.
s. Gregorio, p.
s. Saturnino, mr.
San Andrés, ap.

Diciembre

РУДЕНЬ

НВ. СТ. II А
СТ. СТ. I українські свята:

1 18 П Свмч. Романа і Плат.
2 19 С Преп. Варлаама

3 20 Н 27 по П. Пр. Григорія
4 21 П ВВЕД. в ХР. ПР. БОГ.
5 23 В Свап. Филимона
6 23 С Св. Митрофана
7 24 Ч Свмчц. Катерини
8 25 П Преп. Мартирія
9 26 С Св. Інокентія

10 27 Н 28 П. бл. кн. Всевол.
11 28 П Свпрепмч. Стефана н.
12 29 В Преп. Никтарія
13 30 С Св. Андрія Первозв.
14 1 Ч Свпрор. Наума
15 2 П Свпрор. Авакума
16 3 С Свпрор. Софонїї

17 4 Н 29 П. Свмц. Варвари
18 5 П Преп. Сави Освящ.
19 6 В Св. МИКОЛАЯ ЧУД.
20 7 С Св. Амврозія
21 8 Ч Преп. Потапія
22 9 П Зач. Пресв. Богород.
23 10 С Св. Іоасафа Білгор.

24 12 Н 30 П. Даниїла стовп.
25 12 П Св. Спиридона
26 13 В Свмч. Мардарія
27 14 С Свмч. Аполонія
28 15 Ч Свмч. Елевтерія
29 16 П Свпрор. Аггея
30 17 С Свпрор. Даниїла

31 18 Н 31 по П. Св. Модеста

ЛАТИНСЬКІ СВЯТА:

s. Leoncio, ob.
sta. Bibiana, vg.

s. Fco. Javier, conf.
s. Pedro Cris., ob.
s. Dalmacio, ob.
s. Nicolás Bari, ob.
s. Ambrosio, ob.
Inm. Conc. M. Sma.
s. Restituto, ob.

s. Melquíades, p.
s. Dámaso, p.
Ntra. Sra. Guad.
sta. Lucía, vg. y mr.
s. Nicasio, mr.
s. Valeriano, mr.
s. Eusebio, ob.

s. Lázaro, obispo
s. Teótimo, mr.
s. Urbano V, p.
s. Domingo, ob.
s. Tomás ap. VERANO
s. Demetrio, mr.
s. Evaristo, mr.

s Gregorio
Nat. de N. SEÑOR
e. Esteban, ap.
s. Juan, ap.
Los Santos Inocentes
sto. Tomás, ob.
s. Eugenio, mr.

s. Silvestre, papa

МИХАЙЛО ВАСИЛИК

УКРАЇНЦІ В АРГЕНТИНІ З ГОСПОДАРСЬКОГО ПОГЛЯДУ

Мр. МИХАЙЛО ВАСИЛИК народився в с. Сороки, повіт Бучач, Галичина. До Аргентини приїхав 1950-го року, де закінчив університет, отримавши титул ліценціата економії. Тепер працює професором економії в Аргентинському Католицькому Університеті, в Університеті ім. Дж. Ф. Кеннеді та у філії Українського Католицького Університету ім. Климента Папи в Бс. Айресі. Рівночасно сповнює функцію директора Гімназійних Курсів Українознавства. Є членом Українського Соціологічного Інституту.

НАПЛИВ УКРАЇНСЬКИХ ПОСЕЛЕНЦІВ

В Аргентині живе натепер понад 200 тис. українських поселенців і їх нащадків. Головними місцями їхнього поселення є в першу чергу столиця Буенос Айрес з околицею, а далі провінції Буенос Айрес (Ля Плята, Беріссо, Вероніка, Хаурегі), Місіонес (Апостолес, Обера, Посадас, Сан Хозе, Ляс Тунас, Трес Капонес, Галіціяна й інші), Чако (Сан Бернардо, Ля Кльотільде, Ляс Бреньяс. През. Р. Саєнз Пенья, Де Тіля, Вілля Бертет та ін.), Мендоза (Бовен) і деяка кількість у пр-х: Кордоба, Санта Фе, Сан Хуан, Ентре Ріос, Ріо Negro, Формоза й ін.

Еміграційний рух українців до Аргентини тривав понад 50 років; від 1897 р. до приблизно 1960 року, з деякими перервами. В тому часі можна визначити три головні періоди: 1) від 1897 - 1914; найінтенсивніший наплив в 1901 - 1903 рр.,

2) від 1922 - 1939; зокрема в 1925 - 1930 рр.; 3) від 1946 - 1950: зокрема в 1948 - 1949 рр.

Як перед кожною еміграційною групою, так і перед українською, разом з поселенням виринула дилема: включитися відразу і повністю в місцеве суспільство, прийняти його мову та звичаї, або зорганізувати власне громадське життя за зразками принесеними з батьківщини. Поселюючися компактними групами і зберігаючи свою мову та звичаї, наш, поселенці в Аргентині вибрали другий шлях, який, хоча не давав запоруки національного збереження на довшу мету, то все таки успішно сповільнював процес асиміляції. Очевидно, що цей шлях вибрано радше підсвідомо, завдяки природному консерватизмові нашого селянства, з якого походила наша еміграція.

Творення власного суспільного життя мало часто різний характер, і то в усіх ділянках: товариській, релігійній, культурній та господарській, залежно від періоду, в якому перебували наші емігранти. Годі з'ясовувати цю справу в цій статті. Вона вимагала б окремої розвідки.

ПОХОДЖЕННЯ НАШИХ ЕМІГРАНТІВ

Аналізуючи питання, чому наші люди поселювалися в тій чи іншій частині країни, і чому включилися в таку чи іншу ділянку її господарства, доходимо до висновку, що вирішальними мотивами в цьому були: 1) соціальне походження поселенця; 2) його цивільний стан; 3) настанова на постійне, а чи тільки тимчасове перебування; 4) пропаганда та інформації еміграційних агентств та установ; 5) розпорядження місцевого уряду.

Досліджуючи наших поселенців усіх трьох періодів у світлі наведених мотивів, можемо виробити собі приблизно таку картину. Емігранти першого періоду, це майже стовідсотково галицькі селяни. Поза основними чи комплементарними сільсько-господарськими зайняттями вони не знали іншого фаху, ані не виявляли охоти змінити свою професію, зокрема у випадках, коли виїздили цілими родинами «на землю». Самітних осіб у цьому періоді було мало. Емігранти виїздили «за море» родинами, з власним господарським реманентом. Виїжджаючи групами родин, вони почувалися самотніші, але тим легше давалися заманити в глибину країни

«біцянками дешевої землі та матеріальної допомоги. в тому часі постала перша українська колонія в найдалі на північ висуненій провінції Аргентини — Місіонес. Заклали її 6 родин, що приїхали на місце теперішнього містечка Апосполес через Бразилію. Насправді провінція Місіонес становила своєрідне продовження теренів, що їх колонізували наші поселенці в стейті Парана, в Бразилії.

Інша частина поселенців того часу осіла в столиці Буенос Айрес і в місцевості Беріссо, коло Ля Пляти, віддаленій від столиці коло 60 км. Це були здебільша особи (самітні або й одружені), які вже до виїзду за океан заробляли по містах і працювали часто поза кордонами Австро-Угорщини (Прусія, Франція). Вони вже мали деякі уявлення про фабричну працю, а чи взагалі міські зайняття і тому не так легко піддавалися впливові пропаганди еміграційних агентств, які в першу чергу шукали аграрних колонізаторів.

Поселення в другому періоді було більше зрізничковане. До емігрантів з Галичини долучилися досить численні особи з Волині й Полісся. Поважний відсоток становили також емігранти, які початково осіли в Парагваю, але зустрівши там важкі кліматичні умови і верою настанову індіанських племен, переселилися до Аргентини, передусім до провінції Чако, в меншій мірі до Місіонес і Мендози. В цьому періоді постали наші колонії аграрного типу в усіх названих у першому розділах провінціях Аргентини. І тим разом це були переважно селянські родини, які прагнули осісти на землі, без огляду на всілякі труднощі та небезпеки. Їхня настанова була радше піонерсько-колонізаторська, ніж заробітчанська. Вони досить легко підпадали під вплив еміграційних агентів, які в більшості направляли їх на другорядні землі, в півдикі околиці.

Зовсім іншу групу творять емігранти цього періоду, які поселилися в містах, зокрема в Буенос Айресі, Ля Пляти й Беріссо. Їх можна б назвати «тимчасовими емігрантами». Це були переважно молоді селяни, самітні, хоч траплялися й бездітні подружжя, які виїхали у світ, щоб якнайшвидше заробити багато грошей, повернутися додому, і там поширити, а чи закласти власні господарства. Маючи таку настанову, вони не старалися купувати жодних реальностей і, звичайно, не закладали родин. Щойно коли економічна криза 30-их років,

а пізніше друга світова війна, перекреслили їхні надії повернутися на батьківщину, то вони почали пересталятися з тимчасового на постійне перебування.

У цьому періоді прибула також до Аргентини деяка кількість українських інтелігентів, в першу чергу колишніх військовиків, а далі професіоналістів, які не могли дістати відповідного зайняття на рідних землях. Їх можна вважати першими українськими політичними емігрантами в цій країні. Живучи в надії повернутися на батьківщину, вони поселювалися переважно в столиці або в її околицях, щоб легше слідкувати за розвитком політичних подій у світі, і щоб бути ближче до дому.

Апостолес, 15 вересня 1968 р. Блаженніший Верховний Архієпископ Кардинал Кир ЙОСИФ СЛІПІЙ ступає по Місіонській червоній землі слідами свого попередника бл. п. Слуги Божого Кир Андрія Шептицького.

Еміграція в третьому періоді є вже цілком політична. За соціальним станом вона складалася з усіх прошарків: від фахівців з високою освітою до ремісників, робітників і селян. Це були втікачі, що покинули батьківщину внаслідок переслідування. Були між ними цілі родини й самотні особи; військовики і примусово вивезені на працю, які опинившись після другої світової війни в Західній Європі, з політичних мотивів не хотіли вертатися додому. Не втрачаючи надії на політичні зміни на Сході Європи, вони, подібно як емігранти другого

періоду, поселилися головню в столиці і її околиці, де вони мали найбільше змоги застосувати своє знання і фахи в заробітчнській праці.

ВРОСТАННЯ В ҐРУНТ

Журнал оо. Василян «Життя», ювілейне число 13, 1967 р. подає, що перша група наших поселенців прибула до Місіонес 27 серпня 1897 р. Складалася вона з 12 родин чисто українських та одної мішаної італійсько - української. З цією групою приїхало також 6 польських родин. Для історії варто тут згадати імена голів тих перших родин українських поселенців:

Ілля Білий, Ілля Дутка, Гнат Герцун, Семен Козачик, Теодор Коцур, Теодор Король, Іван Максимович, Тома Мусій, Михайло Опиханий, Теодор Письменний, Тома Винник, Йосиф Собчишин.

Немаючи достаточної кількості грошей на закуп землі у провінції Буенос Айрес, прийняли наші емігранти пропозицію тодішнього губернатора Національної Території Місіонес, д-ра Х. Лянуссе поселитися в Місіонес, де їм обіцяно землю, власність держави, на довгореченцеві сплати, та державну допомогу. І так вже в місяці липні вирушила з Буенос Айресу в дорогу валка возів запряжених волами, щоб по більшш чим місячній подорожі прибути до Апостолес у Місіонес.

Місіонес у той час була дуже мало заселена. На всій території жило всього понад 30 тис. осіб, а для вдержання порядку губернатор мав тільки 105 поліцаїв. Це вияснює велике зацікавлення губернатора в тому, щоб притягнути нових поселенців до такої далекої від Буенос Айресу провінції.

Спочатку поселенцям в Місіонес призначувано по 50 га землі та додавано одноразову допомогу в харчах і худобі. Самозрозуміло, що першим завданням поселенців було збудувати житловий захист і очищувати посівну площу, звичайно з допомогою вогню. В околицях лісостепу такий спосіб давав дсбрі висліди, але де землю вкривав густий праліс, то це не вистачало. Вогонь випалював кущі, ліяни, дрібніші дерева, але великі пні тільки обгоряли і залишалися, доки їх не зрубано і не викорчувано. З бігом часу, при наполегливій праці, колишні граліси та степи перемінились на освоєні поля. Натепер пьденню - східня частина провінції Місіонес, заселена пе-

переважно нашими людьми, займає в Аргентині перше місце, щодо відсотку культивованої площі.

До вибуху першої світової війни в цій провінції нараховувалося понад 5 тис. наших поселенців, а до вибуху другої війни їх кількість збільшилася до 30 тис.

Без сумніву перші емігранти мали найтяжчі умовини. їм доводилося дуже тяжко боротися з тропічним пралісом, комахами, дикими тваринами, з ворожими племенами індіанців озброєними бандами всіляких проїдисвітів. Гарячий клімат та відсутність будьякої санітарної опіки пособляли поширенню всіляких хворіб, яких поселенці до того часу не знали. Все це причинялося до дуже високого відсотку смертності. Що ці перші емігранти таки видержали на місцях свого поселення, то треба приписати з одного боку впертості та витривалості нашого селянина, а з другого відсутності достатніх матеріальних засобів на те, щоб повернутися додів, або переселитися в іншу країну. Коли ж вдержалася перша група, то за нею приїжджали інші.

На славу нашим першим поселенцям треба тут згадати, що мимо всіх труднощів, коли прийшов час сплачувати перші зобов'язання, зацягнені перед урядом, то не знайшлося нікого, хто б не заплатив, а деякі сплачували свої рати навіть ще перед означеним реченцем.

Головним зайняттям наших поселенців в Місіонес залишилося надалі сільське господарство. Люди живуть переважно на хуторах т. зв. «чакрах», частково в містечках. Вони плекають переважно монокультурний або півмонокультурний тип господарства, продукція якого призначена для продажу. Плекають передусім жербу (рід південно-американської рослини, з якої виготовляють напитек, подібний до чаю, але зелений), чай, тютюн, риж, тунг, цукрову трощу, помаранчі, цитрини і т. д. Для власних потреб управляють також кукурудзу, мандіоку та всіляку городовину. Займаються також лісовим промислом. Донедавна тягловою силою були коні, запряжені часто в драбинястий віз, як у Галичині. Щойно в останніх роках завважується сильніший перехід на механізацію сільського господарства.

Від часу закінчення освоювання пригожої до управи землі, тобто від часу, коли припинилася експансія екстензивної форми господарства, замічається серед наших поселенців

своєрідний застій. Люди переважно живуть середньо - заможним життям, сільсько - хуторянського стилю, не виявляючи прагнень, ані переходу на інтенсивнішу форму господарства, ані до зацікавлення іншими професіями. Свою продукцію вони продають посередникам, часто ще перед збором. Очевидно, що при такій практиці прибутки посередників часто перевищують прибутки продуцентів. Спроби обійтися без посередників, з допомогою кооператив (напр., кооперативи сушення та сортування жерби і чаю, або торговельні) тільки подекуди мали успіх, часто з вини самих поселенців. Найкраще вдержалися, а згодом вирости до поважних фінансово - господарських одиниць, кооперативи, в середній частині провінції, в околиці містечка Обера. В Обера є філія Укр. Кред. Кооперативи «Відродження».

Причинилися наші поселенці також до введення нових культур у господарство Аргентини. В роках 1935/40 Володимир Гнатюк із своїм братом Тихоном, православним священником, експериментує в Трес Капонес вирощування чаю, і навіть бере участь у регіональній виставці в Посадас 1940 року, із цим новим тоді продуктом. Пізніше при допомозі кредиту Банку де ля Націон постають дві перші школки рослин чаю: Ф. Купляйн в Кампо Вера і Корнило Звір в Л. Н. Алем виростили перших 1.100.000 рослин, від яких і пішла продукція чаю на широку скалю.

Немалий відсоток наших поселенців працює як ремісники. Провінційний уряд клясифікує їх як промислові підприємства, але коли взяти до уваги, що коло 45% таких «індустрій» взагалі не має наємної робочої сили, а 52% zatrudнює від 1—10 робітників, то можна сміло твердити, що це насправді звичайні ремісничі верстати. Тільки 3% підприємств zatrudнює понад 10 робітників і їх можна приділити до промисловості. Це, зрештою, стверджує також рід продукції. Підприємства, які zatrudнюють більшу кількість робітників продукують всілякі машини, електричні мотори тощо. Інші — це сушарні та млини жерби і чаю, виробництва м'ясних та товщених консервних продуктів, безалькогольних напійків, хемічних та фармацевтичних продуктів, виправи шкір, тартаки, столярні, кузні, майстерні возів, цегольні, верстати для направи авт, спорудження і направи радіоапаратів, кравецькі робітні, вуглярні і т. п. Очевидно, що тут подаємо тільки такі види підприємств, яких власники є українські поселенці або їх на-

щадки. В цій ділянці народного господарства провінції наші поселенці становлять 10% осіб, зайнятих в індустрійно - ремісничім секторі, у відношенні до загальної кількості людності провінції українська група становить тільки 6%.

До інших професій, як вже було згадано, незамітно більшого зацікавлення. Коли ж часом виявиться, то хіба серед молодших, здебільша уродженців Аргентини. На першому місці стоїть купецтво. Для прикладу: на 71 приватних готелів і пенсіонів у провінції, тільки 4 є в українських руках. Є ще деяка кількість учителів і священників, лікарів і адвокатів, і то все. За-

ІЛЛЯ ДУТКО — один із перших українських емігрантів в пров. Місіонес, біля Пам'ятника Піонерів в м. Апостолес, під час святкувань в 1937 р. сімдесятьліття прибуття перших емігрантів до Місіонес.

Гал наших поселенців поза сферу сільського господарства і дрібного виробництва не виходить. В останніх роках помітно значний вплив молоді на працю до індустріального центру Буенос Айрес. Стимулом виходу в «широкий світ» є часто військова служба. Вплив молоді є для нашої громади шкідливий тим, що вона у великих містах денационалізується прискішеним темпом і втрачає зв'язок, не тільки з нашою національною громадою, але часто навіть з родиною та свояками.

Участь наших поселенців у громадському - політичному житті провінції радше пасивна. Дотепер мені відомий тільки один випадок, що до провінційного парламенту обрано особу українського з походження.

Ми зупинилися довше над нашою колонією в Місіонес, перше тому, що це найстарша колонія в Аргентині і з того титулу вона заслуговує на те, а по-друге, що про цю колонію нам вдалося роздобути найбільше відомостей та всіляких матеріалів. Позатим процес вrostання в ґрунт наших поселенців у цій провінції є цілком подібний до такого процесу в інших наших аграрних поселеннях в Аргентині.

Друга по величині наша аграрна колонія постала в провінції Чако, розташованій у північно - західній частині Аргентини. Це переважно вихідці з Волині та Полісся. Перші з них прибули сюди з Парагваю. Клімат тут, як в провінції Місіонес, субтропічний і з тієї причини нашим поселенцям тяжко було акліматизуватися і освоювати ґрунт. В засаді вони мали такі ж труднощі, що і поселенці в Місіонес. Хіба з тією різницею, що в цьому періоді опіка уряду була справніша і не було вже небезпеки з боку індіан та озброєних банд.

Головна маса наших поселенців у цій провінції живе по власних хуторах - чакрах. Такий хутір займає від 25—50 га землі і є звичайно огочений вузькою полозою ліса для охорони перед вітрами і для збереження вологості. Містечка разом з хуторами творять певну цілість, а хуторяни беруть звичайно активну участь в громадському житті свого містечка - волости. Центром українського життя є Сан Бернардо.

Головним зайняттям наших поселенців у Чако є сільське господарство монокультурного типу, подібно як в Місіонес. Плекають в першу чергу бавовну, а для власних потреб соняшник, кукурудзу, риж, мандіоку, а ще й випасають худобу. Хоча ще подекуди вживають коней як тяглову силу, то в загально-

му господарства великою мірою змеханізовані: вживають переважно тракторів, вантажних авт і всілякі сільсько-господарські машини. Кооперативний рух досить поширений, зокрема аграрні кооперативи для чищення бавовни. В Бернардо існує і розвивається філія Української Кредитової Кооперативи «Відродження».

Вся ремісничо - промислова та торговельна активність зосереджена довкола потреб сільського господарства. Займаються цими галузями й наші поселенці в Чако, будучи часто власниками дрібних торговельних підприємств харчових продуктів, текстиль, домашнього устаткування, меблів, пекарень та ін. В ремісництві найважливішими є верстати для направи сільсько-господарських машин, автомобілів, далі столярні і кравецькі та шевські робітні.

Серед наших поселенців замічається досить сильне змагання до суспільного поступу і переходу на вищі щаблі суспільної драбини. Наша колонія дала досить поважне число всіляких публічних урядовців, учителів, кількох адвокатів та лікарів. У громадсько - політичному житті провінції наші люди беруть активну участь. Часто буває, що наші поселенці або їхні діти займали чи займають функції посаджених містечок чи інші становища на тому рівні. Але немає випадку заняття важливих становищ в провінційному масштабі.

Третьою щодо важливості і кількості наших поселенців є колонія в провінції Мендоза. Відмінно від рівнинного Чако або пласкогорбуватого Місіонес, провінція Мендоза переважно гориста. Вона розположена у західній частині Аргентини і через неї проходять східні пасма Андів, що їх висота сягає до 7 тис. метрів. Клімат тут континентальний — гаряче й посушне літо, порівняно холодне і багате на сніг зима. Українські емігранти поселилися у цій провінції в часі другого еміграційного періоду після першої світової війни. Головним осередком є містечко Бовен і околиця, де вони живуть по своїх хуторах. Головним заняття наших поселенців у цій провінції є плекання винограду, далі овочевих, горіхових та оливкових садів; плекають городовину і сіють кукурудзу. Свою продукцію продають посередникам, в деяких випадках безпосередньо продуцентам, часто, подібно як в Чако чи Місіонес, ще перед збором. Вигода такої продажі в тому, що колоніст дістає гроші саме тоді, коли вони йому найбільше потрібні, але з другого боку,

тоді ціна на виноград найнижча. Не зважаючи на використання всілякими посередниками та спекулянтами, деякі наші поселенці доробилися майна. Були спроби, разом з нашими купцями в Буенос Айресі, на базі кооперативної спілки, створити власну винарню, але цього пляну не здійснено з різних причин.

Деяка скількість наших поселенців є загруднена в ремісництві і торгівлі. Підприємства звичайно невеликі і розраховані на потреби місцевого сільського господарства. Участь наших поселенців в інших професіях нам недостатньо відома. Зокрема не маємо відомостей про те, щоб молодь пробивала собі шлях до всіляких цікавіших професій, хоч сподіваємося, що такі випадки бувають. Також невідомою для нас є участь наших поселенців у громадсько - політичному житті провінції. Загал наших поселенців виглядає замкнений в собі і байдужий до суспільно громадських справ, як аргентинських, так і українських.

Поза вичисленими колоніями українці, або їх нащадки, живуть ще невеликими групами в провінціях Санта Фе і Ентр Ріос, де вони займаються також сільським господарством (сіють пшеницю і випасають худобу), дрібною торгівлею та ремеслом. У провінції Ріо Negro вони плекають овочеві сади. Натомість у провінції Буенос Айрес, в колоніях Вероніка і Хаурегі, які постали після першої світової війни, наші поселенці сіють переважно пшеницю, випасають худобу і плекають городвину на продаж. Тільки малий їх відсоток зайнявся торгівлею і добився деяких успіхів у місцевому масштабі. Впродовж останніх 10 - 15 років замічається великий занепад цих наших колоній. Розвиток промисловості в Буенос Айресі і околицях притягнув майже всю молодь, а й цілі родини. На хуторах залишилися переважно старші віком особи.

Одинцем або й по кілька родин можна зустріти українських поселенців у всіх містах Аргентини; в холоднім Комодоро Рівадавія на копальнях нафти, серед півдиких індіанських племен тропічної Сальти тощо. Всюди цінять їх за працездатність, чесність, товариськість.

Ми подали огляд осідку і зайнять тих поселенців, що зв'язані з сільським господарством. Цілком інакше виглядає праця наших емігрантів, що живуть у містах, зокрема в Буенос Айресі з околицею, в Беріссо і Ля Плята, а можна ще додати Кор-

добу. В останньо названому місті оселилася група українських емігрантів в міжвоєнному часі. Їх підсилив пізніше приплив нової еміграції. Вони працюють переважно в автомобільній фабриці «Кайзер-Аргентіна», а також в різних державних підприємствах засобів транспорту та літаків, виконуючи звичайно кваліфіковану працю. Великий відсоток працівників, це випускники промислових та технічних шкіл, або фахівці вишколені ще в Європі. Деяка кількість zatrudнена в торгівлі, як самостійні підприємці дрібних або середніх підприємств. Молодь поголовно вчиться в технічних, промислових і середніх школах. Деякі студіюють в університетах, а місцева громада посідає кілька молодих професіоналістів.

Про поселенців в Буенос Айресі з околицею, в Ля Плята й в Бериссо писатимемо, як про одну колонію, тому що їхні заняття є того самого роду, а й віддалення невелике, всього 60 км. Перші поселенці прибули до Буенос Айресу і Бериссо ще до першої світової війни. Можна сказати, що більші групи осіли тільки в Бериссо і Док Суді, коло Буенос Айресу. Пізніше, з прибуттям поселенців другого і третього періоду, постали но-

БЛАЖЕННИШИЙ АРХИЄПИСКОП ЙОСИФ СЛІПИЙ В БОВЕН, Пров. МЕНДОЗА
З правого боку парох Бовену, Всечесніший о. д р Василь Винничук.

ві скупчення: Авежанеда, Лянус, Валентін Альсіна, Сан Маргін й інші менше численні. Всі вони насправді становлять передмістя Буенос Айресу, індустріальні центри та портову дільницю. В самій столиці живе порівняно мало наших людей і вони до того розкинені по всьому місті, яке розташоване на 196 кв. км.

Ці перші міські поселенці мали початково дуже важкі умови. Будучи селянського походження і не маючи жодних кваліфікацій, не володіючи еспанською мовою, вони виконували найгірші і найменше платні роботи в місті: домашня прислуга, сторожі домів, «чорноробочі» на будовах будинків, шляхів, залізниць і мостів, портів, підземного транспорту і т. п. Коли не мали постійної праці, а це траплялося часто, то наймалися як сезонні робітники під час жнив у великих землевласників, т. зв. «естанцієрів». Виконуючи цю працю, вони не діставали в тому часі ще жодного забезпечення. Багато наших земляків загинуло трагічно під час праці або в пошуках за нею.

Самітні чоловіки жили звичайно в пенсіонатах, абе винаймали приватно кімнати, а харчувалися в дешевих ресторанах. Панувала загальна настанова, якнайбільше заощадити і якнайменше видати. Криза 30-их років, а пізніше друга світова війна зруйнувала для багатьох їхні пляни, викликаючи часто розчарування та апатію. В пошуках за виходом із становища багато мужчин одружилось тоді з чужинками, а інші знаходили заспокоєння в п'янстві, яке морально і матеріально нищило людей.

Для одружених мужчин становище було легшим. Працюючи вдвох їм було можливим краще влаштуватися. Чоловіки у свідомості відповідальності за родину були пильніші і більше працьовиті, виучували нові фахи і здобували нові кваліфікації. Родини живуть в засаді ощадніше, складають запрацьований гріш до банків. Можна уявити собі, якими добрими клієнтами були наші земляки для банків, коли, ці приймали спеціально на працю наших людей, щоб могли докладно порозумітися з клієнтелею. Щоб привабити наших клієнтів, банки виконували навіть функції поштових скриньок для наших емігрантів, і то безплатно. Подібна настанова до ощадності панувала серед нечисленної інтелігенції, що приїхала до Аргентини після першої світової війни. Різниця була хіба в тому, що інтелігенти почали робити перші, несміливі кроки, закладаючи власні підприємства.

Упадск надій на повернення на батьківщинчу, що виник піс-

ля закінчення другої світової війни, заставив наш загальн остаточно збудувати свою екзистенцію, стабілізуватися. Розвиток промисловости, що постала внаслідок перерваного воєнними діями імпорту, давав підставу передбачати господарське піднесення країни і заохочував поселенців на постійно залишатися в Аргентині. В 1945-50 роках наші поселенці масово купують дом, будівельні терени, закладають власні підприємства, або включаються в промисловість, здобуваючи там кваліфікації, практику і краще становище та платню, ніж звичайні робітники. Ряди підприємців, професіоналістів та кваліфікованих робітників збільшуються дуже помітно в 1947 - 1950 рр. з прибуттям нової еміграційної хвилі. Загал новоприбулих, це були люди з високою, середньою або бодай доброю фаховою освітою, а чи практикою, набутою у воєнні і післявоєнні роки у виробництвах Німеччини, Франції, Бельгії тощо. Наші емігранти -

БЛАЖЕННИШИЙ ВЕРХОВНИЙ АРХИСПИКОП - КАРДИНАЛ ЙОСИФ СЛІПИЙ ВІДВІДУЄ ОСЕРЕДОК ПОСЕЛЕННЯ УКРАЇНЦІВ У Пров. МІСІОНЕС — ОБЕРУ- в 1968 р. Побіч Блаженнішого Екзарх Українців Аргентини. Преосвященніший Владика АНДРІЙ САПЕЛЯК На самих краях світлина зліва протоігумен Отців Василян Високопреподобний о. Йосиф Галабарда, зправа парох Обери ВПреподовний о. Орест Карплюк. ЧСВВ.

професіоналісти (лікарі, дентисти, правники, ветеринарі, інженери і т. п.) натрапили в Аргентині на специфічні умови і не могли зразу виконувати своєї професії. Не признавано жодних дипломів, виданих закордоном. Щоб «ностифікуватись» треба було наново складати всі іспити, починаючи від народньої школи. Очевидно, що це для багатьох, окремо старших, осіб, не було під силу. Винятки становили хіба технічні професії, де легше було знайти працю за фахом у приватних підприємствах, або навіть в державних, бо був великий попит на фахівців. Хоч правда, часто треба було починати працю від категорії другорядного техника.

В такій ситуації наші професіоналісти і взагалі інтелігенція, переставлялися на вільні професії, зокрема на торгівлю. Ще й тепер можна зустріти д-ра - крамаря чи професора-різника. Не всім, одначе, вдавалося або відповідала така перестановка. Такі обмеження, в парі з господарською кризою, що почалася вже коло 1950 р., дали поштовх до відпливу наших поселенців з Аргентини — до ЗСА, Канади, а навіть до Советського Союзу. Останні були збаламучені советською пропагандою, яка зручно використовувала господарські труднощі Аргентини і природну тугу емігрантів за батьківщиною. Н протязі 12 років виїхало 60-70% наших емігрантів з останнього періоду, а також поважне число поселенців з давніших періодів. Натепер можна вважати, що еміграційний і рееміграційний рух остаточно закінчився. Поперше тому, що більшість наших поселенців набула на власність нерухомості, влаштувалася на добру працю, чи заклала власні підприємства і вросла якоюсь мірою в ґрунт, а подруге, що виникли труднощі через нові еміграційні закони в ЗСА, куди останнім часом переселялося майже 100 відсот. реемігрантів. Варто ще підкреслити, що найбільше виїздили поселенці з міст Буенос Айресу і околиці, з Ля Пляти і Беррісо.

Натепер загал наших міських поселенців живе на рівні ту-тешньої середньої і нище середньої суспільної верстви. Майже всі мають власні хати і то при загальному дошкульному браку мешкань. В більшості випадків наші люди будували хати самі, в час вільний від праці, або купували на кредит. В хатах є достатне влаштування з холодильниками, пральними машинами, телевізорами і т. п. Деякий відсоток посідає власні авта, і також малий відсоток виїздить в час відпусток до інших кра-

Тн. Більшість вдоволяється відпочинком в середині країни, а бо й взагалі не виїздить поза місцевість, де живе.

Велика кількість поселенців займається торгівлею, маючи підприємства малих або середніх розмірів. В них вони працюють звичайно самі із членами родини, або разом з двома чи трьома співниками. Підприємства з правила починалися з малим закладовим капіталом і їх треба було розбудовувати власною працею та ощадностями. Найпопулярнішою бранжею є продаж меблів та домашнього устаткування. На другому місці стоять харчівні - ресторани, а далі крамниці харчеві, текстильні, заліза і порцеляни, взуття, ювелірних виробів, м'ясарні, пекарні, аптеки, філіятелистичні інститути, автомобільні станції, гаражі, продаж індустріальних машин і запасових частин до машин та авт і т. п.

У подібнім становищі є також наші промислові і ремісничі підприємства. Це назагал радше дрібні верстати, ведені двома чи трьома співниками, або обслуговувані членами одної родини. Недостача закладового капіталу, а часто відваги та підприємчivosti було головною перешкодою поставити підри-

УКРАЇНСЬКЕ РУХАНКОВЕ Т-ВО «СОКІЛ» В КОРДОБІ

Українська молодь Т-ва «СОКІЛ» дефілює під час святкових обходів з нагоди 398 річниці заснування міста Кордови, які відбулися 6. 7. 1971-го року.

ємства на широку скалю. На шістдесят вибраних випадково підприємств промислово - ремісничої ділянки, тільки 7% з них є власністю анонімних спілок з обмеженою порукою. Правда, кільком нашим підприємчим особам вдалося використати момент, коли держава давала щедру піддержку у формі кредиту, девіз по державній ціні, високих митних оплат на стосовні імпортовані товари, а ще й якоюсь мірою інфляційним процесом. В тому часі вони зуміли розбудувати поважні власні підприємства, починаючи часто «з нічого». Варто віднотувати, що між українськими поселенцями натепер є власники таких підприємств: фабрики — електричних моторів та генераторів, бляшаних і картонових коробок, акумуляторів, санітарних та будівничих виробів; верстати — токарські, механічні, електричних апаратів, виробів з дерева, пластмаси, текст. тканин, взуття; добре вивінувана друкарня; а далі — кравецькі робітні, гарбарні, хемічні пральні, будови і наприви будинків, металевих конструкцій, наприви авт, фотоаталіе і т. п.

Серед міських поселенць живе і працює немало наших професіоналістів і півпрофесіоналістів. До перших зараховуємо особи, що закінчили високу освіту і працюють у своєму фаху, а до других, які не закінчили високої освіти, або закінчили середню освіту, і працюють як всілякі техніки та урядовці. Обидві категорії поповнюють швидким темпом молоді випускники шкіл та наукових закладів. Можна сподіватися дальшого зросту цієї групи, бо наша молодь вчиться у високих школах (наука тут безплатна) і багато з них, не зважаючи на всілякі труднощі, таки закінчує науку. Найпопулярнішими є технічні професії. Мж зареєстрованими 30% становлять інженери, 25% лікарі, а далі йдуть адвокати, економісти, архітекги, учителі, професори і т. п. Зацікавлення гуманістичними науками дуже мале.

Окрему категорію становлять підприємці, які займаються імпортом та експортом всіляких товарів, а чи працюють як торговельні посередники.

На кінці треба ще згадати господарську діяльність, базовану на громадському принципі, то такі спроби тут роблено. Але, на жаль, тут негативно впливає наше політично-громадське зрізничування, яке засуджує на неуспіх кожний ширший задум. При порівняно великому числі наших поселенців в Буснес Айресі існують тільки три кредитові кооперативи, з яких

дби розвиваються задовільно. Капітал що ще існує в нашій громаді, роздрібнюється на різні установи. Спроби створити торговельні, чи промислові підприємства, на базі клича «свій до свого» і взаємного довір'я, не дали сподіваних вислідів. Одне підприємство провалилося, головно через те, що його організували і провадили не фахівці, а особи, що користувалися, так би мовити «груповим довір'ям»; а інше по якомусь часі якось «вирвалось» з-під громадської контролі і перейшло майже виключно в руки тих осіб, яких знову ж це середовище висунуло до керівництва підприємством, як довірених і випробуваних. А шкода, що такі випадки трапляються, вони перекреслюють віру у власні сили, підривають довір'я до земляків і прогавлюють добрі нагоди. А при відповідному знанні і капіталовкладенні можна zorganizувати верстати праці і доходу не тільки для осіб, що вкладають капітал, але й для всієї нашої колонії. Хочемо вірити, що, не зважаючи на помилки, це ще не пропущена справа, і при добрій волі та чесній настанові можна буде ще багато зробити в цьому напрямку.

19. травня 1968 р. на пам'ятку 70-ліття українського поселення в Аргентині, відкрито в місцевості Бовен (пров. Мендоза) вулицю УКРАЇНА. Промовляє голова УЦРепрезентації, др. Василь Іваницький.

МІСІОНСЬКІ ОБРАЗКИ

Це було 1927 року.

Розійшлася чутка по колонії, що старий Василь тяжко хворий. Сказав доктор, що буде відай вмирати. А добрий чоловік був. Тому посходилися сусіди, ближчі й дальші, попрощатися з ним — і таки посидіти коло хворого, бо так годиться, як в «очинаші» говориться : недужого відвідати.

Звісно, де більше людей, там муситься щось говорити. І балакають собі, що хто вміє, що кому на серці. Тільки Михайло С. мовчить, думає. Тому й розмова не дуже оживлена. А Михайло говорить все дуже мудро. Усі це знають, та поглядають на нього, очікують.

Приходить час . Встає Михайло. Підносить руку догори, застискає твердий кулак і грим у стіл, аж усі здригнулися.

— Не дурно, — каже грімко, — ми співаємо «Ще не вмерла Україна». Бо таки не вмере! — Він вриває, а всі мовчать, чекають що далі буде. По хвилі він даліше продовжує:

— Казали поляки в Апостолес, та коби то справедливі поляки, а то ті перкінчики, що з українців перешилися, ще тоді, як наших священиків не було — тільки польські. Казали поляки, що тоді будемо мати в Місіонес свого священика — як на їх долоні виросте волосся. Передучора їду я містом попри «пана Міхала». Він на вулиці, а коло нього з 10 кольоністів — українців і поляків. Стаю я фірою. Гов! Слава Ісусу Христу! — Слава на віки! — А я просто до Міхала. Покажіть но, кажу, руку. — Він видивився на мене тай питає: — А нащо вам моя рука! — А я кажу: — Та хочу видіти, чи на вашій руці виросте волосся. Пам'ятаєте як ви казали, що тоді будемо мати свого священика, як на вашій долоні виросте волосся. Бо вже приїхав з Бразилії отець Омелян. Ми зложилися й купили йому авто, щоб було мож усі наші колонії легко об'їхати, бо то є куди вганяти. На днях приїде ще двох наших священиків з Галичини*). От тоді ляшкам із зависти виросте волосся й на язиці. — А мій Міхал почервонів, як буряк махнув рукою і втік до ха-

ти. А господарі... Як зачнуть сміятися... А я сів на віз тай поїхав у місто.

Хата хвсрого загуділа сміхом козацьких грудей українських колоністів. А хворий Василь на це слабеньким голосом:

— То сте моїм язиком сказали. Най Бог, Михайле, нагородить... А їгомосць ше не їдуть автомобілем? Йому притакнули.

Хвсрого дуже цікавило те, якто отець їде автом. Йому захотілося дуже, щоб священник приїхав його сповідати «на смерть», але конечно автомобілем. Хворий уявляє собі авто зелене, або ще краще червоне, блискуче, новеньке, гарне. А в азда великі лампи на переді як якісь страшні очі чарівниці, страшні для коней і для фірмана вночі. А ще до того як загуркотить машина, як затрубить... І хворий хоч., щоб якнайскоріше приїхав священник явтом його сповідати.

А колоністи дальше розмовляли. Не зчулися при щирій розмові, як минула північ. Гості почали розходитися домів. Всі прощалися з недужим.

При відході запрошував хворий, щоб прийшли заєтра рано, бо приїде священник явтом. Га ті запрошення кума Парас-

Балетна група молоді в Кордобі — з лівого боку стоїть голова молоді п. Р. Пакута, посередині голова Т-ва «Сокіл», п. Микола Несторович.

ка похитала головою, тай не то співом, не то плачем завела:

— Ой, хто то, куме, знає, хто до завтра дочекає?»... Адіт, як вам зачинає храпати в грудях... — Хворий розсердився. — Еї, не знає.е, що говорите. Святий Маргариті сказав Христос, що хто дев'ять місяців за порядком буде словідатися і причащатися, що першої п'ятниці в місяці, то не вмере без святих

19 травня 1968 р. на пам'ятку 70-ліття Українського поселення в Аргентині відкрито в місцевості Бовен (пров. Мендоза) вулицю «Україна». На світлині відслонення пропам'ятної таблиці.

Тайн. А я шість разів так виповнив у життю. Тому я мушу дочекати до завтра. Всі потакнули побожно, бо це було загальновідомим.

Другого дня раненько зійшлося багато сусідів до хворого Василя. Ніхто не входить до кімнати, де лежить хворий, бо така воля слабого: молитися хоче аж до приїзду священика.

Сонце вже підійшло може на два мотовила, як на подвір'ю загуркотів автомобіль, що привіз священика. Хворого підвели.

Бо хотів бодай сидіти, як не годен клячати. Але по хвилині мусів лягти знову. А він дихав тяжко і часто. Здавалося, що от зараз закінчить життя, такий слабкий був. Тільки все пам'ятав, як звичайно старі люди в часі смерті.

По сповіді священник поговорив із своїми давніми знайомими на дворі. Покружляла кулька з матою кілька разів. Попрощались. Священник сів на авто, загуркотів мотор і вкоротці авто сховалося за помаранчевим садом, що окружав зеленим віночком подвір'я, де лежав хворий.

Здивувалися всі, коли ввійшли до хати і застали хворого біля вікна. Він дивився в сторону куди поїхав священник. хотів ще вернути до постелі, але захитався і впав серед хати. Підняли його і положили на ліжка. Його обступили і дивилися мовчки. По хвилі заговорив ніби до себе, ніби до людей.

— Та я хоч раз хотів видіти парохіяльне авто, на когорта моя дала п'ять пезів. Я казав дати. — Хворий втопився союмовою на хвилину заснув. А кума Праска говорила кожній сусідці зокрема, що Василь не буде вже жити, що перед смертю сам пішов аж до вікна — а при тім помахувала значучо головою.

Того самого дня вечером задзвонили по старім Василеві. Всі, довідалися про його смерть, хрестилися, говорили за його душу «Отче Наш», та казали побожно: — Най з Богом спочиває. Добрий був чоловік Царство йому небесне...

Справили величавий похорон. Пів апостольської церкви людей було. Всі любили його і шанували, бо твердий українець був. — А сусід Михайло, ще довго потім не міг нахвалитися покійного Василя, що, мовляв, мав волю моцнішу, як смертельна слабкість. Бо хотів видіти авто, та сам встав, хоч — перед тим не міг і сидіти. То був раз Василь! Дай нам Боже багато таких Василів. Тоді нашим перекінчикам - недоляшкам вросло б волосся на долоні таке, як у їжака. Так усе закінчував Михайло, і як був стіл, то вдаряв кулаком, наче печатку прибивав.

* . . .) У 1927 р. приїхали з Галичини двох священників: о. Ваврович і о. Турчин.

о. СТЕПАН ВАПРОВИЧ

МІСІОНЕЦЬ — це псевдонім, яким о. Степан Вапрович підписував свої оповідання, що їх друкував в українських Календарях - Альманахах, видаваних в Аргентині п. Теодором Хомишином або Централєю «Просвіти». Нижче надруковане містечке оповідання «Місіонські образки» ми взяли з «Українського Календаря на 1933 рік», який в Буенос Айресі видав п. Т. Хомишин.

О. СТЕПАН ВАПРОВИЧ — народився 1 травня 1899 р. в селі Іваню Пустім, повіт Борщів (Західня Україна). Студював теологію в Станиславі, де в 1926 р. одержав ієрейські свячення. Сім і пів року (з 1927 р.) свого життя посвятив місійній праці в Аргентині. 19 років як ісповідник Віри в Україні під большевиками. П'ять років на Сході мусів працювати як тесля при правлі мостів. Помер у рідному селі з серцею сестри 2. III. 1964 року.

О. Степан Вапрович, це зразковий священник - місіонер, який не зважаючи на труднощі всіх років, серед спеки, чи холоду, не звертаючи уваги на віддаля, ніс українським поселенням в Аргентині, чи потім, переслідуваним землякам в Україні, з великою посвятою і любов'ю слово Боже, потіху і надію у важких хвилипах. От Вапрович, це правдивий Божий слуга, що вірним, якими опікувався як духовник, віддавав їм свої здібності, свій хист, життєву енергію і любяче серце. Сам скромний, нелицьбавний, безітересовний, життєрадісний, з'єднував собі всіх; що з ним стрічалися.

Повернувшись до Галичини о. Ст. Вапрович за якийсь час став віцекректором Духовної Семінарії в Станиславі. Був префектом студій і вчив питомців церковного слугу. Про нього згадують, що він мав гарний теноровий голос, грав на різних інструментах, а особливо на скрипці і фісгармонії, багато komponував. Газета «Нова Зоря» у Львові в 1935 р. заходом Видавництва «Бібліотека Української Католицької Організації», видала книжечку о. Ст. Вапровича «Аргентина — українська емірація в ній». Про Автора «Нова Зоря» з тієї нагоди писала, що він має правдивий талант оповідача.

Цікаву книжечку про життя і працю о. С. Вапровича від наголовком «**О-СТЕПАН БАШГОВИЧ -- МІСІОНЕР - ІСПОВІДНИК**» написав Екзарх Українців-Католиків в Аргентині, Преосвященний Владика Андрій Сапеляк. Книжечку (84 сторін і 10 сторін ілюстрацій) видало в 1970 Салезіянське Видавництво в Римі.

Українська Католицька Катедрa в Буенос Айресі.
Світлив о. Василь Король.

MI CAMINO

Salí al camino en una primavera temprana
y una canción silenciosa, tímida canté.
Y con quien en el largo camino me encontré
con él me saludaba, con mi voluntad llana.

“Sola no puedo salir de la vía,
difícil me es salir en compañía”.

Voy por el camino, canto mis viejas canciones.
No busquéis en ellas del profeta la viveza,
en mi voz no hay fuerza, ni potencia, ni firmeza.
Cuando alguien por dolores derrama lagrimones,
“Lloremos, hermano, juntos” diré,
a su lloro mi canción uniré.

Ya que no son tan agrias las lágrimas - canciones,
cuando en una larga carretera me sorprenda
oír los cantos vivos, la música estupenda
en mi ánimo encontrarán eco sus sensaciones.

Mi agria pena entonces he de guardar,
mi canto el dolor no debe matar.

Cuando mi atención elevo al oscuro cielo,
nuevas estrellas, nuevos astros en él no busco.
Yo hermandares, libertad y fidelidad busco
admirar, tras las oscuras nubes, sin desvelo.

Las tres estrellas líricas doradas,
alumbran al hombre sin temporada.

¿Es qué sólo espinas en mi ruta encontraré,
encontraré tal vez alguna flor anhelada?
¿Llegaré a la lejana y ansiada meta esperada?
¿Es qué sin tiempo mi camino terminaré?
Deseo terminar mi camino andando,
y al igual que lo empecé cantando.

Traducción: **Nicolás Szafowal**

(**Микола Шафовал** — талановитий 16-літній юнак, народжений в Аргентині)

ІГОР КАЧУРОВСЬКИЙ

З АРГЕНТИНСЬКИХ МОТИВІВ

Хай хоч вві сні мандрівки дальні...

Край затоки квіти сейбо червоніють на весні,
Розцвітають над водою пурпурові дерева.
Бо не згинуло без сліду сильне царство гварані,
В квітах полум'я і крови древня раса ожива.
Їїби вранішня заграва в темнім дзеркалі води,
Їїби квіти і не квіти, пламеніють як вогні.
То стоять, червоношкірі, мужніх воїнів ряди,
То розкрила царську вроду королева гварані.

Там у вас морозні ночі, сніг лапатий і пухкий,
В білім смутку хуртовини зимові суворі дні.
А в листі ти знайдеш сейбо полум'яні пелюстки:
Хтось про тебе пам'ятає в екзотичній стороні.
Хтось тобі віддати хоче безмір сонця і краси,
Щоб тобі бодай приснились в навороженому сні
Теплим ранком край затоки зелень в сяєві роси
І між квітів пурпурових — королева гварані.

(Із збірки «В далекій гавані», Буенос Айрес)

Рис. Лідія Крюков

З РИМСЬКОГО ЩОДЕННИКА

Євген Онацький?

ЄВГЕН ОНАЦЬКИЙ народився 1 січня ст. стилю 1894 р. у Глухові. Скінчив гімназію 1912 р. в Кам'янці Подільському, університет 1917 р. в Києві. 15 жовтня 1915 звінчався із студенткою Київських Вищих Курсів (Жіночий Університету) Ніною Кукулевською. Був секретарем УЦРади до 1-го березня 1918 р. Вийшов за кордон 1 січня 1919 р. в складі Делегації на Мирову Конференцію в Парижі. З 1-го жовтня 1919 р. Голова Прес. Бюро Українсько Дипломатичної Місії в Італії, пізніше атташе, секретар і завідуючий справами Місії до її ліквідації в 1923 році. Професор укр. мови і літератури у Вищому Східньому Інституті в Неаполі з 1936 р. Арештований німцями в Римі в кінці вересня 1943 р. Повернувся з німецького полону в 1945 р. і був заступником голови Укр. Допомогового Комітету в Римі до виїзду до Аргентини 1-го березня 1947 р., куди приїхав у кінці березня. Тут перейняв редагування «Нашого Клича» та Альманаху «Відродження» до 1964 р. Був шість років Головою УЦР та три роки Головою Головної Ради УЦР. Дійсний член НТШ від 1947 р. Дійсний член УВАН від 1949 р.

Головні книжки: Велика Українська Граматика для Італійців, два Словники українсько - італійський та італійсько - український, Українська Мала Енциклопедія, Записки журналіста і дипломата за роки 1919-1921 (три томи) (видруковано тільки два перші томи), Записки журналіста за 1930-1938 рр. (дев'ять томів), видруковано тільки перший том за рік 1930 :

Книжки есеїв: Спрага справедливости, Завзяття чи спокуса самовиправдання, Портрети в профіль. Переклади і переспіви. Очима душі — голосом серця, із чужого поля, Словади: У Вавилонському полоні, та інші праці.

Особливо численні журналістичні статті на різні теми, найбільше літературні теми.

1 0 с і ч н я 1 9 2 0

Написав статтю для «Джорнале д'Італія» — відповідь на лист кн. Барятинського, а потім довідався, що й Шебедев написав свою відповідь, але для «Джорнале дель Попольо».

Наталя Геркен дістала візу до Франції і їде довідатися про дійсний стан речей і зорієнтуватися... Дуже енергійна та амбітна дівчина! А зорієнтуватися таки треба. В часописах такий калейдоскоп подій, що від них голова ходором ходить...

Нарада в справі намічення політичної лінії і орієнтації відбулася, але нічого важливого на ній не вирішено, і все покищо залишається так, як і було. Взяли в ній участь: Д. Антонович, В. Мазуренко, Т. Галіп, І. Коссак, о. Бон і Пащенко; здається, був також Мако.

Севрюк прислав телеграму, щоб частину місії звільнити, а решту скоротити платню на 40 і 50%. Сам поїхав до Берліну.

Вітя Радченко прислала листа від 4 січня з Льежу в Бельгії:

«...Ось ми вже й в новій країні. Сказати правду, всі наші залишили Францію без жалю. Тут далеко симпатичніше — і

місто, і люди. Яюсь більше подібне да Швайцарії. Маємо вже візи до Англії, так що тут довго не задержимося. Якщо в капелі будуть гроші, проїдемо автом Голляндію, побудемо місяць в Англії і тоді просто до Італії, бо бажано застати там ще сезон, — кажуть, ніби він кінчається в лютому. Коли об'їдемо ще й цю державу, зможемо сміливо сказати, що об'їхали всю Європу, якщо не рахувати Еспанії та балканських країн. У Німеччині думаємо побувати по дорозі на Україну. Господи, коли вже ця дорога буде!

«Надходить Різдво. Не знаю, як будемо зустрічати його на чужині. Наші збираються влаштувати ялинку. Не знаю, як буде. Шкода тільки, що не всі у нас є. Був Трухлий Сергій, може, знаєте? Був дуже корисний член, але тепер вийшов із складу капелі, бо його відкликали Дніпросоюзівці для якоїсь дуже важливої справи. Також і друга дуже симпатична людина, Микола Чайківський, що часто підписувався на листах до Вас, відходить. Бін — професор Кам'янецького університету, думає вийти з капелі (з посади адміністратора), бо страшенно знервувався і воліє повернутися до своєї праці. Тоді мені буде дуже самотно, бо ці люди, можна вказати, були були мені найближчими в Капелі. Дякую Вам за газету. Якщо ще буде щось в Італії, будь ласка, надсилайте. Шкода тільки велика, що нема в нас кому переказати до пуття статтю (справа йде про мою статтю, що з'явилася в журналі «Музика» — Є.О.).

«Я тепер учу англійщину...

«Чи вдалося передати мого листа на Україну? О, Боже мій, я вже скоро збожеволю. Уявіть собі мене, яка ніколи не плакала, і взагалі мене дуже рідко можна було бачити сумною, тепер можу через всяку дурницю сидіти і проливати гіркі сльози... А з зовнішнього вигляду, що зі мною сталося! — це палиця, на яку натягнули сукню...»

11 січня 1920

Сьогодні ми з Ніною, як звичайно в неділю, оглядали Рим. Обійшли цього разу чималий шматок, починаючи від площі св. Йоана Лятеранського з її величезним обеліскам з червоного граніту, найстаршим і найвищим з усіх обелісків Риму, що його поставив в єгипетських Тебах Тутмес III півтори тисячі років до народження Христа; з баптистерієм Константина Великого, що був первісно «німфеумом» лазнею) римських патриціїв Лятеранів, але перебудований послужив пізніше для есіх

інших християнських баптистеріїв (хрестильниць); з святими сходами з Пилатового дому, що по них вірні повзуть навколішках, бо ними йшов Ісус Христос; з Лятеранським палацом з його славнозвісним музеєм; з Лятеранським собором, патріаршою катедралею — «матір'ю і головою всіх церков світу», і аж до Терм Каракалі; звідти, поза Колізей, додому.

Про кожну з цих славних пам'яток історії та мистецтва написано гори книжок, і тут варто б також дещо записати, але, може, прийде ще час на це бо, зрештою, ми оглядали це все дуже побіжно, — раді були побути трохи на свіжому повітрі після тижня канцелярської праці. А сьогодні було так приємно і гарно ходити між величезними руїнами колишніх терм Каракалі з їхніми колосальними залями, яким за дах давно вже служить чарівне італійське небо; з-поміж мармурових плит підло-

БОРИС КРЮКОВ

ГРАФІКА

ги (де вона збереглася) пробивається яснозелена трава, а з неї подекуди проглядає давня мозаїка. Ідеш і чуєш, як під ногами гуде порожнеча. Через щілини бачиш темні льохи — кельйні приміщення для опалу та для стоку води цих давніх римських лазень. Намагаєшся уявити наговпи римлян, що що заповнювали колись розкішні простори між цими обдертими тепер, але завжди ще величними стінами.

У повітрі ніби вже рання весна. Мімози вкриті жовтим цвітом. Ніна помітила пташку, що вже клопочеться про кубелечко у високих мурах. Як тут швидко відходить зима! Ніби її й не було... Сонце так приємно пестливо гріє...

Прийшли додому втомлені вкрай. Ніби сп'янілі надто теплим повітрям.

Але при вході зустріли Наталю Геркен і Вовка.

— О, яка я рада, що нарешті Вас зустріла! Я була у Вас уже тричі, — зашебетала панна Наталя. — Залишила Вам у дверях кімнати записку. Прочитайте й обов'язково приходьте сьогодні до мене (це вона до Ніни).

Справді, в дверях записка:

«Дорога Пані!

«Заходила до Вас сьогодні двічі, але не мала щастя Вас бачити. Хотіла дуже вибачитися перед Вами за те, що не мала змоги вчора о 9 год. до Вас зайти, також не могла ніяк додзвонитися до Вас телефоном. Прошу дуже ласкаво вибачити мені. Також дуже прошу зробити мені приємність — прийди до мене сьогодні о 6 год. на чашку гербати, побалакати по-французьки з французами з французької амбасади. Буду дуже вдячна, якщо Ви схочете допомогти мені в цьому ділі. Цілую ніжно. Прошу вітати Вашого чоловіка. Наталя».

— Глянь, Нінусю, скільки тут французького! «по-французьки з французами з французької амбасади!» Це — щоб тобі приподобагися, — пожартував я, прочитавши голосно записку.

Але Ніні не було до жартів: лежала пластом від втоми.

— Ну, і як же ти? — запитав я дружину.

— Ясно... треба піти.

— Але ж ти така втомлена.

— Нічого. Ще маю час відпочити.

Тепер вона на цій «гербаті», а я з нетерпеливістю чекаю лювин, що їй панні Наталя обіцяла розповісти.

13 січня 1920

Чашка «гербати» мала повний успіх, і коли «французи з французької амбасади» пішли додому, Антонович запропонував повечеряти в славнозвісному ресторані «Ульпія», що його влаштовано в рештках однієї з абсид великої еседри базиліки Форуму Траяна. Телефонем запрошено й мене, і я з цікавістю оглядаю — зрештою, не рідке в Римі — поєднання найдавнішого з модерним.

Старовинні цегляні мури, цілком голі, нічим не прикриті, закруглялися над нами і бігли півколом, а низки засвічених на них каганців надавали всьому оточенню фантастичного вигляду. В їхньому непевному світлі, що коливалося й блимало, все їйби танцювало і тремтіло... Високо під стелею, пробито дірку, і з неї час від часу визирали кучеряві голови і неслися пристрасні мелодії неаполітанських пісень.

Народу було повно. Всі столики зайняли елегантні пані в хуграх і пани, що говорили всіма мовами світу. Тут збираються вершки римського космополітизму, і кожний англо-сакський турист уважав би непростим гріхом не побувати в ресторані «Ульпія» серед давніх мурів славнозвісного Форуму.

Коли ми вийшли по першій годині ночі, Траянів стовп з бодатими даками підносився перед нами, як величезний знак охлику (це після кількох чарок доброго вина); ніч була тиха, чарівна, і ми одногосно рішили відвідати Колізей.

Місяця не було, все ж на цій величезній арені було досить світло, — це випромінювало на неї італійське небо, ніколи не занадто темне, але не настільки світле, щоб очі могли викривати раби віків, які вдень псують враження величі.

— Гарно, правда? — звернувся до мене Дмитро Володимирович. — Кожного разу, як тут буваю, особливо отак уночі, мене охоплюють подив і шана. Подумайте тільки, що двох третин Колзею вже не існує. Адже, починаючи з середньовіччя, Колізей служив за каменеломні! Такі величезні палаци, як Венеції на Венеційській площі, Канцелярія, що був деякий час парламентом, порт Рілетта і навіть почасти собор св. Петра у Ватикані побудовано з матеріялу, вибраного з Колзею. І все ж бачите! Яка величезна озія!

Містична тиша заливала все навколо, і навіть наші голоси її не порушували. Крім нас — нікогісінько. Було вже то другій години ночі. І нараз панна Наталя:

— Заспівайте, пане Євгене!

— Бог з Вамжи. Що за ідея!

— Чому ж? Дуже добра ідея... Подумайте, чого тут тільки не було» і бої глядіяторів, і полювання на диких звірів, і морські бої, і — пізніше — фортеці середньовічних баронів, і церковні процесії на вшанування мучеників, і безконечні лави туристів, що намагаються залишити своє ім'я, написане десь на цих старих каменях і напевне мають чим згадати Колізей; а ми, подумайте, можемо лише здогадуватися, що й з наших земель

БОРИС КРЮКОВ

РИБАЛКИ (олій)

тут не бракувало колись мучеників, які може падали жертвою в боях глядіяторів, а, може, в кривавому змаганні з тигром чи левом... Чи ви вірите в метаспихозу? — несподівано запитала вона мене.

— У метаспихозу? — здивувався я. — Себто в перевтілення душ.

— Так. У перевтілення. Вірите?

— Кажучи по правді, ця проблема для мене не існує. Я просто над нею й не думав.

— А от подумайте... Уявіть, що ви вже були давно-давно, яких 1900 років тому... Що вас привезли на цю арену, а ви, знаючи, що смерть неминуча, нараз станули в мистецьку позу і заспівали пісню своєї країни... Станьте в позу і, як тоді...

— Але ж це був би жахливий анахронізм... Я знаю тільки сучасні пісні.

— Байдуже! Ми слухатимемо голос і слова. Уява додасть інше. Погляньте, яка тут чудова для вас арена... Саме для вашого голосу.

І я таки заспівав. І, мабуть, було дивно цим старим стінам, що стільки бачили і чули, почути ще й невідомі мелодії, які закликали місяць, щоб зійшов, або кликали гетьманів, щоб встали і подивились...

1 3 квітня 1920

Уже почало вечоріти, як я підійшов до вікна нашої пансіонної кімнати, щоб трохи дихнути свіжим повітрям. Раптом мою увагу привабили цілі зграї ластівок, що заповнили блакитну просторінь, швидко проносячись в усіх напрямках з веселою пронизливою пискнявою.

— Ніно, Ніно — покликав я, — дивись скільки ластівок!

Я навіть ще не здогадувався, що ця несподівана поява такої маси ластівок означає.

— Ластівки, ластівки! — зраділа й Ніна, широко розчиняючи вікно.

У високому зеленкуватому небі, де ледве рожевіло кілька маленьких хмарок, цілком як у Рафаеля в його чудових творах, кружляли, ганялися одна за однією і за неспомітними для нашого ока комахами. Повітря було повне руху й вереску. Деякі зникали десь за обрієм або за сусідніми будинками, але на їх місце налітало все більше й більше.

І несподівана туга почала нас огортати.

— Це ж вони летять в Україну! — зформулювалася нарешті думка. Ще довго ми стояли при вікні, вбираючи повними грудьми тепле весняне повітря і стежачи за ластівками, що з приходом сутені опускалися все нижче й нижче, ось почали літати вже між домами, ось якась ледве не залетіла в нашу кімнату. А в нас було повно ніжності до цих маленьких творіннячок, що перелітали моря, перелітали гори, перелітали гарні багаті країни і все таки поверталися до рідного краю — до нашого краю, до їхньої й нашої багьківщини!

Як засвітили лампу, Ніна написала листа додому, в надії, що його Шефтель таки передасть:

«Дорогі Мамо й Тату!

Користуємося нагодою, щоб передати Вам листа через італійських соціалістів, що їдуть до Росії. Думають побувати й у Києві... Які були б ми щасливі, якби цей лист дійшов до Вас, і Ви й від себе могли б передати нам відповідь. Я прошу одного з італійців відвідати Вас, коли він повертатиметься до Італії (його дружина залишається тут). Пишіть через нього.

Тут багато порохів і галасу, а через місяць, кажуть, буде справжнє пекло. На вулицях шарварок, біганина, гармидер, сказано — південна країна!

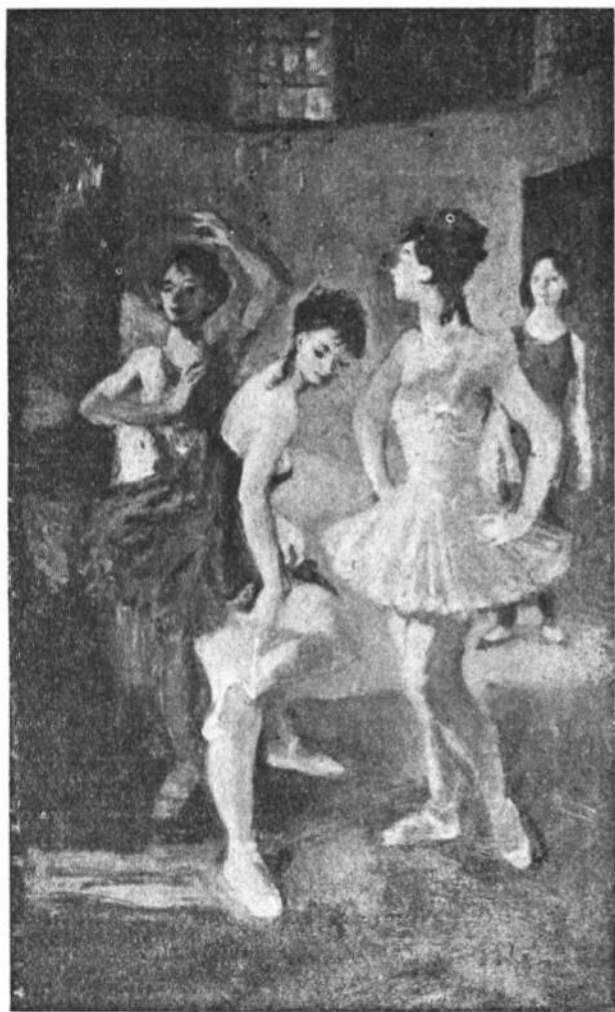
Ми здорові, працюємо (я пишу на машинці); я зайнята службою пів дня, а Євген вранці та ще ввечері години дві-три. Для себе залишається небагато часу. Час летить жахливо, — адже ми в Італії вже сім місяців, а не встигли, можна сказати, ще й оглянутися. Завжди думаємо про Вас і тужимо. Так би хотілося мати від Вас якусь вісточку, довідатися, як Вам живеться, чи Тато працює в школі, чи Ви здорові. Ми Ваш лист від вересня 1919 одержали й копію відповіді на нього тут прикладаємо. Писали ще кілька разів з Італії, але не певні, чи Ви ті листи одержали. Ваш лист нам переслано через Інтернаціональний Червоний хрест у Женеві. Якщо є його відділ у Києві, то це був би найкращий шлях.

Посилаємо Вам наші світлини, зфотографовані в околицях Риму. Якщо буде можливо, перешлемо Вам ще щось., звідси має їхати до Вас я скорому часі відділ Італійського Червоного Хреста. Слідкуйте по часописах, чи не буде вістка про його приїзд. Напишіть, що Вам найбільше бракує.

Сьогодні через Рим перелітала маса ластівок... Кружляли,

щебетали, деякі підлітали зовсім близько до нашого вікна (правда, ми живемо височенько на шостому поверсі) — напевно полетять до Вас. Яка шкода, що не можуть Вам розповісти, як ми з Євгеном довго-довго на них дивилися і згадували... думали, що Ви, мабуть, дуже раді цій весні, після зими без дров, без вугілля...»

(«ПО ПОХИЛИЙ ПЛОЩІ», Мюнхен)

БОРИС КРЮКОВ

«Балерини за лаштунками» (олій)

БОРИС КРЮКОВ

(1895 — 1967)

БОРИС КРЮКОВ

Українці в Аргентині мали щастя мати у своєму гурті одного з найкращих українських мистців — маляра, графіка Бориса Крюкова. Цей високоталановитий і всесторонній мистець залишив на аргентинській землі за собою тривкий слід своїми численними творами. Ці твори — унікальні витвори українського таланту, розкинені серед українських та аргентинських колекцій, великий мистецький вклад в українську культуру в Аргентині, вони ставлять українське ім'я на високому рівні.

Б. Крюков (ми тут привикли називати його Крюків) народився 19 січня 1895 р. в Оргієві, в Україні, в родині судді. Мати

померла йому, коли він мав 8 років, але молодий Борис глибоко зберіг її пам'ять, використовуючи пізніше її дівоче прізвище Усатенко, як свій псевдонім. В 1905 р. батько Крюкова перенісся до Кам'янця Подільського, де молодий Борис вчився в гімназії. В 1918 році закінчив у Києві Вищу Художню Школу. Його професором був славний Федір Кричевський. Крюков визначається тим, що всі свої праці виконував надзвичайно скоро. Його мистецький темперамент, вміння глибоко обсервувати і запам'ятувати бачене, та здібність в уяві komponувати цілу картину дозволяли потім швидко ніби з чарівного джерела переливати задум на папір чи полотно. Талант ґрунтовно обсервувати, а потім колісь використати затримане у пам'яті, робили те, що мистець майже не малював з натури, а тільки, використовував бездонні надра своєї мистецької уяви.

Вже від закінчення мистецьких студій бере участь в різних виставках, працюючи рівночасно як графік плякатист й ілюстратор книжок і журналів. В 1923 р. працює як декоратор в Київському Оперному Театрі.

Від 1923 року до початку війни він найкращий графік у Києві. Визначні письменники воліли, щоб їх твори ілюстрував Б. К., бо він мав особливий дар відчувати нюанси задумів автора.

З початку другої світової війни Б. Крюков переключується на малярство. Невичерпна фантазія мистця творить одну за одною щораз нові картини. Про одну з них «Жарти Бахуса» один німець вищого рангу сказав, що сучасний маляр не може намалювати такого твору, його напевно вкрадено в Ермітажі, і... сконфіскував картину.

В 1943 р. мистець покидає Київ і переїздить з родиною до Львова, де його приймають дуже прихильно. Зі Львова Б. К. переїздить до Кракова, а даліше Гмюнден в Австрії. Жити з малярства у важкі воєнні часи, заробляти ним на «хліб насущний» не було легко, а все ж таки мистець не покидає своєї музи і в Австрії, де жив від 1944 до 1948 р. залишає багато своїх творів, особливо портретів. Бере участь, як Іван Усатенко у виставках у Лінцу, Інсбруку, Гмюндені, Зальцбургу. Австрійці ставилися до нашого мистця з пошаною і симпатією.

Багатогранність творчості Крюкова, щого велика начитаність і подивугідна інтуїція у відчужанні, розумінні і застосуванні роблять з нього мистця світового масштабу.

1948 року Б. К. приїжджає до Буенос Айресу. В 1949 р. відбувається його перша персональна виставка в Аргентині (в Галерії Мюллера), а потім інші в 1952 р. (Мюллер), 1954 (Мюллер), 1956 (Торонто), 1956 (Ван Ріель, Бс. Айрес), 1958 (Ван Ріель), 1959 (Віткомб) 1963 (Нью Йорк), 1964 (спільна виставка в Нью Йорку), 1965 (Міська Рада, Бс. Айрес), 1965 (Нью Йорк), 1964 премія на світовому конкурсі видавництва «Кодекс» в Мадриді за ілюстрацію «Дон Кіхот», 1965 р. премія на арг. конкурсі за «Дон Сегундо Сомбра». 1967 р. виставка в Альвеар Паляс, де мистець через хворобу вже не був присутній.

В Аргентині Б. Крюков швидко стає цінним ілюстратором

БОРИС КРЮКОВ

АВТОПОРТРЕТ (олій)

різних видавництв, як «Атенео» (у великій серії класиків світової літератури), «Англіяґіда», «Кодекс», В-во М. Денисюка, В-во Ю. Середяка та інші. У міжчасі багато малює і також через 15 років рисує чудові, своїм тонким відчуттям гумору карикатури до «Мітли», в яких навіть не підписується. Ю. Середяк ці карикатури потім видав окремою книжкою під наголовком «Сміхоліна», яка своїм змістом є унікатом в українських виданнях.

Українські видання в Аргентині завдяки мистецькому оформленні Б. Крюкова, через свою естетичність здобули багато на вагості і в Аргентинській Книжковій Палаті своєю зовнішністю не уступають перед іншими виданнями, а навпаки.

Маляр мав задум намалювати ряд великих праць для Української Катедри в Буенос Айресі, але встиг тільки виконати мозаїку «Божя Мати з Ісусиком» і почати великий образ «Різдво Христове». Невмолима хвороба шістряка не дала йому закінчити тієї праці. 6. березня 1967 р. цього великого мистця не стало в живих. Залишилася по ньому пам'ять, як про гарну серцем людину, як обожувала всі види мистецтва і пам'ять про талановитого мистця, що створив безліч праць високої майстерності і глибокого змісту.

М. Фесолович

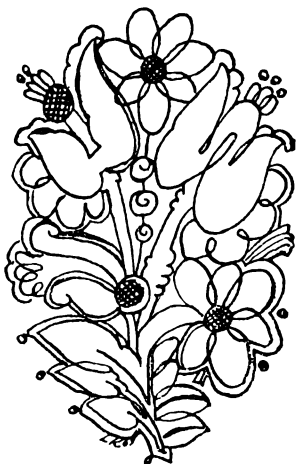

Рис. Лідія Крюков

А Р Е Ш Т

(Уривок з повісти «СМЕРТОНОСЦІ»)

ОЛЕКСІЙ САЦЮК
(1909 — 1960)

рес. Оповідання «Корній Добриня», В-во «Нові Дні», відзначено на літературному конкурсі в Зальцбургу 1946 р.

Мені відомо також, що Покійний в роки перебування в Буенос Айресі працював над романом з життя українських робітників у Райху п. наг. «Рабиня».

Олексій Сацюк у травні 1958 року виїхав до Чикаго (ЗСА), де й помер у 1960-му році.

М. Г.—юн

Лежу і сон не приходить — його здмухує з моїх повік війна своїм різним диханням...

У кошмар сплітаються лочварні сновидіння і каменем лягають на мої спітнілі груди...

Прокидаюся і починаю вслухатись у таємні тремтіння нічної тиші.

Безшеслесно кануть у вічність напоєні тривогою хвилини...

Тиша.

Раптом до моїх ух долітає густе шарудіння чиїхось кроків. Бубонить на ганку. Кляцнула клямка, потягнута кимсь нервово. А за секунду — настирливий стукіт у двері.

Мене обкидає жаром! Миттю зіскакую з ліжка, спішно одягаюся і виходжу в сіни.

За дверима тупотня і груба лайка.

Підходжу під двері та з вимушеним спокоєм питаю:

— Хто там?

— Да атваряй, не спрашвай!

— Я ж мушу знати, кому відчиняю.

— Представітелі власті! Атваряй!

У мої ьски вдарила кров.

Зрезигновано знімаю зі скобля грубу зашіпку, повертаю в замку ключ і відчиняю двері.

-- Руки вверх!

Мене нагло осліплює яскраве світло ліхтарки, а до грудей холодною і адюкою торкається дуло нагана.

— Давай вперьод!

Мовчки виконую наказ. Переходжу коридорчик, кухню і затримуюсь у кімнаті біля столу з піднятими вгору руками.

Ця сцена схвильовує Марусю, але не виводить її з рівноваги. Вона з акторським спокоєм дивиться то на мене, то на енкаведистів.

— Зделать тщательний обиск! — коротко кидає лейтенант.

Енкаведисти миттю кидаються хто куди і беруться за роботу.

Лейтенант переможно проходжується по кімнаті й розглядається по стінах. Побачивши в правому куті образи у вишиваних рушниках, він їдкою усмішкою викривлює своє червоне обличчя, перекладає цигарку в лівий кутик уст, козилок підкидає поза лоб, руки вбиває глибоко в кишені синього галіфе, замашисто чвиркає крізь затиснуті зуби і наче випльовує з себе:

— Пасматріте, таварищі, — ето саветскій учітель! Ему доз-

вслено було воспівувати саветських дітей! А сматріте ка — у нево єсть ікони...

По хвилині звертається до мене:

— Ех, ти сволоч, разтаку тваю мать! Вредний гад!

І гримнувши кулаком у стіл:

— Раздавіть етакаво гада!

Вимовивши останнє речення, лейтенант починає насвистувати собі під носом мелодію «Катюші». А «представітелі власті» дбайливо перетрушують усі зкамарки мого помешканя. Вони риються в письмовому столі, в шахві, в комоді, перекидають книжки на етажерці.

Маруся пильно стежить за їхніми рухами, щоб не підкинули чоگونهбудь.

Час довжиться. Хвилини видаються годинами.

Я все стою біля столу з піднятими вгору руками. Руки тершуть і тяжіють, наче олов'яні. В голові шумить, у висках стукоче, на тіло налягає втома.

Лейтенант сідає за стіл та береться до переглядання книжок і фотографій, що їх подають енкаведисти, як підозрілий матеріял.

За короткий час у кімнаті наче побойовисько: безладно розкидані по столі й по підлозі книжки, папери, фотографії, з відсунених шухляд комоди визирає скуйовджена білизна.

Спокійно, але грізно дивиться із стіни на це все Тарас Шевченко, і здається, що він уважно водить своїм суворим зором за рухами кожного енкаведиста. Сердито насуплюються його широкі брови і очі наливаються гнівом.

Помешкання перетрушене.

Тепер енкаведист робить у мене особистий обшук. Обмацує кишені, вивертає їх і, наткнувшись у кожній на тютюн або цигарки, питає з підозрінням:

— Зачем етаво стілько?

— Я багато курю, і тому стільки набрав, — спокійно відповідаю.

Особистий обшук добігає до кінця. Аж нараз... енкаведист витягає з нагрудної кишеньки якийсь кругленький предмет. Обертає його в пальцях пильно приглядається, несе до світла, а опісля здивовано до лейтенанта:

— Таварщ лейтанат, у нево немецкіє деньгі!

Лейтенант зривається, як опарений, хапає з рук енкаведис-

та знайдено монету, приглядається до неї з міною знавця-нумізматика і, прищуривши очі, загинає під моєю адресою грубого матюка.

Але лайка лейтенанта мене не хвилює і не залякує. Мені байдуже — хай лається, як уміє. Мої думки тепер кружляють довкола знайденої монети. Я намагаюся пригадати, що це за гроші і де вони в мене взялися, що забувся вже про них. Ага, пригадую... Це ж та стара австрійсько-царська монета, яку я знайшов ще минулого року та й укинув у кишеню.

Я не кваплюся з відповіддю лейтенантові, звідки в мене взялися «німецькі деньгі». У мене на обличчі залоскотала дитяча усмішка. Мені хочеться голосно засміятись...

Енкаведист старанно загортає грейцара в папір і залучає до сканфісованих книжок і фотографій.

— Ну, що ж, — румаю, — хай собі. Це йому допоможе швидше стати орденоносцем...»

— Скарее, ребята! Канчайте! Уже светает, — нетерпеливиться лейтенант.

Згодом енкаведист рапортує:

— Гаваріщ лейтенант, обиск акончен!

— Так пашлі!

— Давай вперед! Пашлі!

Питаю, чи можу попрощатися з дружиною. Він байдужим рухом руки дозволяє.

Попрощавшись, звертаюся бадьоро до Марусі:

— Не падай духом — кріпися, Марусю...

А вона держиться гордо і не виявляє свого болю перед цими жорстокими людьми. Але я в кутиках її очей бачу приховані сльози. Вона мовчки робить у повітрі знак хреста.

Це помічає лейтенант і завважує іронічно:

— Зачем крестить — это не поможет!

У моїй душі щось обривається і важким тягерем лягає на серце. Востаннє схрещуються наші погляди, і мій зір швидко пробігає по кімнаті.

— Ідьом, ідьом! — підганяє лейтенант.

Виходжу.

Надворі сіріє.

Мене охоплює свіже ранкове повітря, в голові кружляють стурбовані думки, мій слух ловить останні Марусині слова.

Іду прямо до хвіртки, що веде на вулицю, але лейтенант

завертає мене і направляє за хату, в садок. Тенькнуло серце і прискорило удари...

«Ведуть під дерево»... — шепнула думка.

У бухах дзвенить — це дзвонять останні хвилини...

За мною лейтенант. Здається, витягнув наган і тримає наповові... За спиною холод! Відрухово здригаються нерви! Напружено слухаю, коли наступить сухий тріск курка. Всією силою стримую нерви, щоб не відвернутись. Он ясен — це туди. Ні, минаємо. Веде під паркан. Там уже й енкаведисти чекають. Кровожадністю палають їх очі. Ще хвилина...

— Пашлі, ребята!

Я наче прокинувся. Глибоко віддихаю і йду в напрямку вулиці.

Енкаведисти видовжують крок і спішать заспаною вулицею Шіолом-Алейхема вниз — у стару жидівську дільницю. Довкрузи тиша, лише дахи віддають луною важкі військові кроки.

Не оглядаюся, але кінчиками нервів відчуваю близькість направлених у спину чотиригранних штиків. Це відганяє від мене всяку думку про втечу.

Так конвойований, сходжу вниз вулиці. В провулку стоїть вангажне авто. Мене підводять до нього і наказують хутко сідати. Не надумуючись, вискакую наверх і сідаю на плащ - порохівник, який я захопив із собою. Під протилежною стіною плятформи лежить лицем униз якийсь чоловік в однострої пожежника. Його руки зв'язані ззаду грубим посторонком, а лице вимазане болотом.

— Скарее, ребята, скарее! — гукає лейтенант на своїх підвладних.

На газогенератор вискакують енкаведисти і схрещують над нашими головами шпичасті штики.

Мирхає мотор, і важкі колеса автомашини котяться, підстрибуючи по нерівному бруку вулиць.

За кілька хвилин ми вже у високоопарканеному подвір'ї Енкаведе.

— Слезай! — різко падає наказ.

Швидко зіскакую. Натомість пожежника скидають на брук, мов колоду. Він глухо постогнує і намагається підвестись на ноги, але це йому не вдається. Згодом розв'язують його і нас обох уводять до будинку.

Вартовий у коридорі міряє нас гстрим поглядом своїх скісних очей і сердито спльовує.

Ведуть нас уздовж коридору, а потім наглим рухом брутально впихають до подовгастої кімнати. За письмовим столом — низький, присадкуватий енкаведист.

— К стенке їх! недбалю кидает не підводячи голови.

За спиною пробігають мурашки і терпне шкіра. Але за хвилину заспокоює. Жахливе «к стенке» мало інше значення, ніж звичайно: нам наказано лише повернутись лицем до стіни, щоб нічого не бачити.

Ббивши зір у стіну, сиджу нерухомо з чверть години, а за той короткий час входить і виходить осіб десяток — дорослі і підлітки.

Не ворушуся, лише скісним мигцем очей ловлю тих, що приходять і відходять. Двох перших не знаю по прізвищу, але я їх не раз бачив. Один з них живе біля старої синагоги. Так, це він. На столі лишив якусь записку. Енкаведист читає і бурмоче під носом:

— Таваріщ діжурний, готово! — спішно рапортує прибулий до дижурки енкаведист.

— Ну, так давайце! Только скоренько! — з таким же поспіхом наказує дижурний.

— Пашлі!

Зриваємося і хутко виходимо.

На подвір'ї пирхає вантажне авто. Площадка набита вщерть якимись людьми.

— Садісь!

Видряпуємося наверх і втискаємося між збиту масу. За хвилину гаркає мотор, і ми скажемо женемося пустими вулицями міста в напрямку Ікви.

Минаємо мости. Авто скручує в бічну вуличку, що великою кривулькою лягла над коліном річки, і раптово зупиняємося. Десь у заламанні мурів конає останній гуркіт коліс.

Перед нами масивна залізна брама найбільшого і найгрізнішого будинку в місті.

Понурі мури дихають грозою і нерозгаданою таємницею смерті...

С У Р М А Ч

Кому ти граєш, сліпий сурмаче?
Кого збираєш, кличеш до бою?
Ти сам у полі, старий козаче,
Славною війська нема з тобою.
Ти сам у полі, безвісний друже:
Одні померли, інші — забиті,
А ті заснули і їм байдуже —
Правда і воля, і все на світі.
А ще багато — між ворогами
Стоять на чатах, завжди готові
Давити кінями, бити нагаями,
Мечі тонити у братній крові.
Як хочеш, друже, згадать минуле,
Вилити смуток, що тисне груди,
То грай тихенько, щоб не почули,
Щоб не сміялись над нами люди».
«Я добре знаю, любий юначе,
Що ми у полі лише з тобою
Але ніксли сурма не плаче:
Вона гукає, кличе до бою.
Бо там, де мури і чорні грати
І пильні слуги скрізь на сторожі,
Коли мій виклик почну я грати —
Проймуться жахом серця ворожі,
І переможець думати буде,
Що йдуть за нами великі сили,
Що схаменулись, проснулись люди,
Що наша слава встає з могили!»

Рослинний орнамент — рис. Віктор Цимбал

ОПОВІДАННЯ

АНАТОЛЬ ГАЛАН

АНАТОЛЬ ГАЛАН — широко відомий письменник, надзвичайний майстер коротких оповідань, сатирик і гуморист, близько десяти років прожив в Аргентині. Звідти ж виїхав до ЗСА. Однак його зв'язки з Аргентиною не перериваються. Він переписується із своїми друзями в Аргентині, друкує тут майже всі свої твори (як перед у Видавництві М. Денисюка, у В-ві «Перемога», а потім у В-ві Ю. Середняка) і весь час згадує з деякою ностальгією своє перебування над рікою Ля Плятою.

Оповідання, які ми вибрали до Альманаху, не так добрані своїм змістом, як величиною, бо кількість сторінок Альманаху дуже обмежена. Все ж таки, такий спосіб вибору не є ніяким злом, бо кожне оповідання; кожна новела О. Галана — по-містецьки підхоплена картина, взята із життя,

повна глибокої любові до людини, поваги до людських почувань та віри в красу, доброту і справедливість. Подані оповідання взяті із збірки «ПОРАЗКА МАРШАЛА» (Буенос Айрес 1953) — РЕДАКЦІЯ.

**

АВТОБІОГРАФІЯ

Народився на початку 20-го століття, на Чернігівщині, в невеличкому селі, в родині священика. Початкову освіту дістав у Духовному Училищі, популярно званому «Бурса», що вже значно в той час прогресувала й не мала нічого спільного з Бурсою, змальованою золотим пером Помяловського. Ніхто мене в тій Бурсі не бив, не ставив голими коліними на тречку і не лишав без обіду в порожній класній кімнаті.

Після Бурси, перекочував, за традицією священичих родин,

до Чернігівської Духовної Семінарії, ще більш прогресивної, з приємною виховною й навчальною атмосферою. Уті в пан-отці не мав наміру й збирався по закінченні загальноосвітнього курсу вступити на медичний факультет.

Та в рік закінчення Семінарії, українську національну революцію перемогла жовтнева контрреволюція й перекреслила всі мої плани. Довелося спочатку бути совслужбовцем, потім два роки зананастити в Червоній армії, потім виконувати обов'язки того ж советського службовця, і нарешті, після значної перерви, потрапити в Ніжинський Педагогічний Інститут ім. Гоголя.

До педагогічної праці жадного нахилу не мав, а тому з серцем улаштувався в редакції й почав свою літературну кар'єру. Писав прозу й вірші, гуморески, нариси, фейлетони, ін-

БОРИС КРЮКОВ

КОЗАК МАМАЙ (олій)

стинктовно ховався за різні псевдоніми (може, тому й вижив), дебютував двома книжками в УССР. Та, за висловом поета, «той час був тяжкуватий для пера». Не раз на протязі редакційної праці доводилося розмовляти й вибріхуватись у відомій усім установ, куди було легко зайти, але трудно вийти.

І поклав я перо у найдальшу шухляду свого стола, зав'язав вузликом язик та й почав навчати молоде покоління.

Війна мене помилувала, не захопила в свої пазури.

Коли знову стали наближатись червоні полки, в мене навіть не було вагання: тікати, чи не тікати. Бо ж я дуже добре знав природу так званої, робітничо - селянської влади й не відчував найменшого бажання знову з нею зустрітись.

За кордоном, розуміється, обернувся в робітника. Працював на різноманітних «амплуа» до вантажника включно, втомлювався, як кінь під час сівби, але все ж таки писав.

Досі маю виданих чотирнадцять книжок: «Пахощі» — збірка новель, «Поразка маршала» — оповідання, «Володар - страх» — драма, «Будні советського журналіста» — спогади, «Чарівна дружина» — збірка новель, «Проти шерсти» — сатири, гуморески, пародії, «Записки слідчого» — спогади, «Між двома смертями» — повість, «Невигадане» — збірка оповідань, «Пригоди Рубенса» — повість, «Про радість і біль» — поезії, «Хам» — віршована повість, «Розмова з минулим» — збірка оповідань, «Міркування серйозні, не дуже серйозні, і так собі» — в основному, гумор. В друкові — збірка сатир під загальною назвою «Сатири».

Анатоль Галан

(ВІД РЕДАКЦІЇ: АВТОБІОГРАФІЮ Автор написав спеціально для цього Альманаху.)

**

ПІСНЯ НЕ НАВИСТИ

— Продай мені свій комуз (муз. інструмент), дівчино...

— Але джалдош (приятель) не вміє на ньому грати.

— То ти мене навчиш...

У Каріми зуби такі білі, як у собачати. Аж сяють! І шкіра смаглява, прогріта наскрізь сонцем, і брови, наче відміряні під лінійку...

— Скільки тобі років, дитино?

— Ха! Дитина! Я кізь (дівчина), я вже наречена.

— Але ж...

— Ну, чотирнадцять. Багато вже!

Іливе у повітрі легке павутиння. Осінь. Проте, вдень така спека, що навіть відомий невисник води — кіт підходить до арика (струмка), мочить лапку і облизує холодні краплі на ній.

Сім'я Каріми офіційно живе в будинку, неофіційно в юрті, тут же біля шляху.

Традиція — велика річ, і старий Чампанкул приймає в кімнаті тільки гостей не кіргіза.

Ох, ці чужинці! Як їм хочеться все перекраяти на власний смак. Вони досі ще сміються з халата... А спробуйте обійтись без нього в передгір'ях Тянь-Шаня, де різкий вітер перемагає сонце, а про ніч нема чого й говорити. Тоді одного халата навіть мало.

Взагалі, з будовою «нового світу» досить мороки і неприємностей... Який з кіргіза, з азійця колективіст, коли він у глибині душі і дружину вважає в'дасністю...

Ось, вигадали нове повноліття в сімнадцять років! Ха! Мати Чампанкула народила його в неповних п'ятнадцять. І виріс він неабияким парубком — кремезним, сильним, бугая у свій час на бігу зупиняв.

— Ну, та нехай. Закон законом, а традиція традицією. Любесенько просватав Чампанкул свою старшу доньку, одержав калім — дві тисячі п'ятсот карбованців. Тепер Мула повинчає молоду пару, а через три роки вона, як би й нічого не було, з'явиться до сільського совету і зареєструє свій шлюб.

— Джалдош не комуніст?

— Ні.

— Слово чести?

— Слово чести.

— То ж дай старому Чампанкулові руку і вважай його своїм другом.

Чампанкул щільніше зачиняє двері і підсаджується на кошму (повсть).

— Слухай. Ми не любимо чужинців. Жадного зла ми їм не чинимо, але Ти маєш свою батьківщину, я свою. Приїзди до нас, як гість, живи, працею допомагай нам тою високою культурою, якої в нас бракує. Але розпоряджатися нашими тілами й душами, о ні, колись зірветься, і буде великий тріск...

Старий заглибився думками у своє сокровенне, потім підвів на мене очі.

— Ти акин (співець), я також акин. Це у нас родове, з діда-прадіда. Я знаю дуже багато пісень і з «Манаса» (кіргізька епопея), й інших. Я сам складаю пісні. Отже, ти мене зрозумієш і... не продаси.

Советська влада... Боже мій! Коли б ми знали, що це таке. Запевняю, Середня Азія не склала б зброї до останнього подиху останнього вояка.

БОРИС КРЮКОВ

«На балю дивізійників» (туш)

Чампанкул раптом ударив у долоні. Одразу ж скригнули двері — і знайома вже чотирнадцятилітня наречена стала перед батьком.

— Заспвай джалдошеві, — сказав він по-кіргізьки, — ту пісню. Розумієш? — Це ми склали з нею разом, — пояснив він, — пісню ненависти...

Під речитатив комуза, тихенько, щоб не чути було на дворі, почала дівчина співати. То був віршований марш з ідеєю відомої «Варшав'янки», тільки суто-національний. У перекладі він звучав так:

«Відколи стоїть земля, ніхто не перетинав нам дороги у наших стегах. Ми вільно рухались разом із своїми отарами, щоб вони міцніли на зелених пасовиськах, приносили радість і багатство господарям. Ми були горді й сміливі, як беркути, не знали горя, бо не знали ярма. Тепер нас посадили в клітку-колгосп, а в клітці-колгоспі туга огортає серця», гнуться плечі, і очі починають сльозитись... О мій народе! Хто повісив на твою спину торбу старця? Хто відібрав твою худобу? Хто плюнув у святе обличчя Пророка? Ми тепер робимо все навиворіт... Коли хочеться плакати, сміємось. Коли втома хилить тіло додому, танцюємо. Коли злість стоїть у горлянці, кричимо «славу».

З кожним днем щораз менше стає орлів. Найкращим постинали голуби, або ж повезли в чужу країну на копальні й на канали. Багато перетворилося на ішаків (ослів) і возять на своєму хребті глузливих господарів.

Але прийде час, прилетить орел із-за гір, покличе всіх до бою. І тоді буде багато крові і багато радості...»

Дівчина співала, а старий Чампанкул похвально хитав головою.

— Воєна недавно була в Китаї, — прошепотів він, і батьківські очі блиснули гордістю.

— Невже?

— Так. Тут же близько, сто п'ятдесят кілометрів, а ми знаємо такі стежки, де не ступала нога чужинця.

— Ну?

— Там багато наших. Утікли. Ждуть часу. І він прийде, джалдош, він прийде!

— Коли?

— Я знаю? Може, рік, може, два, а може, й більше. Але-Се-

редня Азія — шар сухої іглиці. Кинь жарину — спалахне полум'я.

Каріма світила сніжними зубами, гостро й визивно дивилась кудись крізь стіну, і мимоволі спливала думка:

Так, це вже не дитина. Це орленя, що полетить сміливо й високо, поруч із старшими орлами. І в найтяжчий, у смертельний свій час не випустить з уст розпачливого зойку, а заспіває пісню ненависти.

**

ОСТАННІЯ ВЕЛИКДЕНЬ

Під лісом, на краю села, скособочена і старезна, стояла хата. Багато років пропливло над нею, і кожен приносив якусь, бодай непомітну, руйнацію. то вітром розкуйовдить стріху, то увігне дошку на стелі, то рукою прохожого витягне з тину кілок — одвічну протисобачу зброю. Але незмінною була власниця старої хати, баба Христя. Маленька, з лицем, наче печене яблуко, з карими мудрими очима, вона немов би законсервувалася для вічності, і отакою прийде на Страшний суд Божий — скласти звіт за своє довге, тихе життя. Але бабу Христю минає смерть, просто зневажає цю, давно вже вистиглу, жертву. Лягали в домовину чоловіки, як дуби, дівчата, діти, а баба ходить по землі босими ногами, товчється на своєму городі, годує козу-кормительку, а ввечері довго молиться Богу:

— Дай, Господи милосердний, спасіння людям, наверни їх до добра, пошли захист у час чорний...

Баба вміла ворожити. Не вгадує вона майбутнього чи минулого, не дме на воду, не кладе землі з-під закаблука на хворе місце... Тільки прочитає молитву та діткнеться рукою обличчя, і зникає біль голови, шлунку, зубів, — наче бабині пальці витягають його з коренем.

Про Христині ворожіння хтось доніс у місто. Приїздили до неї два начальники, питали строго:

— Ти ворожиш?

— Ні, паночку.

— І панів тепер нема, бабо, советська влада скасувала. Чула про советську владу?

— Чула, паночку, чула, тільки нічого не розумію.

— А ворожити розумієш?

— Не ворожу я, лише молюся. Бог помагає, не я.

Приїжджі прочитали бабі лекцію про те, що релігія є опіум для народу, і заборонили лікувати людей. Для того, мовляв, є медицина, і нема чого сунути носа, куди не слід.

Баба Христя дала розписку, що не прийматиме в себе хворих, замість прізвища, як неписьменна, поставила хрестик, що ж до опіюму, то довго плювала за поріг і кропила святою водою стіни, виганяючи з хати гріх словесний... О Господи, як можна таке говори́ти? І не покрутило їх, не зігнуло?

Тієї весни був ранній Великдень. Лише дерева почали розбрунькуватись, а вже наспіла велика п'ятниця. Баба Христя принесла з комори старанно сховані п'ять фунтів білого борошпа і фунт цукру, з-під ліжка дістала десяток яєць що їх знесла одна єдина бабина курка, і почала місити тісто.

БОРИС КРЮКОВ

НА ВАРТІ (олія)

Слаба, німецька баба, тяжко їй далеко ходити, але двічі на рік, на Різдьо і Великдень, неодмінно сунеться з ціпком до церкви. Так Бог наказав. Хоч церква в сусідньому великому селі, за п'ять верстов од бабиної хати, але що зробиш? П'ять верстов — три години ходи для баби, тому виходила ще завидна, десь о восьмій, щоб устигнути на початок Утрени.

І тепер загорнула в чисту хустину паску, три крашанки, кусник сала, подарований добрими людьми, і, перехрестившись, вийшла з хати.

Біля кодозязя привіталася з бабою тітка Іваниха:

— А куди це ви, бабусю, чи не до церкви?

— Так, дочко, паску несу святити, несвяченим не можна розговлятися.

— А ви чули, що позавчора церкву зачинили?

— Як?

— Зачинили зовсім, і печаткою прилечатали. Не дали навіть Страстей Господніх відправити. А отця Григорія арештували.

Баба Христя закліпала очима, а потім рішуче відповіла:

— Не вірю. Це тобі, дочко, злі люди наговорили, як мені ті двоє, з міста, мовляв, нема Бога. Зачинити церкву? Ні, ні, я стрічаю соту весну, а такого не чула зроду-віку.. Піду вже я, Прощай!

І посунула повільно, як комаха, попихавшись ціпком, шепчути незабутні молитви.

Прийшла коло одинадцятої, сіла на церковних сходах, чекала. Чому ж не збирається народ? Уже півень сповістив про дванадцяту. Уже почала жевріти на сході зоря. Уже озвались ранкові птахи. Зачинили церкву?..

По бабиному обличчі скотилися дві сльози, упали на білу хустку з несвяченою паскою, розпливлися кружальцями.

І з тих кружалець блиснуло на бабу Христю сяйво неземних очей, зіріло, переповнило душу радістю.

— Христос Воскрес! — прошепотіла Баба, і то були її останні слов на цій грішній землі.

Р У Х

Велике місто прокидалося від сну. Двірники мели вулиці, з депо один за одним повзли трамваї, невпинно дзвонячи, розбігались рейками артеріями по околицях. Людський комашник розпочинав своє заклопотане денне снування.

Ранком буває мало розмов, бо всі спішать, всіма керує величний, як стихія, рух: Хутчіш, хутчіш! Тих жде агрегат на заводі, інших розпочата будова, третіх термінова справа в бюро. А хатнім господарям турбота про базар, про те, щоб приготувати чоловікві й дітям сніданок.

Через рух губляться в місті події. Хіба органи порядку за-протоколюють якусь, і попаде вона десятирядковою заміткою в газету. О ці замітки, романи в мініятурі, просякнуті трагедією і кров'ю, які ніколи, проте, не збуджують почуття...

Справді: « на розі вулиці Перше Травня автомашина переїхала громадянина Г. Потерпілого каретою швидкої допомоги відправлено в лікарню... »

І не розкаже газета, як доведений до відчаю людською несправдливістю, кілька разів виходив Г. на риг вулиці, стояв і тремтів від ршучости і... жаху, бо ж тільки раз дається людині життя. Вертався додому, пробував змагатись за місце під сонцем, і ось сьогодні впав...

Вперед, усе вперед! Сильне живе, слабке гине. Пильнуй часу, руху, чужої думки, і твоя власна хай ніколи не застигає хіба в сні, за замкненими дверима... Тоді пройдеш довгу дорогу і не послизнешся. Та чи можливе це?

-- Доню, дивись, щоб ти сьогодні не спізнилась. Я ж тобі казала, що годинник почав відставати ще більше...

— Ні, ні, мамусю, у мене все розраховано. П'ять хвилин до трамваю, десять на їзду, і в мене ще завжди лишається десятиг'ятнадцять хвилин вільних.

Ось, поцілувала матір, випорхнула з пучечком незабудьок у волоссі легка, як павутинка, струнка, свіжа і рожева, як травневий тюльпан. Йй до смаку це рухливе життя, розміряне на хвилини, бо занадто багато енергії, буяння, тих тремтливих соків, що оживляють істоту.

Дообре відчувати сімнадцять літ, навіть за умов постійної турботи про хліб, одяг, чергу, домашні обов'язки. День — не розграфлена на кліточки сторінка, завдалегідь приготована. Викреслюй клітку за кліткою, і все буде гаразд.

— Це передостанній трамвай, так?

— Ні, це вже останній. Лишилось двадцять хвилин до сьомої...

І зразу зів'яв тюльпановий цвіт.

«Господи, невже спізнюся? За десять хвилин примусове

відрахування третини заробітку, за двадцять — суд і тюрма. О, советське законодавство жартувати не любить!»

Дуже засновигали, накреслили з малюнковою ясністю звужене злістю майстрове очко. (Спіймалась, принцеса недоторкана, скільки разів залицявся — відмовляла, от, тепер мати-меш!).

«Скажу, що була хвора, або ж що спізнився трамвай... Ні, не повірять, не простять. Тюрма! А що ж станеться тоді з матір'ю, з маленьким братиком, для яких вона єдина підпора? Останній перед сьомою трамвай завжди переповнений. Може, не чекати на нього, а бігти, бігти скільки сили до заводу? Ні, все одно не встигнеш за двадцять хвилин, все одно спізнишся».

Сь, із-за рогу показала червона блискуча коробка, повна людей. Тримались за поруччя, сяк-так примостивши одну ногу на сідці. Сісти, сісти за всяку ціну!

— Пустить, будь ласка, спізноюся —, благала дівчина, хапаючись за руки пасажирів. — Будь, ласка, товариші...

Але люди байдуже дивилися на бліде, жахом і благанням сповнене обличчя. Всі поспішають, всім не можна спізнитись, треба не спати так довго...

Кондуктор сіпнув за дзвінок. Трамвай покотився далі, а дівчина бігла, тримаючись за сідці, молячи подати руку.

Раптом із-за рогу виринув зустрічний трамвай... хтось несамовито крикнув:

... Стережись!..

Та було вже пізно. Обидва трамваї зупинились, коли відрізана голова дівчини лежала між рейками.

І у волоссі мертвої голови синіли розквітлі незабудьки.

Рис. Віктор Цимбал

ВІКТОР ЦИМБАЛ

ГРАФІКА(туш)

ВІКТОР ЦИМБАЛ

Віктор Цимбал
(1901 — 1968)

28 травня 1968 року, в шпиталі Св. Варнави в Нью Йорку, відійшов у вічність вояк і мистець, людина великої чесноти в мистецтві, українець - емігрант, Віктор Цимбал. Похований на українському історичному цвинтарі в Бавнд Бруку.

Цікаве й гідне було життя Покійного мистця. Народився 16 квітня 1901 року в селі Ступична на Київщині, де батько його був учителем і, за т. зв. тоді мазепинство, був засуджений на 4 роки й ув'язнений в м. Острозі на Волині. Після відбуття кари, батько був звільнений із учителювання й працював як урядовець на свічному заводі в Києві, а мати вчителювала.

Дома вживали виключно української мови.

Віктор учився в 2-ій київській гімназії ім. Кирило - Методієвського Братства. Після гімназії, Цимбал вступає до київської Художньої Школи, якої не закінчив через воєнні події. Поступивши в ряди української армії, опиняється в Кам'янці Подільському, де вступає до Старшинської Юнацької Школи, в складі якої бере участь у боях аж до листопада 1920 р. Перебував інтернування в Польщі, частинно у Вадовицях, потім у Каліші. Бере там активну участь у Мистецькому Таборовому Товаристві, малює декорації, портрети і т. ін.

1925 року із товаришами по зброї переходить через зелений кордон до Чехословаччини. У Празі вступає до Вищої Мистецько - Промислової Школи, яку з успіхом закінчує 1928 р. й одержує одномісячну стипендію до Італії, куди й поїхав. Рівнобіжно до студій у згаданій школі, був слухачем Української Студії Ілястичного Мистецтва.

Ще студентом одержав першу нагороду на чеському загальному державному конкурсі, за графічний портрет історика Па-

ляцькою. Згодом виїхав до Аргентини, де працює як графік і маляр. Дуже добре заробляє, влаштовує свої власні виставки (1936 і 1956 рр.). На виставці 1936 р., з приводу його картини «1933 рік», серед публіки на залі зчинилася бійка, бо комуністи підняли крик, що в Україні голоду немає...

ВІКТОР ЦИМБАЛ

КАМ'ЯНА БАБА (олій)

Як громадянин, Цимбал був дуже активний. Організував школу для українських дітей і покривав видатки на її вдержання, брав активну участь у багатьох імпрезах, влаштовував академії, концерти, виголошував промови, доповіді, організував театральні вистави, сам брав в них участь, малював декорації. Багато видатків покривав із своїх засобів. Як ілюстратор працював для українського видавництва «Світ Дитини» у Львові. На чужинних виставках за своє життя Віктор Цимбал одержав 4 золоті медалі.

1960 року переїздить з Аргентини на постійне перебування до ЗСА, оселюється з дружиною в Дітройті, де працює як графік до 1966 року, коли вийшов на пенсію. Але хвороба перервала його творче життя.

Монографія про нього, яку приготують, покаже нам, якої високої класи мистцем був Віктор Цимбал.

«Нотатки з Мистецтва» (Філадельфія)

ПІД ПОЛЬСЬКОЮ ОКУПАЦІЄЮ

(Передруковано в *зрудині* 1971-го р. в п'ятдесятиріччя УВО)

Покійний вже НЕСТОР ВЕЛИЧКОВСЬКИЙ, був уродженцем Станіславщини, колиш. воєк УСРР, а після першої світової війни емігрант в Аргентині, був душою українського культурного життя в Буенос Айресі. Знаний був його гострий дотеп, а також здібне перо. Друкував свої статті та спомини в місцевих українських часописах (якийсь час був редактором «Нашого Клича»). Широко відомі його віршовані сатири, які друкувались в просвітянськ. «У-Слові» (частину їх видано особною книжечкою) під псевдонімом Гриць Романтичний.

НЕСТОР ВЕЛИЧКОВСЬКИЙ

Був це тяжкий та за це пам'ятний рік. Українська Військова Організація переживала найтяжчі хвилини.

Уся Галичина була в огні. Горіли стирти, горіли панські двори, вилтали у воздух мости, падали під сокирою невідомих людей телеграфічні стовпи, гинули польські комісари, постерункові з рук невідомих.

Тюрми кишили від українських студентів, селян, адвокатів, ремісників, священників та нелітних хлопців.

Увесь поліційний апарат працював як ніколи. Подвоєно постерулки, скріплено нічні варти, оголошено розпорядки.

В усій Галичині кипіло, як в котлі. Слово «УВО», було темою щоденних розмов — по домах, каварнях, у трамваях у Львові, н ринку між перекупками. Часописи докоряли державній поліції за її малосправну та непродуктивну працю.

Бісалися комісарі. День в день, ніч за нічю переводили труси - ревізії, арештували все, що тільки могло дати якусь вістку про тайну організацію — УВО. Хмара шпигунів та конфідентів критилася між українською молоддю.

Втискалися в товариства, в приватні доми, до священничих резиденцій. Кругом чулось, що атмосфера тяжка, що урядові чинники докладають усіх зусиль, щоб раз зліквідувати не-нависну, шкідливу УВО.

Запечатано Народний Дім, клявзуровано студентський приют, замкнено Академічний Дім, Бесіду та інші народні організації.

А тим часом недалеко від головного комісаріату при вулиці Яховича, в пивниці старої камениці, відбувалося тайне засідання провідників УВО.

Славної пам'яті краєвий командант УВО, сотник Юліян Голубінський у товаристві обласних провідників та начальника боевого відділу, відбував останню нараду перед великим дилом.

Вирішено виконати напад на поїзд та забрати всі гроші, які були призначені для місячної виплати урядників, поліції та війська.

Як донесли наші розвідники, дня 30-го грудня вислано поїздом із Станиславова до Стрия гроші на виплату платень.

По сильній нараді та по опрацюванні докладних плянів, напад мав відбутися на стації Калуш.

Видано наказ!

Обласний командант міста Станиславова мав обсадити своїми людьми стацію Калуш, мав боронити доступу від поліції, а боевий відділ, мав їхати тим самим поїздом аж до Калуша та в моменті, коли поїзд задержиться, — мав отворити поштовий вагон, та забравши всі скрині з грішми податися лісами в напрямі Стрия одна частина, та у напрямі Станиславова, друга частина.

Тихо, мов духи розійшлися браві хлопці, щоб точно та докладно виконати наказ Команданта.

Тяжко сопучи та випускаючи клуби сірого диму, сунув поїзд все ближче та ближче, під'їжджаючи до стації Калуша.

Десять боєвиків їхало в поїзді, розкинуті по всіх вагонах. Ще пару хвилин і поїзд наблизиться до стаці. Неначе спо-

їйні пасажери сиділо на залізничнім двірці п'ять молодих боєвиків, спокійно очікуючи приїзду поїзду.

Чах, чах, чах — почувся голосний шум машини. Поволі піднеслися хлопці та, ніби нехотячи, двох із них наблизилися до стоячого там постерункового в службі з карабіном на руці.

Двох других примістилося також, неначе нехотячи, при вході до телеграфічного бюро, а послідний боєвик стояв від вікном начальника стації, закуривши спокійно цигарку.

У тому моменті з шумом та галасом заїхав поїзд на стацію. Заскрипили гальми, задзвонили колеса до сталевих штин та голосний свист сирени дав знати, що поїзд станув.

Повискакували, як звичайно, кондуктори та в мить за ними коло кожного вагону з'явився один боєвик з мавзером в руці, спрямованим до вагонів.

ВІКТОР ЦИМБАЛ

Ілюстрація до казки.

Неначе на команду піднеслись револьвери хлопців на стації та голосна команда: Ренци до гури!» — перемінило стаційну службу враз з постерунковими у мрамурові статуї з піднесеними руками.

Перестрашені пасажири, поховались у вагонах. Наче скам'яніли стояли здивовані кондуктори. Блідий, як стіна, машиніст стояв з піднесеними руками коло шипучої машини, дивлячись блудними очима на дуло мавзера, спрямоване в його груди.

У цей момент вискочило чотирьох боеків з нутра поштового вагону та за хвилю дві великі скриньки, повні золотих, опинилися надворі.

Голосний свист Команданта сповістив, що гроші вже забрано.

— «Всідайте до вагонів» — почувся голос команди і всі кондуктори, немов манекени вскочили до середини. Машиніст, під дулом мавзера вліз на машину. За ним на сходах стояв боевик, готовий до стрілу.

— «Рушай» — почулася команда. Зашипіла машина, знова заскрипіли гальми. Металічний звук сталі роздер воздух і поїзд рушив до Стрия.

Неначе ті дикі коти, зіскакували боеків з вагонів та з машини. Пару стрілів у напрямі утікаючого поїзду, дали знати машиністові, що ставати ще небезпечно.

На стації стояли урядники та постерунковий з піднесеними руками та великими очима гляділи на напад у білий день. Була якраз 12 година у горячий липневий полудень.

В мить розбито скрині і великі пакети банкнотів зникли в кишенях боеків. Розділивши гроші, рушили дві партії у противні сторони. Одні до Стрия, другі до Станиславова. Пів кілометра чистого поля длило наших хлопців від густого ліса.

Немов зачаровані стояли женці на полі та гляділи на таку чудасю.

Спокійно йшли хлопці до ліса. На стації тим часом, перетяли дроти телеграфу та телефону, розоружили постерункового і всіх урядників та замкнувши всіх до стаційного магазину, рушили останні боеків в слід за своїми товаришами.

Ще гонів кілька бракувало до ліса, як утікаючі побачили, що поїзд вертався до стації. На ступнях вагонів стояли кондуктори та стріляли в сторону утікаючих.

За хвилю вибігли звільнені з магазину урядники і поліцаї.

Хаос, крик, гамір учинився на залізничній стації. Говорили всі, один наперед другого. Бігали туди й сюди, не знаючи, що робити. .

На другий день рано, всі часописи заповнили свої шпальти величезними буквами:

«Безщельни напад гайдамакуф на поцьонг особови Станіслауф — Стрий». «Рабунк паньствових пенєндзи». «Пенць мільюнуф злотих в реґках вивротовцуф».

**

У тиждень пізніше на мурах міста Львова, появились афішки такого змісту:

«Ідучи слідами маршалка Юзефа Пйлсудського, який нападав на царські пошти та забирав гроші для польських повстанців — У.В.О. забрало частину того гроша, які український нарід складає як податок для польського уряду. Добрий вчинок, все є гідний наслідування».

Краєва Команда У.В.О.

(Календар «Просвіти», Буенос Айрес, 1947)

Рис. Віктор Цимбал

КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА “ВІДРОДЖЕННЯ” В АРГЕНТИНІ

1951 — 1971

ДВАДЦЯТИЛІТТЯ

Відзначати 20-ліття Кредитової Кооперативи «Відродження» в Іс. Айресі, це значить казати про зусилля великої кількості людей, а зокрема про тих, хто став до активної праці в Управі або в різних кооперативних комісіях. А коли проминуло 20 років, то всі побачили, що

5.000 ЧЛЕНІВ

об'єдналися на кооперативних засадах економічної взаємодопомоги, для поліпшення свого життя і, що їх зусилля знайшли свій вияв в цифрах білясусу, що тромовляв про створення на еміграції потужної української кредитово - економічної установи, яка працює для добра нашої спільноти в Аргентині.

Тепершня Головна Управа Кредитової Кооперативи «Відродження» в Аргентині. Третій з права сидить основник кооперативи директор Богдан Яхно, коло нього (четвертий) голова кооперативи — Леонід Філь.

«Нам треба надолужити прогагане, адже тут в Аргентині ми надто спзнилися з організацією Кредитової Кооперативи, треба прикласти багато зусилля, щоб українська спільнота в Аргентині виборола добре економічне становище» — проклімувала перша українська кредитова кооператива в Аргентині, коли розпочала свою працю.

І маємо підсумки двадцятилітньої праці. Подаємо найголовніші цифри в старих пезах, адже мова йде про 20-ліття, коли все рахувалося в старих пезах.

В кооперативі під час праці (частинний вид).

За час від оснування, від 1951 року до 31 грудня 1970 року видано позичок на суму

1 МІЛІАРД 376 МІЛІЙОНІВ 518 ТИСЯЧ 700 ПЕЗІВ

За 6 місяців 1971 року, від січня по червень — за півроку видано позичок на суму:

218 МІЛІЙОНІВ 767 ТИСЯЧ 495 ПЕЗІВ

На яку ціль кооператива видавала позички. На будову житла. На оснування варстатів праці. На торгівлю. На управу рілі. На купно нерухомостей, авт тощо.

Ощадність — друге мірило в діяльності кредитової установи. На 30 червня 1971 року кооператива мала на ощадностях:

132 МІЛЬЙОНИ 753 ТИСЯЧ 407 ПЕЗІВ

Рахунок на Пред'явника виказував на 30 червня:

48 МІЛЬЙОНІВ 568 ТИСЯЧ 641 ПЕЗО

Власні фонди кооперативи — акції та резерви становили на 30 червня цього року

60 МІЛЬЙОНІВ 35 ТИСЯЧ 484 ПЕЗИ

Кредитова Кооператива «Відродження» діє на великих географічних просторах Аргентини. В Сан-Бернардо у провінції Чако, в Обера, в провінції Місіонес від кількох років діють легально зорганізовані філії Кооперативи.

З квітня 1971 року відбулися Річні Загальні Збори членів кооперативи. На цих зборах було відзначено 20-ліття Кооперативи на службі громади.

Українська Центральна Репрезентація в Аргентині, з цієї нагоди, у своєму привітанні висловлює признання всім, що працювати в Управах, Контрольних Комісіях на постах Синдиків, та інших секціях, солідно виконували взяті на себе обов'язки і в цей спосіб принесли до розвою цієї Кооперативи.

Голова Управи п. Філь Леонід у своєму виступі на Річних Зборах заявив, що Кооператива тепер має економічні основи, які дозволяють нам відчувати певність в нашій праці і діяльності! Ми маємо власні фонди! Маємо майно в землях, будовах, та устаткуванні! Маємо наш репрезентативний осідок, що має архітектурну вартість, та знаходиться в одному з центрів Буенос-Айресу. Все це має вартість. Все це творить безпеку. Всі ці матеріальні добра Кооперативи є безпекою гроша наших вкладчиків, а найважливіше маємо довір'я у наших членів, довір'я нашої громади! Це найбільше наше досягнення!

Зустрілись два приятелі:

— Уяви собі, яка неприємність трапилась зі мною недавно: пішов на полювання і забув вдома рушницю.

— Справді неприємно. А коли ти згадав про це?

— Лише коли віддавав дружині зайця...

НАРЦИЗ

Паїсій Величковський ходив поміж каштанами, що саме починали цвісти в вогкій ще від холоду алеї, і радів, як дитина. Весну сприймав він всією своєю бурхливою душею, радів квітами й першими тендітними метеликами, з любов'ю спостерігав кожну рослину, кожний блідозелений вершечок, що добувався з-під землі до сонця.

— Зілля, як зілля, що року те саме! — заговорив Самуїл Ковалинський, земський писар, з червоним лицем і великим сивим лусом.

— Ге! — штовхнув Величковського, — про що так думаєте?

— А про те, — відповів цей, не відвертаючи голови від перших чубків травички, що несправедливо думати на весну тільки про квітти. Треба й про редьківцю, Самуїле, про редьківцю!

Це було сказане до Ковалинського, що відзначався неабияким апетитом, і він це зрозумів, але був людиною доброю, тож промовчав. І так знав, що Величковський звернеться до нього, як це чинив з усіма знайомими, за порадою.

А позатим, Самуїле — заговорив наново Величковський, — маю журу, — і він якось благально, якось боляче глянув на Ковалинського, — Новий акростих, — вдарив рукою по клаптику паперу, — тільки не знаю, як закінчити. Ось, бачите, вірш, де кожна перша буква дає мое ім'я.

— Паїсію Івановичу! — заговорив радісно Ковалинський, — та ж вам уже давно поза сороківку, а в все ще витрачаєте час на вірш.

— Чого ж, — байдуже відповів Величковський, — воно й корисно й приємно. А позатим, це вже родинне, від діда мого, що писав різні чудовища. Ви читали його Зегарок полузегарок?

— Ні, не читаю рифмів.

— А шкода, стали б іншою людиною! — злорадно промовив Величковський.

Ковалинський скипів, але Величковський вхопив його враз за руку і вдивився в постать людини, що виринула з темного перевулка й на хвилину пристанула, мабуть, приємно зворушена ласкавим теплом весняного сонця.

— Григорій! Присягнуь, що Григорій, на мило пізнаю його, — скрикнув із захопленням Величковський.

Григорій Сковорода
ур. 1722, помер 1794 р.

— Сковорода! — вдарився об коліна Ковалинський, — шість років не бачив його, шість років!

Він забув уже, що слід йому відповісти на гострий жарт Величковського. Обидва рушили на зустріч новій людині.

Сковорода звернув в каштанову алею, що отіновала харківську колегію. Високий і худий, йшов м'яким кроком наче б нісся в повітрі, наче б ледве торкався землі.

А місто знало уже, що приандрював український Сократ, який ходив світами і по всій Україні, та вчив народ благородних принципів своєї філософії, з'являвся несподівано, розмовляв із людьми про щастя і людські серця, і знову йшов далі, кудись в сиву, далеку

путь. Радий був побувати між людьми і тоді тужив за самотністю. На шляхах мандрів був самотнім, і тоді якась дивна туга огортала його за тихими селами, за мирними містами. Роздвоєна душа, неспокійна й щаслива, сумна й радісна.

Ніхто не знав цілими роками, де перебуває Сковорода. А коли й приходила вістка про його десь перебування, він давно вже мандрював звідти далі.

Навчав пан Григорій у рідній мові, тільки «гноті те ауто» говорив по-грецьки, але зараз же пояснював: пізнавай самого себе! Це вже не були часи його молодости, коли рідна мова служила тільки для насмішливих анекдот і грубих дотепів, для «коміческіх дійств». і для веселих віршів. Тепер, почали всі з:

пешаною звертатися до минулого рідної землі, до величних подій і скарбів духа. Справді рідне слово гідне латини і греки, віджили рідні Олександрі Македонські і Цесари, Сократи і Віргілії.

Не всі розуміли розумні слова пана Григорія, але приймали його радо і з жалем випроваджували у дальшу мандрівку. Скворода приходив убого вбраний, і все своє майно носив з собою. А це майно — кілька книг латинських і власні писання. З таким же майном прибув в харківську «альма матер» одної буревійної зими, і з ним покинув Колегію перед шости роками.

Тепер він стояв знову тут, завершивши один круг свого життя. Подорожною торбу з книгами поклав біля себе, в руці стискав невідлучну флейту і глядів, як із Колегії висипалися гуртом учні, та реготом молодости залили непорочну весну.

ОЛЬГА ГУРСЬКА

КРАЄВИД (олій)

Були там хлопчаків, просто з-під захисних крил матерів, але не бракувало й вусатих козаків, що вже довгими роками вивчали філософію, але вивчили досі небагато. Зате непокоїли вони місто, а вечорами — шляхетних панночок, і, мабуть, не думали покидати академії до сивого волоса.

Сковорода, розцілувався з Величковським і Ковалинським, глядів на спудеї з зичливою усмішкою. А все таки, прийшло йому на думку, — змінилися часи за цих шість років, змінилися й люди. Знайомі спудеї давно розбрелися по Україні, і нові наповнили світлиці Колегії. Тільки молодість та сама, що тоді. Незмінна снага, незмінна безжурність.

Вусаті спудеї збилися в гурт, приглядалися уважно Сковороді і щось радили.

— Сленцієм! — загув нараз один з них, і все затихло й зачміло.

— Ератія! Це ж наш учитель, наш Сократ славетний! Привітаймо! — і всі кинулися до Григорія.

А він, усміхнений радісно, не вспів і слова промовити, як вже колихався високо понад головами вусатих учнів, і цілий хор молодих голосів співав старовинну кантату вихованців Колегії:

«Віват академія,
Віват професорес!» ..

Із спудеями поплав в академію Величковський, залишивши Ковалинського, що тільки похитав головою і спокійно рушив додому.

— Дійсно, роздумував голосно Ковалинський, — вони мають рацію. Велика людина Григорій!

Йому пригадався побут Сковороди в нього перед шости роками, він згадав свою доню Килину, що ще майже незрілою, шіснадцятилітньою дівчиною відчувала, мабуть, щось глибоке до Григорія. Це спостерігав Ковалинський, але не брав поважно. Журився тільки, що дівчині вже двадцятьдва роки, а вона ще не думає про свою майбутність.

Сковорода ганив тих, що тільки смачно їли й добре пили, тобто таких, як і він, Ковалинський. Він не любив дрімотливих і пажерливих, тупих і диких, але таким Ковалинський не був. Григорій вчив і наставляв людей, і, бувало, що й найбільшим негідникам, які, поза горілкою й вістом, світу не бачили, порушувалося сумління, коли слухали його слів.

І Ковалюкський відчував силу Григорєвого слова на собі, але якось не вмів думати так, як вчив Сковорода. Він повертався до своїх навичок і до звичного товариства.

— Агі, чорт якийсь! — згадував опісля філософа. Але запрошував невідмінно пана Григорія жити в нього, як і перед шести роками. Сам не знав, що в'язало його до Сковороди. І знову задумався, коли, згадавши дома про Сковороду, побачив, як Килина зблідла і без слова втікла у свою кімнату.

Сковорода вчив у Колегії етику, але префект, духовна особа, у світі бувала, звернув йому увагу на ересі і чудні думки, що він їх виголошує учням. І тоді він відійшов. Йому закидали, що він проголошує вільність людини і вільність народу. А де ж ця вільність, що існує тільки в думках і мріях?

Бувало, що з нього жартували. Аж дивно було всім, що він так не дбає про себе. А подбати треба, жити треба! Але він по-олажливо глядів на тих, що не сприймали його наук і казали, що це все чужі видумки. Ні, не чужі науки були ті, що їх вчив Сковорода. Він знав душу народу і з неї видобував своє слово і те знання, що зрослося з цією душею від віків, та виявлялося у добрих звичаях і благородних учинках. І його слово пліло, слово жило і сходило дрібними паростками гін по всій його рідній землі, куди ступала його мандрівна постать.

Бувало приходили й хвилини, коли він зневірювався. Слово! Хто запам'ятає ці його слова, тисячі слів, що він їх, наче перлини розсівав по рідних просторах? Але, це були тільки хвилини. Він знову випростовував зігнені трудами плечі, закидав торбу і йшов. Сповняв своє призначення. З ним ішла його туга, презора невидна постать з зоряною діядемою на чолі.

— Ідем, ідем ми в дальну путь, — підспівував Сковорода відомий кантат мандрівних бурсаків, плів сам до себе ляси й терезені. грав собі на сопілці, вітав радісно стрічних людей, жартував із ними й — навчав.

І диво! Його давні знайомі, бувало, кудись переселювалися, бувало, відпливали у вічність, а люди все таки знали про нього і приймали його, як щирого старого друга.

А він, може, нераз хотів був спочити довше, і довше побути з щирими людьми, але не міг. Всім рідний і всім чужий, гнаний незбагненою силою, ішов він далі, а з ним — його туга з зоряним чолом. Хотів волі й простору, легкості і безтурбог-

ности. За ним гляділи довго, хрестили на невідомий шлях, а коли його легка постать зникала в сонці, верталися з важким серцем і сльозами зворушення. Ніхто не знав, чи побачить ще коли пана Григорія. За місяць, може за рік, може ніколи...

А він поринав у поля в степи, раював, що життя таке змінне, як весняні квіти, і таке чудне, як людські мрії.

І коли мандрував він так роками, йому здавалося нераз що ця його благословенна країна не існує насправді. Це ж наче казка, наче країна мерехтливих снів. Країна, що лежить між тугою і правдою, між вчора й завтра. І він втікав від буденного життя, бо ніжні мрії і сон були в його батьківщині кращими, ніж дійсність.

Найбільш радували його малі діти, що слухали його, ніби заворожені, а він із любов'ю глядів в їхні великі, світлі очі. Це

ОЛЬГА ГУРСЬКА

КВІТИ (олій)

нові істоти дивувалися світові, істоти напоєні добротою і ласкою Божою.

Він мандрував руїнами минулих віків, вбирав в себе їхні столітні пахощі минулої слави, не минав церков, де гніздилися вже тільки нічні птахи. Ішов слотними днями і буревійними ночами, але все приносив з собою привіти рідної землі і послання далеких сірих шляхів.

Довгими вечорами, які він пересиджував на розмовах в домі Ковалинського, спостерігав він тремтливу душу Килини, і тонкі відчуття малого Василя, і добре, але мало вражливе серце Ковалинського. І пізнав він, що справжню красу можна знайти не в зовнішньому світі, а в нутрі людини, і що ніяк не вдасться розгадати загадки життя, не пізнавши людської душі.

— А людина, — навчав пан Григорій, — це малий, але цілий і повний світ, і в цьому світику знайдеш усе, що шукаєш.

Тоді Сковорода всміхнувся, згадуючи Емануеля Канта, що вчив саме про те, наче б то тільки розум є силою, що дає закони життю.

Одного дня сидів Григорій в авлі Колегії. Було велике свято, що його заповів префект, свято повороту Сковороди до Колегії. Він сидів біля єпископа, на почесному місці, і біля Григора Полатики, лубенського депутата, що мав усі закони в голві і писав наукові твори. Сковорода вітався лагідним усміхом з приятними. Прибув гетьманський перекладчик полковник Опанас Лобисевич, що склав у рідній мові Ціцерона, і передав Віргілія так, що всі, хто читав, заливалися від реготів. Далі, сидів бунчуковий товариш Симоновський Петро, що списував латинис народу. Були й інші відомі і славетні постаті Слобідської України. Десь на сірому кінці завважив він Величківського, що писав чудні вірші, пародії і грашки. Але позатим він був глибоким мислителем і вірив у те, що й за життя можна дійти до єдності з Богом.

Що ж, і він сам, Сковорода залюбки записував на маргінесі своїх писань дотепні й веселі рифми, що так нагло і неждано прилітають з невідомих райських обширів.

Він задумав списати їх разом, зразу ж і дав їм назву: **Сад божественних пісень**.

До нього долітали слова привітів і врешті прийшов час на нього. Сковорода глянув по залі. За столами сиділи визначні люди, а ген поїд стінами товпилися слудеї. Він пізнав двох своїх найкращих учнів, Василька Ковалинського і Некрашеви-

ча, і він почав говорити — не так до тих, що сиділи за столами, як до тих, що на сірому кінці стояли з очима, що сяли, з серцями, що палали...

Він говорив про те, що багато людей хотіло б стати Платонами й Арістотелями, але не можна думати про ікони, не маючи стів, не можна будувати хати без підвалин. Всюди мусить бути свій порядок і своя гармонія, і нікому не можна стати Епікуром, не будвши вперед гідним Сократом. А з тим, і освіта повинна увійти і засісти в серцях і душах всього народу, а не тільки в головах кількох світлих людей.

— З мене глузують, хай глузують! — говорив Сковорода — кажуть, що ношу свічку перед сліпими, що дзвоню глухим, хай кажуть! Вони знають своє, а я своє. І те своє роблю, як знаю.

— Спить народ? — підніс голос пан Григорій — Хай спить! **Усякий сон пробудний.** Проспитесь, опутитесь, набере сили. Такої сили, що весь світ зачудується величним воскресенням!

Сковорода скінчив і зложив руки, наче до молитви. І тоді залунала пісня і понеслася крізь відкриті вікна ген на місто, на сади, на поля.

«Гавдеамус ігутур...»

І Сковорода з глибокою любов'ю глянув на своїх спудів, що стояли попід стінами у довгих сукманах і з рівно підстриженими головами.

Старий Ковалинський бачив велику пошану, якою втішається Сковорода, але не казав нічого. За те в душі думав собі, що Григорій таки не аби який дивак.

Сиділи при вечері. Для Сковороди подали осібно квасне молоко і разовий хліб, — м'яса він ніколи не їв. Килина сиділа тихо і не підносила очей від кленової тарілки, зате Василь, як звичайно, замінивсь увесь у слух, наче б на віки хотів запам'ятати слова пана Григорія.

Сковорода був вдоволений. Він завважив, що в місті змінилося дуже багато за цих шість літ. Змінилися люди, змінилися учні в Колегії, що слухали його науки, не переводячи віддиху. Усі здавалися йому, стали жити якось вільніше, думати глибше, ніж колись.

Тільки він сам не змінювався. Ледве кілька тижнів прожив у місті, а вже почув тугу до мандрів, до нових людей, хоч би й давно знайомих, до садів і пасік, де любив продумувати й почувати. Із зворушенням згадував світлиці хуторів, де в slotні

дні списував свої думки, і незаймані простори піль з безмежними шляхами і могилами невідомих предків.

Другого дня передав Скворода грубі зшитки своїх писань Ковалинському. У довголітніх мандрах він все залишав своєї творчості у людей певних, до яких повертався часом по місяцях, часом по роках. Старий сховав зшитки в залізну скриньку, але ключ від неї випросив собі Василь, і повісив собі його на грудях. Батько не казав нічого, тільки дивувався, але за те журився Килиною, що сиділа сумна й мовчазна, та тільки час від часу поглядала своїми темними очима на пана Григорія.

Після вечері, коли зорі вийшли на небо, і Чумацький шлях блів мільйонами недосяжних світел, вийшли всі в сад. Скворода розповідав про свої пригоди і гладив рукою чуприну Василя, що присів біля його ніг. Килина сиділа напроти. Старий Ковалинський слухав Григорія і поглядав то на сина, то на доньку.

Скворода розповів про свої зустрічі на шляхах мандрівок, зустрічі з чумаками, з мандрівниками, такими, як і він, та з голодранцями і лодирями, що вміли тільки кружляти сивуху, та красти, та волочитися без талану по всій Україні.

Часом вночі, не натрапивши на село чи хутір, приставав він до самотнього вогню десь у лісі. Там їли і пили, і його частували та припрошували, але й бувало й так, що волоцюги трубили з голоду в кулак — як кажуть полтавці. Тоді Скворода ділився з ними своїм мізерним припасом, звичайно хлібом, або сухарями. Він розповідав їм про себе, про людину, про дивні події у світі, про людську душу і щастя. А коли приходив час сну, голодранці довго не могли заснути, і сон, який їх врешті валів, був якийсь важкий і неспокійний. Лихе сумління не давало їм спокою.

Далі, розповідав Ковалинським про далекі землі, про величні храми і будівлі, про славетних людей і їхнє навчання. Василеві ввижались порти з глибокими, темними водами, кораблі, що вантажили крам і відпливали в таємничі заморські країни.

Одного вечора, коли черемха заповнювала своїм важким пахом садки міста, слухала його оповідань сама Килина. Тоді він вперше завважив в її душі тендітні паростки кохання.

Це збентежило Григорія. Стежучи за плочуваннями дівчини, він завагався. Згадав їхню першу стрічу, коли вона низько-

Схилилася перед ним, так низько, що він бачив тільки вершок її високої зачіски. Перед очима його душі станули їхні дальші зустрічі й розмови, і враз він відчув, що і він сам не байдужий до Килини. Десь із найглибших глибин душі виринули теплітні промені, що гармонійно спліталися з почуваннями Килини. І того вечора вона хлипала тихенько, а Григорій мовчав і пестив її головку на своїх грудях.

Пізно, коли всі розпрощалися Ковалинський посвітив Григорієві срібним ліхтарем і прийшов на розмову до його кімнати. Він говорив про те, що Григорєві слід жити, як пристало поважній людині, слід закинути мандри, та — треба подумати й про родинне життя. Є люди прихильні йому, є й можливість. І він натякнув на Килину і спитався Григорія, чи цей не завважив, як дівчина до нього ставиться, та що вона переживає.

Сковорода признав слухніть Ковалинському, і врешті йому самому подобалось би впорядковане життя. Чейже він уже не молодець безвусий, що горить жадобою пізнати світ! Час уже впорядкувати думки, час уже списати в порядку все те, чим повна його душа.

На цьому розмова покінчилася. Стануло ніби так, а ніби ні. Ковалинський був повний сумнівів, він не міг зрозуміти із слів Григорія, нащо він властиво рішився. А Сковорода від того часу став мало розмовний, по ночах сидів при свічках до ранку, писав.

**

Прийшли пізні Зелені Свята. Всюди синіли по городах бози, останні китиці розквітали обережно ніжним блідим фіолетом. Місто потонуло в зелені, замаєне галуззям тремтливих берізок і кленів. І враз загомоніли в повітрі переклики дзвонів. Вулиці заповнилися святочними людьми.

Сковорода ввійшов до церкви. Від якогось часу не покидала його думка про те, що властиво людина стає щасливою тоді, коли виконує призначену їй долю. Здійснює волю Божу. Живе у згоді з Богом, згідно з природою душі. Йому здавалося, що він знову серед далеких гір, серед хуторів, які найшли захист після звичаю в глибоких балках, серед чистих сіл з садами й пасіками. І відчув неспокій у серці, і нестримну тугу, своє невідкличне призначення.

— Невидний світ цінний, видний безвартісний, — прошепотів тихо до себе.

Тепер він усвідомив собі, що він у церкві; відчув зачудований, що якраз в цьому святому місці стикаються і проникають в себе обидва ці світи.

— Гармонія Божа! — подумав розглянувся довкола.

В легкій сивизні ладанового диму стояло скісно соняшне проміння, що проникало крізь великі вікна. Воно лягло матовою позолоттю на постаті повнолицих янголів, що, здавалось, зависли в повітрі, та застигли в незбагненому рухові. Багаті різьби, вигнені в живій хвилясті лінії, сповняли душу небесною красою.

Сковорода згадав бароккову архітектуру заходу, яку не раз подивляв у своїх мандрівках. Тамта була гарна чужою красою, ця рідна. Він зрозумів великий змісл доби, в якій жив, і глибоку гармонію людської душі й мистецтва. Бо ж і люди його часу були повні снаги і розгону. Вони, наче комети, що пробігають параболями і біжать до цілі, яка лежить в нескінченості, у вічності. Виразно бачив він, що його навчання для людей буйної і квітистої доби незрозумілі, та що його місце тут не сьогодні, а за десятки, сотні років. Пізнавши несучасність своєї душі, він успокоївся.

— Пізнати себе, це пізнати правду, це дати серцю спокій і щастя.

Його душа була роздвоєна, але й світ, в якому жив, був порушений двома суперечними проблемами. Це був світ, що хилився в матеріяльне, а заразом у духове, що старався погодити античне з християнським, простори з малістю, Сократа і святих отців, тризуб із хрестом. Він же сам вірив в дуалізм, в добро і зло, живе й мертво, вічне і тлінне в пробуді і сон, в одчай і надію. І тільки що він ніколи не втрачав цієї гармонії, що існує в з'єднанні противенств, і в цій відчуваній ним цілості бачив хвалу Божу.

Думками пройшов він своє життя. В довгих мандрах бачив він благодать земську царських дворів і небесну хвалу в катакомбах вічного Риму. Він доторкався пальцями до знаків раби перших християн і глядів крізь довгі перспективи звіздочтів на гірські хребті місяця та його висохлі дна морські.

Він бачив багатства московського генерал - губернатора і пустелі правобережної України. Ген аж по Львів стояли спорожні міста й осиротілі замки, безлюдні села і розорані хутори. З глибокою побожністю оглядав розсіяні кістки людські, і ніхто не знав, хто вони і за що погибли.

Бачив людей, що хотіли стати богами і втратили своє людське обличчя.

Читав Вргілія і Гановера — жида, що величав князя Вишневецького плюгавив Хмельницького.

Роздумував над дрібною письмівкою книг Сенеки і всіма хався до Пригод Телемака, в шергаміновій обгортці з золотим тисненням написом.

Бачив мармурових фавнів з флейтою і з козячою ніжкою, веселих пустунів старого світу, і суворих звернених у глиб своїх душ святих отців Візантії й Києва.

Він знав багато і бачив багато. Говорив латиною і грекою, жидівською мовою, французькою й німецькою. Знав на пам'ять святого Августина і твори Коперника й Ньютона.

І він ще раз побачив, що весь світ, це тільки символи, і все видне є символом невидного. Чини й думання, це чисті ілюзії.

ОЛЬГА ГУРСЬКА

МЕРТВА ПРИРОДА (олій)

— Світ — велике ніщо, — сказав голосно, але його слова згубилися в молитовному гомоні.

Вийшли з церкви. Префект Колегії який запросив Сковороду і гурт знатних людей до себе, розповідав, що генерал-губернатор граф Рум'янцев, невдоволений тим, що багато молоді їде за кордон по науку. Вони привозять з собою нові думки, гомонять про минулу славу свого народу і про його майбутнє.

— Вони ненавидять царя і нас, московських людей, — лютував Рум'янцев, — ці божевільні кажуть, що вони на світі найзнаменитіші, що від них нема хоробріших, і що все в них краще всього.

Сковорода, сміючись, сказав, що і Жанна д'Арк, героїня французького народу, вчила, що голоси з неба гомонять по французьки і що з раю їй не чути іншої мови.

У домі префекта зібралось чимало гостей. Сковорода розповідав веселі й цікаві речі, а що вмів говорити барвисто, то товариство знаменито бавилося в атмосфері лагідної погідної веселости.

На дворі була весна. Галузьки квітів білили крізь відчинені вікна. Сковорода пожартував:

— На весні ми тільки мріємо, але життя сприймаємо вправні тільки осінню.

Ці слова дали притоку, що товариство попрохало Григорія сказати дещо. Він не відмовлявся. Соняшний промінь ляг на його чоло і відкрив перші срібні ниточки в його волоссю. Сковорода говорив теплим лагідним голосом, як все і всюди в аслях академій і колегій, в містах і по тихих селах, на чужині і в рідному краю

Що дурніше за рівність, що її дурні хочуть увести у світлі? Зовнішньої рівности нема на світі. Але є зате внутрішня: **останній каліка може бути так само щасливим, як і улюбленець богів.**

Щастя скрізь і ніде. Воно — сяйво соняшне, тільки треба йому відкрити двері душі. Воно процвітає з внутрішнім спокоєм і в згоді з Богом.

Хочеш щастя, згоди з обов'язком, згоди з природою? **Роби те, до чого ти покликаний.**

Коли дух в людині веселий, думки спокійні, серце мирне, все тоді ясне, щасливе, блаженне.

Дякі люди займаються дрібними речами. Один черевом, другий очима, третій ногами. **Орла вмиць навчиш глядіти на сонце, сову ніколи.**

Всяке дло дозріває, коли кермує ним природа. Тільки не прешкоджайте їй, прочистьте їй дорогу. **Природа в людині — це її серце, — звертайтеся до нього, а не до розуму.**

Коли Сковорода скінчив, усі деякий час мовчали. Трохи згодом налили вин. Почалися розмови про минуле, а з тим спомини, спомини. Сковорода засміявся: є в світі дві гарні речі: спомин і — забуття. І дві погані: спомин і — забуття.

А товариство гомоніло. Відживали давні молоді роки, жартильві вчинки колишніх бурсаків, роки палкого кохання.

Сковорода слухав. Ні, це не були ті люди, що він знав колись. Якийсь незглибний смуток завис у світлиці. Люди жили тут минулим, сміялися сміхом мерців, нахилилися до себе і хилилися до себе і хиталися наче нелюдські потвори. Чужі люди, чужі їхні спомини. Вони розгортали ті пов'ялі листки, якоюсь дивною насолодою відгребували людей, що їх уже не стало на цьому світі, відсвіжували давно поховані мрії...

Сковорода вийшов. На подвір'ї вдихнув свіже весняне повітря.

Гі, ніякими споминами не заступиш молодости, не ошукаєш природи. Це все мертва матерія...

Тільки весна, справжня весна — вічна. Вона все з людиною, вона її щастя. Весна все свіжа, все нова це велич Божа, це вічність без початку і кінця.

Сковорода пішов поволі до себе. В кімнаті написав листа до Килини, і справдався, що, хоч запросив її на театральне дійство в Колегії, мусить відійти.

— Мене вітає легенда — закінчив. — Те, що має статися, хай станеться. Іду туди, звідки прийшов...

Листа запечатав перстеном, де був виритий голуб з оливною галузкою і початкова буква його імені.

Вкинув у торбу кілька книжок і рукопис із початком нового твору про самопізнання. Переглянув його і на титульній сто-

рінці дописав наголовок: **Нарциз**. В руку взяв сопілку і легким кроком вийшов з кімнати.

Ніхто не бачив, коли Скворода покинув місто. У префекта ще далі згадували і це і те, та спивали солодкі меди і грецькі вина.

А Скворода йшов уже полями, прямував в ліси, що стояли голубою смугою на обріях і всміхався до себе.

— Щастя, щастя! Іду туди, звідки прийшов.

З ним ішла його туга, з зоряною дідемою на чолі.

**

ДО 250-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ Г. СКВОРОДИ

Третього грудня 1972 року мине 250 літ з дня народження Григорія Сквороди. Ювілейний рік буде відзначений в Україні і на еміграції. В Україні в той пагоди має вийти повне видання творів Г. Сквороди в двох томах (невідомо, чи це буде повторення видання АН УССР в 1961 р.), яке готує видавництво «Наукова думка», збірник «З історії філософської думки на Україні 16. - 18. століття» (від Вишенського до Сквороди), «Педагогічні ідеї Г. С. Сквороди» вид. «Вища школа», праця доцента Ф. Поліщука «Григорій Скворода. Семінарії» цього ж видавництва, монографія І. Пільгук «Григорій Скворода» (вид. «Дніпро»), «Літературні твори» (вид. «Наукова думка»), ілюстроване видання «Сад божественних пісень», оформлене В. Головановим (вид. «Дніпро»), поетичні твори у серії «Бібліотека поета» (вид. «Радянський письменник»), сувенірне видання «Байки харківські. Афоризми» (вид. «Дніпро»), популярна брошура «Видатний філософ - гуманіст» (вид. тов. «Знання»), перевидання роману Василя Шевчука «Предтеча» (вид. Дніпро), біографічна повість «Григорій Скворода» С. Кимського, М. Попови та І. Драча, малюнок О. Шпрес - Ткаченка «Григорій Скворода — музикант» (вид. «Музична Україна») та плакатні портрети і листівки з портретом Г. Сквороди, що їх Сквороди, що їх готує «Мистецтво». Найцікавішим можна передбачити видання оперного на новіших архівних розшуках, яке досліджує і систематизує спадщину Сквороди-музиканта.

— Я не піду заміж, поки мені не сповниться 30 років.

— А мені не сповниться 30 років, поки я не вийду заміж.

**

— Люба, я все життя носитиму тебе на руках!

— І це в наш вік автомобілів? Який ти старомодний, мій друже.

ОЛЬГА ГУРСЬКА

(Одна з пару наших мистців, що залишилися ще в Аргентині)

Твори мистця віддзеркалюють його душу, його скриті думки, його задуми-пляни. Здається, ніби так, але не цілком так є. Твори — частина душі. Це тільки моменти настроїв, переживань. Однак і з фрагментів можна скласти досить виразну картину чийогось я. Але ця картина скомпонується щопиш тоді, як ми ще особисто пізнаємо мистця, зустрінемося з ним нераз, поговоримо з ним.

У теперішнім виявленім матеріялістичнім світі, ми жадібно глядимо довкіль чи не знайдемо людину, що дні міряє не кількістю гроша в банковій книжечці, а ці дні насилує на чарівне памисто пережитих вражень слухових і зорових, які глибоко віддзеркалюються у вгнутім дзеркалі душі. До найвпертіших зобрачів вражень всього гарного, доброго, величнього належать письменники і мистці, а серед останніх — малярі. Малярі — люди залюблені в красу природи, людської душі і в далеке недосяжне.

Нераз, блукаючи по галеріях образів оглядаю картини більше і менше вдалі. Деякі з картин збуджують більше зацікавлення і мені бажалося б пізнати їх авторів. Часами це вдається, навіть випадково. В одному випадку я не думав про випадок.

Вже чимало літ я слідкував за працею одного мистця, спостерігав його виставки в галеріях, самого мистця не знаючи. Коли вжеросло бажання таки пізнати маляра особисто, я попросту, отримавши адресу пішов шукаючи мистця, аж до його робітні — затишного ательє. Мене зустрів сам мистець — пані ОЛЬГА ГУРСЬКА.

На цю ж візиту я захопив із свого дому (живу на селі і у мене чимало української фльори) в'язанку маків і волошок. Обопільна любов до квітів і мистецтва допомогла нав'язати бажаний контакт в розмові. Я не зчувся, як за розмовою проминуло пару годин. Як не першу візиту, це з моєї сторони надужиття. Але, коли хто знає мистців не здивується, Мистецтво — це хміль, який ніколи не вивітряє з їх голів. Для розмов про ми-

ство нема назначеного спеціального місця, чи пори. Не грає тут ролі також стать, вік, расова, політична чи релігійна приналежність.

Малярка Ольга Гурська — відома не тільки серед української інтелігенції в Аргентині, але також знана вибраній аргентинській публіці. Її твори знаходяться в різних колекціях Європи, Аргентини й ЗСА.

Ольга Гурська хоча уродженка східних етнографічних ок-

Малярка ОЛЬГА ГУРСЬКА у своїй робітні.

раїнах України, від трьох літ життя проживала в Києві. Розуміється, що Київ, його чудова природа, архітектура, мистецьке оточення і Дніпро з своїми синіми водами, мали великий вплив на її ніжну мистецьку душу. Вони також вплинули на проявлення і скерування таланту нашого мистця — пані Ольги.

Та не тільки вищеподане мало вплив на розвиток майбутньої малярки. О. Гурська студіювала малярство в Академії Мистецтва в щасливий час, коли там вчили професори, які відвідували Західню Європу, соняшний Париж, які були обзнайомлені добре із західнім малярством, новими мистецькими течіями і самі були тими течіями захоплені.

В Академії большевики ще не встигли накинати всеціло свій соцреалізм. Там якийсь час модерні мистецькі напрямки мали чимало своїх прихильників. Ольга Гурська з великою тугою згадує часи своїх студій, професорів, товаришів, приємні хвилини в майстернях, коли крок за кроком підкорявся рисунок і привабливими каскадами розливались кольори. Пані Ольга мала знаменитих професорів, таких, як імпресіоніст Федір Кричевський. Василь Кричевський, який відбудував український орнамент і навчив своїх учнів цей орнамент розуміти, любити і застосовувати; далі естет Андрій Таран, якого частинна заслуга в том, що мертві природи нашої малярки повні грації в композиції і полонять нас своїм чаром; потім Михайло Бойчук, із своєї сторони він показав композиційну щирість, простоту і розмах у виконанні мистецького задуму. Про свого професора Пальмова, експресіоніста наша малярка оповідає такий епізод:

Вона працювала в майстерні академії понад місяць над головою якогось дідуса і була горда із своєї докладної і сумлінної праці. З Парижа приїхав був проф. Пальмов. Він, оглядаючи праці студентів в робітні на велике здивування і розпач молодой студентки двома мазками перекреслив її працю... але відразу почав також пояснювати, як ту працю на його думку треба було б виконати. І так студентка Ольга почала ту ж саму голову дідуса малювати наново, і по-новому. Працюючи інтенсивними сильними красками малярка знайшла в тій праці смак і себе — ця праця пішла на студентську виставку, де викликала велике захоплення відвідувачів.

Той епізод рішачоє заважив в мистецькому майбутньому малярки. Вона пройшла без zdeформування соцреалізм червоного режиму і залишилась на завжди вірна своїм молодечим

ОЛЫА ГУРСЬКА

ЛІЛЬКА, донька малярки (олій)

наставленням. Проходили роки в її мистецькій творчості, багатаго сміливих та індивідуальних виставок, але її твори без змін дихали гойною буйністю інтенсивних кольорів. Її мистецький напрямок можна б назвати посереднім між імпресіонізмом та експресіонізмом, бо експресіоністичні мазки ховають так багато поетичного вислову. А квіти і твори з мертвою природою, це інтимний куток «життя» предметів на столі, нічним столику і т. п. Це заворожена в кольори підвечірня година, це спомин якоїсь минулої хвилини. Її мертві природи повні тепла і своєю інтимністю промовляють до самого серця.

Ольга Гурська, як всі імпресіоністи любить працювати в якнайбільшій стичності з темою. Тоді малювана мертва природа чи краєвид роблять сильне враження на мистця, збільшують його мистецьку щирість і безпосередність (а потім цей твір сильніше ділає і на глядача). Однак, наша малярка через зблнення до природи не попадає в натуралізм. Вона бачить і потім передає об'єкт не фізично (фотографічно), а очима своєї мистецької душі, себто фізичний образ проходить в неї і формується кризь її особисту духову призму. В її творах бачимо любов до природи і її малярка віддає, відчуваючи гармонійність і ніжність її спокійної краси.

Гріком було б, пишучи про духово - емоційні натюрморти, не згадати ще про одну сильну ділянку Ольги Гурської — портрет. Її портрети, як давніші більш реалістичні так і теперішні більш експресіоністичні (але тільки своїми динамічними мазками, а не драматизмом віддання теми) дають не тільки зовнішню схожість, але відтворюють духовість моделю. а все це при великій дозі жіночої ніжності і поетичного відчуття.

Дивно — різкі мазки, живі кольори, а зіставлення цілості субтельне, ліричне. Це тайна малярки Ольги Гурської.

Бвенос Айрес, 1967 р.

ПІСНІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ

У Києві «віднайшли» декілька музичних творів, що належать видатному українському філософі Григорієві Савичу Сковороді. У більшості це музика на його ж слова, але є також ноти для хорів на релігійні теми і тексти. Ноти записані за старим київським записом і їх важко тепер відчитувати, однак фахівці змогли вже їх розшифрувати й переписати новою технікою.

Т-ВО «ВІДРОДЖЕННЯ» В АРГЕНТИНІ

Цього року минає 75 літ, коли то перші українські емігранти почали приїжджати на південний американський континент, врешті до Аргентини.

Із огляду на те, що це були в переважній кількості хлібороби, вони поселились в одній з хліборобських провінцій, а саме в Місіонес, де і зайнялись сільським господарством.

Вже в повоєнних роках т. є після 1922 р. почали напливати українські емігранти до Аргентини в більших розмірах, заселяючи периферію великого Буенос Айресу, шукаючи праці по фабриках та інших підприємствах.

Поміж емігрантами - заробітчанами прибули також і емігранти національно свідомі, які відразу відчували брак духового життя, і їм, в дуже скромних фінансових умовах, взялися за організування національно - свідомого елементу в українські громади, товариства чи організації.

У тих же умовах і при тяжкій економічній стані країни, група патрістів дала зародки організації, яка гордо носить сьогодні назву Т-ва «Відродження».

З перспективи років висловлюємо засновникам нашого Т-ва велике признання і подяку. Т-во «Відродження» від початку свого заснування, перейшло різні етапи у своєму внутрішньому житті, але ідея і напрямні залишилися усе ті самі.

У 1933 році засновано організацію з назвою Українська Стрільська Громада, що проіснувавши до 1938 р., з огляду на вимоги часу мобілізації та співпраці усього національно свідомого елементу, злилася з Т-вом «Сокіл» в одне тіло під назвою ОДВУ (Організація Державного Відродження України).

Воєнна заверуха 1939 року загострила відносини не тільки на європейському континенті, але і в усьому світі. Аргентинський уряд проголосив декрет, вимагаючи стислої контролю усіх чужинецьких і політичних організацій. З тих то причин ОКВУ переіменовано на організацію, по формі чисто аполітичного характеру, надавши їй назву «Відродження» з виключно культурно - виховними завданнями. Назву цю носить Т-во «Відродження» досі. Воно стоїть завжди на позиціях ОДВУ, гуртуючи в своїх рядах українців патріотів, не дивля-

чись на їх релігійну, партійну (крім комуністичної) чи територіальну приналежність. Доказом цього телер у Головній Управі є: 5 членів православних і 9 католиків, які між собою співпрацюють примірно, не прикладаючи ніякої особистої ваги до чийогось віросповідання, спільно змагаючи за найвищий ідеал.

Т-во «Відродження» на протязі свого існування видає тижневик «Наш Клич» для послуг усієї української колонії в Аргентині. Крім того майже рік-річно своїми силами видає Календар Альманах «Відродження».

Центрاليا Т-ва «Відродження» має свій осідок у центрі столиці, при вулиці Маса 150, у власнім будинку, де знаходиться й адміністрація «Нашого Клича».

На нинішний день Т-во «Відродження» має три активні філії, розположені у більших скупченнях українського поселення: Авеллянеда, Баріссо і Муєро. Ці філії, всі мають свої власні домівки. Є ще інші філії, які гепер. не проявляються активно.

Центрاليا, як і кожна з філій, мають діючі жіночі секції, що виказують себе промстором внутрішнього життя Т-ва та рушійною силою. А також секції молоді, зорганізовані в ОУМ (Організації Української молоді) при Т-ві «Відродження» із сбоею головною управою з осідком при Централі. Кожна з фі-

Головна Управа Т-ва «Відродження» в Аргентині на 1970/71 рр.

ли має свою Рідну Школу, яка дбає за навчання дітей місцевої української громади.

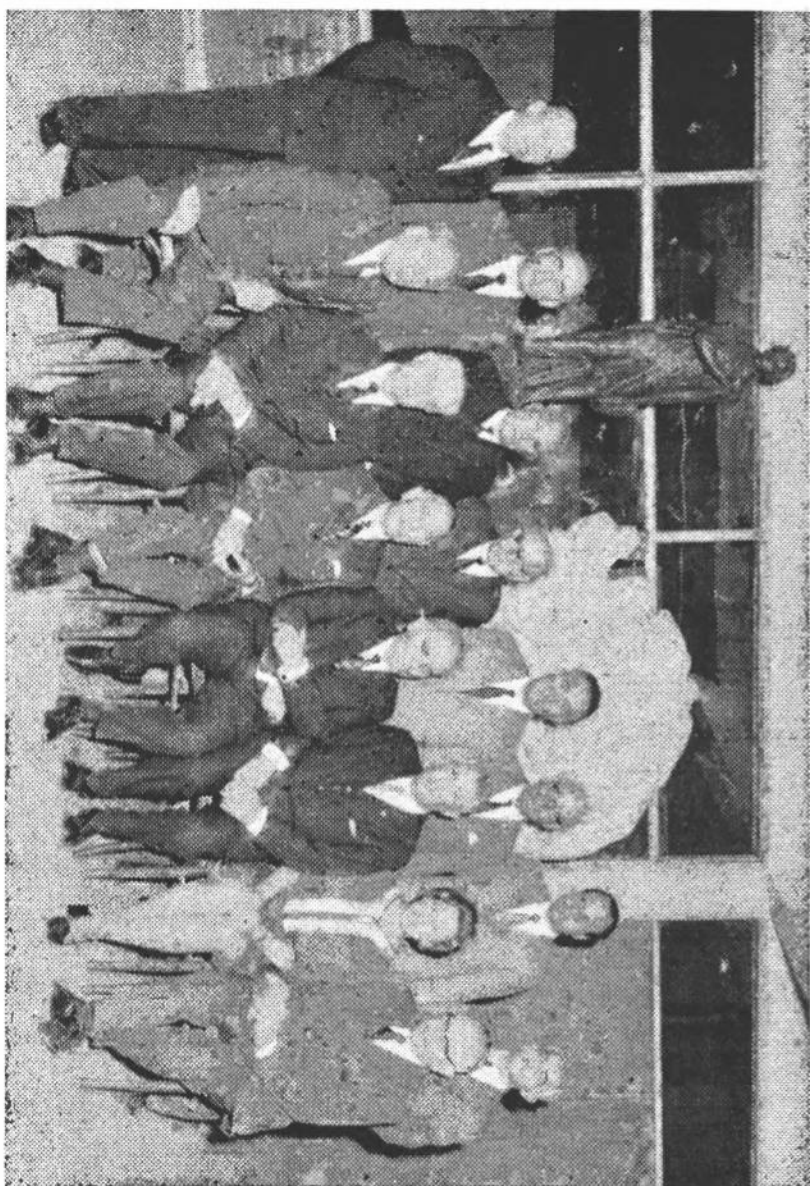
Т-во «Відродження» є членом УЦР (Української Центральної Репрезентації) і активно підтримує цю централю, створену національно - свідомими українськими організаціями на території Аргентини. УЦР є речником українців в Аргентині і нашим представником у СКБУ. Т-во «Відродження», крім ведення свого внутрішньо - організаційного життя, бере активну участь в утриманні і підсиленні та взагалі існуванні Українського Національного Хору, що і відбуває свої навчання і проби у нашій домівці.

Також наше Товариство усіма силами спричинилось до побудови Пам'ятника Т. Шевченкові.

З гордістю хочемо відмітити таке: Головою Будівельного Комітету Побудови Пам'ятника був заслужений співзасновник нашого Т-ва і тепер на пості заст. голови Управи, п. Іван Чарнецький.

Дефіляда моди у філії Т-ва «Відродження» в Мунро, в якій взяли участь члени ОУМ.

20 вересня 1970 р. на прийнятті в честь маистра Леоніда Молодожанана, творця пам'ятника Т. Шевченкові в Буенос Айресе, в залі Т-ва «Відродження», вул. Маса 150, Бс . Ас. Серед членів Комітету Будови Пам'ятника, (четвертий зліва) сидить скульптор Л. Молсдожанин. З-заду робочі моделі пам'ятника.

Тижневик «Наш Клич», від самого початку цього почину був до розпорядження Комітету Побудови Пам'ятника і на його сторінках постійно велася пропагандивна акція, поміщувалися різного роду статті і заклики в цій справі.

Як при централі і кожній з філій, створено підкомітети і призначено збирачів на ту ціль. Збирачі вив'язалися знаменито, виконуючи наложене на них завдання. Прикладом хай буде один активний член при Централі, що займає пост скарбника п. Василь Слюсарчук, що сам зібрав понад 1 мільйон пезів.

Також за ініціативою Управи нашого Т-ва відбуто поїздки у провінції заселені нашими земляками і зроблено належні контакти і переведено прапагандивну акцію. Великим досягом нашого Т-ва є також заснування фінансового підприємства, а то є Кредитової Кооперативи, яка зродилася у нас і носить нашу назву та стоїть до послуг усієї української колонії.

Не все у нас іде гладко і добре, є й багато недотягнень. Маємо проблеми з нашою домівкою, яка ще не викінчена, що дуже несприятливо впливає на наш розвиток. Все ж таки будова йде тепер вперед.

До проблем Рідної Школи належить брак виховників.

Смерт: Досі не було відповідної площі. Шойно тепер після довгих заходів, вдалося нам підписати контракт на купно оселі, де илянуємо зробити спортову площу. Басейн до купання на цій оселі, якій вже й дано назву «Калина», є. Оселя має прекрасний відпочинковий парк. Все готове до вжитку.

Маємо проблеми із тижневиком «Наш Клич». З огляду на постійну інфляцію в країні кошти видання безнастанно збільшуються, плюс несвоєчасна передплата, «Наш Клич» фінансово недотягає, а виходить у світ лише завдяки певній групі відродженців, патріотів, які себе оподатковують на ту ціль, а що найголовніше, що редактор «Н. Клича» п. Фесолович, сам тягне тягар редагування часопису.

При Т-ві «Відродження» постав Танцювальний Ансамбль ОУМ, який провадять Степан Кравець і Василь Держак. Тому, що цей гурток має чимало заавансованих сил і взявся із ширим запалом до праці, його активність представляється дуже обіцяюче.

Т-во «Відродження» зайняте розбудовою свого дому. Закінчення будови дасть у висліді Т-ву «Відродження» ще один поверх більше для потреб і розвитку товариської діяльності. Закінчений дім Т-ва «Відродження» із залемо у центрі столиці

матиме велике практичне значення для існування і росту «Відродження», одного з центральних товариств української свідомої громади в Аргентині.

Українське Т-во «Відродження» має на меті з гуртом українських емігрантів і їх дітей, народжених у цій країні Південної Америки, що належать до членства Товариства, дбати про зберігання української національної думки, культури, релігії, української мови, побуту, традиції, задержуючи добросусідські взаємини і співпрацюючи з іншими українськими національними організаціями. Т-во «Відродження» старається ширити добре ім'я України і українців серед всіх мешканців Аргентини і місцевого уряду, який завжди відносився і відноситься до нас прихильно, шануючи в українців їх працьовитість і моральні вартості.

Володимир Котульський

Відділ козаків з Балетного Ансамблю «Калина» (Торонто) під пам'ятником Т. Шевченка в Буенос Аїресі.

(світлив І. Сверлик)

25 РОКІВ БРАТСТВА СВ. ПОКРОВИ УАПЦЕРКВИ

Перші українські емігранти прибули до Аргентини ще наприкінці минулого століття і більша частина їх поселилася в провінції Місіонес, а поодинокі родини в інших місцях Аргентини. Були це емігранти із Західньої України, з Галичини, Буковини, Підкарпаття та Волині, які шукали кращої долі в цій далекій країні. Це були в більшій частині хлібороби. Вони з часом доробилися на цих плодючих землях поважного добробуту, але духовної опіки вони не мали, бо не було в Аргентині українських священників.

У 1908 році до Аргентини прибув перший український священник - місіонер бл. п. ієромонах Тихон Гнатюк, син волинської землі. Цей священник - місіонер осів в місцевості Трес Капонес (пров. Місіонес), де вже жили його два брати, Володимир і Мануїл. Звідси він ніс духовну опіку нашим поселенцям у провінціях Місіонес, Чако, в сусідньому Парагваю і в Бс. Айресі. Старався він згуртувати наших людей по парафіях, та на жаль, крім парафії Ляс Бреньяс, Чако, його спроби із-за байдужості самих поселенців, не вдавалися. Пробували й інші священники, як прот. Яворський, прот. Микола Чернявський та єпископ Курило, організувати наших людей, що і їм не вдалося, хоч були організовані світські товариства, як: «Просвіта» Стрільська Громада і потім «Відродження».

Із напливом нової, політичної еміграції, спроба об'єднати православних українців на кінець вдалася. В 1946 році прибули дві перші родини нової еміграції бл. п. отець мітрат Іван Ярославський з родиною та родина Вертелецьких. Отець мітрат за допомогою старих емігрантів, як Теодосія Данилюка, Івана Чарнецького, Степана Сергійчука, Степана Смочека, Павла Дулинченка та ін., приступив до заснування першої парафії, Святої Покрови УАПЦеркви, а пізніше і Братства Святої Покрови, якого 25-ліття обходили ми в 1971-му році. Вироблено статут Братства, яким дозволялося засновувати філії Братства по цій Аргентині, а при них і парафії УАПЦеркви. Статут був затверджений урядом Аргентини за президентства ген. Хуана Перона. І так отець мітрат Іван Ярославський розпочав українсь-

УСТАНОВЧІ ЗБОРИ БРАТСТВА СВЯТОЇ ПОКРОВИ УАПЦЕРКВИ В БУЕНОС АЙРЕСІ

Сидять з ліва направо: Теодосій Данилюк, пані-матка Ярослаvsька, Яків Лавриченко, о. мітрат Іван Ярославський, Павло Орловський, Мефодій Вертелецький, Остап Романський, Климчук. 1-ий ряд: п-на Петрук, Євген Герсон, Степан Смочек, Сидір Кравець, Іван Чарнецький, Матвій Авдієв, Віктор Кубиліох, п-ні Вітківська, п-на д-р Марія Ярославська, Петро Піляй, Всеволод Туневич, І. Симоненко, Д. Топурко, Петрук; 2-ий ряд: Павлюк, Д. Савчук, Степан Сергійчук, Сергій Вітківський, Трохим Дорошук, Степан Врублевський, о. Павло Дудниченко, Яків Штукайло, Іван Станішевський.

кі православні Богослуження в різних церквах та приміщеннях. У 1948/49 роках напливала даліше нова еміграція, а між ними і українські священники: хоч Симон Шумакив, Борис Арійчук, Яків Вітенко та інші. Коли почала організуватися православна громада, зголосилися до нашої Церкви ще о. Матвій Салій та мітрат Степан Рихлицький. Наша Церква розпоряджала вже більшим кадром духовенства і Братство Святої Покрови почало засновувати свої філії - парафії і по інших місцевостях розлогої Аргентини. І так засновано першу філію - парафію в 1949 році в місцевості Беріссо, пров. Буенос Айрес, опіку над якою перебрав отець бл. п. Матвій Салій. У черговому році за-

сновано ще філії число 2, 3, 4 і 5 в провінції Чако, а це в: Ля Тіра, Сан Бернардо, Саєнз Пенья і Ляс Бреньяс. Ці парафії обслуговували доривочно наші священники із Буенос Айресу. Пізніше ще було засновано філії в Трес Капонес — Місіонес та в Гудсоні коло Б. Айресу. Філія в Ляс Бреньяс вже мала свою муровану Церкву Св. Воскресіння, яку то в 1934 році бл. м.

Блаженніший Владика ІОАН ТЕОДОРОВИЧ, Митрополит УАПЦ ЗСА і Півд. Америки.

(Помер в ЗСА 3. травня 1971 року.)

митрополит Іван Теодороєвич був прийняв під свою опіку, чим було зроблено початок УАПЦеркви в Аргентині. Всі парафії Братства Святої Покрови, вище вчислені, були під духовною опікою бл. п. Митрополита Полікарпа Сікорського із Парижу. Першим головою Братства Святої Покрови був бл. п. отець мітрат Іван Ярославський, а секретарював Теодосій Данилюк. При кінці 1949 року отець мітрат Ярославський відходить від проводу Братства та парафії, а Владика Полікарп призначає настоятелем с. прот. Бориса Арійчука, а Загальні Збори обирають також отця Бориса головою Братства.

І так із кожним днем, Братство Святої Покрови набиало більшої поваги між вірними нашої Церкви, та нема добра без лиха. До нашої Церкви приєнується архієпископ Миколай Соловій, що жив в сусідній країні Уругваю і цей владика обнимає духовний провід цілої Південної Америки, а тим самим і опіку над Братством Святої Покрови. Владика Миколай приймає до складу нашої Церкви як секретаря, колишнього православного, а відтак католицького протоєрея Олексія Пилипенка та підносить його до сану архимандрита. Цього архимандрита на внесок архієпископа Миколая, Собор єписко-

пів УАПЦеркви в Парижі висвячує в єпископи і на перекір Братству призначає як вікарія Владиці Миколаєві, з осідком в Буенос Айресі. Із цим висвяченням наступає нещасний період для Братства під назвою «пилипенкіяди». Тому, що Братство спротивилося прийняти нововисвяченого ієрарха за свого правлячого Владика, Митрополит Полікарп накладає на Брат-

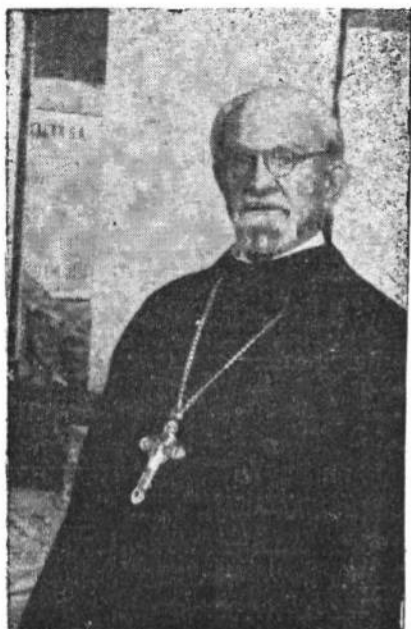
**Високопреосв. Архиепископ ІОВ
СКАКАЛЬСЬКИЙ, правлячий
Владика УАПЦ на Півд. Америку.**

ство різні кари із заборонами в Богослуженнях, розв'язанням Б-ва та відлученням майже цілої Головної Управи від Церкви. Та й це не допомогло нововисвяченому єпископові Олексію обняти духовну опіку над УАПЦерквою в Аргентині. Братство рішенням Надзвичайних Загальних Зборів відходить з-під опіки Митрополита Полікарпа та переходить під опіку бл. п. Архiepіскопа Ігоря в ЗСА. Священники, бачачи лихотіття Братства, одні відійшли від Церкви і прилучилися до нововисвяченого єпископа, який обіцяв їм гори і мости, а ще інші відійшли і зайняли вичікуюче становище. Із переходом під опіку Владика Ігоря, наше Братство остало тільки з одним священником.

По якомусь часі повернулися до Братства о. протопр. Степан Рихлицький, колишній голова консисторії Владика Пилипенка, оо. протоієреї Симон Шумаків, Яків Вітенко і Петро Янцс, а також о. Матвій Салій. Здавалося, що все вже налагоджено в житті Братства, тим більше, що Владика Олексій від'їхав до Бразилії і став там промишляти, доки і Бразилія не пішла шляхом Аргентини і відкинулася від опіки єпископа Олексія. В часі «пилипенкіяди» оснувалися на передмісттю великого Бує-

нос Айресу друга парафія, але вже «соборноправна» під опікою Владики Григорія. Так закінчився цей нещасний період в історії нашого Братства.

Отець протопр. Степан Рихлицький мріяв стати єпископом

Всечесн. Протопресвітер с. Борис Арійчук, Адміністратор УАПЦеркви в Аргентині.

для Аргентини і тому, що Братство Св. Покрови, маючи на увазі його поступовання та національне переконання, не хотіло погодитися на його поставлення в єпископи, отець Рихлицький переходить до Владики Григорія і очолює новостворену парафію. І вірні новоствореної парафії в скорому часі переконалися, хто є отець Степан, подякували йому за хліб і сіль, що спонукало його переїхати в провінцію Чако. Тут на прохання декого із вірних наших парафій звертається він до нашого правлячого Архиеп. Ігоря із проханням поновно прийняти його в склад нашої Церкви та нашого Братства і Владика просить Б-во його назад прийняти, що Братство й робить, та не надовго, бо отець Сте-

пан і далі з мріями стати єпископом, почав робити різні натягнення, що спричинило поновний його відхід від нашого Братства.

У 1962 році відвідав Аргентину і наше Братство бл. п. Митрополит Іоан (Теодорович), під якого духовну опіку, із-за хвороби Владики Ігоря, перейшла аргентинська УАПЦерква і Братство Святої Покрови і від цього приїзду почало Братство відживати, і відновлювати свою працю. Тому, що ряди нашого духовенства порідшали, відчувалася конечна потреба нових священників. Братство підшукало кандидатів і на прохання Владики Митрополита, Владика сирійської православної Церкви в Буенос Айресі, Архиепископ Сергій, рукоположив таких наших членів в іереї: Павла Дудниченка, Йосипа Макарчука та

Миколу Горленка. Перші два обняли опіку над вірними в Аргентині, а о. Горленко обняв опіку над вірними усього Парагваю. Б році 1963 на прохання Владика Митрополита Іоана, Митрополит сирійської православної Церкви, Владика Мелетій рукоположив в іерея Петра Яценка, який після смерті о. Матвія Салія перебрав парафію Беріссо, та час до часу доїздив до наших парафій в провінції Чако. В 1966 році приїздить до Аргентини владика Єпископ Олександр Новицький, який рукоположив для братських Церков Василя Магденка в іереї, а Антона Мельника в дякони. Отець Василь Магденко із-за своєї хвороби не виконує сьогодні священничих обов'язків, а пізніше рукоположений в іереї Митрополитом сирійської Церкви Влад. Мелетієм, о. Антін Мельник, обняв парафію Беріссо, яка осиротіла після смерті о. Петра Яценка.

Головна Управа Братства Св. Покрови УАПЦеркви на 1971/72 р. Сидять зліва направо: Степан Гаврилук — скарбник, Тимофей Приймак — староста, Василь Білик — голова, протопр. Борис Арійчук, о. Антін Мельник, Степан Сергійчук — секретар.

Стоять зліва направо: Микола Войтюк — заст. секретаря, Болодимир Головай — член Управи, Арсеній Созоник — заст. скарбника, Іван Міщенко — заст. голови, Дмитро Гороховський — член Управи.

В році 1968 обняв духовну опіку від вірними південної Америки, а тим самим і Аргентини Владика ІОВ Скакальський, що має свою резиденцію в Курітібі, в Бразилії, і який вже три рази відвідував Аргентину.

При кінці 1969 року приєднується до нашої Церкви, священник УКЦ, о. Дмитро Мартинюк, який сьогодні опікується вірними нашої Церкви в провінції Чако, де живе дуже багато наших родин. В 1970 році Головна Управа Братства під головуванням пана Василя Білика та секретарювання п. Степана Сергійчука, на доручення Загальних Зборів Братства, купила місце під будову УАПЦерквив Буенос Айресі, при вул. Таріха 4063, разом із старим домом. У цій прищенні пані Оксана Міщенко провадить Рідну Школу Братства та відбуваються засідання Головної Управи і різні братські зібрання. В році 1966 за благословенням Владики Митрополита Іоана засновано в приміщенні Братства, кооперативу «Тризуб», в якому приміщенні через три роки пані Клава Курілець провадила Рідну Школу.

В останньому часі вірні із поза Буенос Айресу, почали просити Братство про надіслання до них священника із польовим Богослуженням. На ці запрошення в останніх місяцях 1971 р. було відслужено польову Богослужбу на передмісті Буенос Айресу, в місцевості Вільде, в домівці Т-ва «Просвіта», та в місті Кордобі, в якій в якій польове Богослуження відбулося в приміщенні Т-ва Сокіл». На жаль, із-за браку священників, прохання з інших місцевостей великої Аргентини досьогдні ще не були задоволені. За час свого 25-літнього існування, Братство Святої Покрови нагородило таких своїх членів почесними грамотами: о. протепресвітера Бориса Арійчука, проф. Євгена Онацького, Теодосія Данилюка, бл. п. Степана Гнатюка, Якова Лавриченка, Якіма Ревуцького і Гаврила Тоцького, що живуть тепер в ЗСА та бл. п. Гриця Любарівського і його дружину бл. п. Олександрю Любарівську, які померли в ЗСА.

Хор Свято - Покровської Церкви провадив до свого виїзду до ЗСА, Петро Окопний. Після нього провадив хор б. п. Степан Гнатюк, а тепер провадить Василь Білик, теперішній голова Братства Св. Покрови.

Після смерти Блаженнішого Владики Митрополита Іоана Теодоровича, УАПЦерква в Аргентині враз із Південно Американською Єпархією з Архиепископом Іовом Скакальським на

чолі, підлягає Високопреосвященному Владиці МСТИСЛАВО-
ВІ (Скрипникові), Митрополитові обох Америк, Європи, Ав-
стралії та Нової Зеландії.

(Дзвін», ч. 6(240).

**Загальний вид на маси учасників під час Відкриття Пам'ятника
Тарасові Шевченкові в Буенос Айресі, 5-го грудня 1971 року.**

(Знімка взята з аргентинського часопису «Ля Расон»)

Драматург Евріпід познайомив Сократа з твором Гераклі-
та, а потім запитав про його думку. Цей відповідь:

—Те, що я зрозумів, мудре. Думаю, що таке ж мудре й те,
його я не зрозумів.

СКАРБИ УЖГОРОДСЬКОГО ЗАМКУ

НАД СИВИМ замком відшуміли бурі цілого тисячоліття. Овіяний легендами, височить він сірою, надхмарною брилою над древньою столицею Закарпаття. Від могутніх, врослих в землю бастионів віє силою й неприступністю. Замок уосіблює незборимість народу Закарпаття, який пережив разом з ним усі негоди.

З історії відомо, що цей замок неодноразово був оплотом повсталих народніх мас. Останнє повстання було придушене у 1711 році. Після цього численні коштовності замку були вивезені до Відня.

Минули століття. Вщухли сальви гармат. У старому замку розміщений Закарпатський краєзнавчий музей. Новими коштовностями, новими скарбами збагатився він.

Цікавитесь, звідки вони, ті скарби?

Гроші, як відомо, з'явилися ще в епоху бронзи. Звісно, що в стародавні часи ні банків, ані ощадних кас не було. Заощадження зберігали у тайниках. Як бачите, гроші люблять не лише рахунок, а й місце для зберігання! Золото й інші коштовності треба було стерегти від злодіїв, іноземних загарбників. Володар скарбу в передчутті небезпеки закопував багатство в землю. Дуже часто свою таємницю він брав із собою в могилу. Ми навіть не можемо здогадатися, скільки закопано багатств! До того ж землі довіряли свої таємниці і розбійники, які часто гинули в тюрмах і на шибеницях.

А все ж, не зважаючи на випадковість, на Закарпатті знайдено чимало старовинних скарбів, у тому числі й монет. Тут виявлено монети древньо-грецькі, римські, візантійські — так звані «варварські» й середньовічні.

Всі вони знайдені при різних обставинах, головним чином під час земляних робіт. Був навіть курйозний випадок: у селі Арданові, Іршавського району, коза плигнула на камінь, зрушила його з місця, і під ним виявили срібні гроші XVII століття. Іншого разу скарб допоміг знайти... заєць. Підстрілений, він впав у вимиту водою яму, почав битися в передсмертній судомі і... вигріб з-під коріння старого дуба скарб древніх монет.

Познайомити читачів із численними скарбами Закарпатсь-

кого музею в короткій статті немає змоги, але про деякі з них розкажу.

... Весною 1957 року в селі Велика Гараздівка, Берегівського району, селяни підготували ґрунт для посадки виноградника. Роботи велися вручно. І ось на півметровій глибині вони несподівано натрапили на невеличку глиняну посудину з древніми монетами незвичайної форми. Викопали півтораметрову яму і вийняли близько ста монет.

Частину їх роздали родичам, дітям. Та все ж нумізматикам удалось зібрати майже п'ятдесят монет.

Скарб має вийняткову наукову цінність. Це так звані «варварські» монети, які були в обігу серед «варварських» народів, що в другій половині останнього тисячоліття до народження Христа населяли Карпати. Треба думати, що це були греші, які «ходили» на Закарпатті і в сусідніх областях.

Всі монети «великогараздівського» скарбу срібні. За незначним вийнятком, вони є наслідуванням древньо-грецьких монет Філіппа Македонського, який царював з 395 - 336 рік до народження Христа. Таким чином, знахідку можна датувати IV століття до нар. Хр., це так звані «ложні Філіппи», які за вартістю дорівнюють одній грецькій тетрадрахмі, тобто чотирьом драхам.

Лицевий бік монет — опуклий. На ньому увінчана лавровим вінком бородата голова Зевса. Зворотний бік ввігнутий всередину. Тут викарбуваний вершник із гілкою пальми в руці. Вага монети велика — 12—13 грамів. Форма — неправильне коло діаметром 22-25 міліметрів.

Художнє виконання фігур на більшості монет лише подекуди поступається грецьким взірцям. Дві-три монети треба вважати імітаціями тетрадрахм Олександра Македонського (336 — 326 рр. до народження Христа).

На багатьох із них помітне тавро, що майже не повторюється і має різні форми: трикутники, кола, розетки, хрестики і т. д. На окремих монетах їх по двоє і по троє, це свідчить, що тавро вибивалося додатково, очевидно, тими правителями, які не чеканили власних монет і таким способом відрізняли свою валюту від чужої.

Ступінь збереження монет різний. Більшість із них дуже стерта. Крім того, на них видніють три-чотири зарубки. Таких зарубок немає на монетах, які добре збереглися. Звідси можна

зробити висновок: зарубки робились, як проба доказу, що монета не фальшива. Такий спосіб перевірки застосовувався досить часто. Очевидно, й у ті далекі часи були фальшивомонетники!

Досі нез'ясованим залишилось питання, де чеканилися монети великогараздівського скарбу. Найвірогідніше, що вони потрапили на Закарпаття з півдня, або з південного заходу.

Скарб очевидно, був закопаний його власником в передчутті якогось лиха, бо господар так його й не пережив. Гроші пролежали в землі майже дві з половиною тисячі літ і були знайдені цілком випадково.

Крім Закарпаття, подібні «варварські» монети виявлені 1837 року в селі Липовець, Львівської області. Їх всього 2 штуки. Ця обставина ще більше підтверджує унікальність великогараздівського скарбу і його наукове значення.

Легенди про скарби — окрема галузь фолкльору. Майже в кожній місцевості є урочище, городище, кургани, печери, так чи інакше пов'язані із «закопаними скарбами». У цих місцях колись (і трапляється тепер) копають шукачі скарбів, серед яких, до речі, бувають дуже наполегливі люди. Були подібні шукачі щастя й на Закарпатті. Про це свідчать численні ями на території тутешніх замків.

Проте скарби — не вигадка й не казка. Справа лише в тому, що їх знаходять не спеціальні шукачі, а випадкові люди. Так трапляється й на Закарпатті, де немає року, щоб не було знайдено скарб. Наприклад навесні цього року мешканці села Крива, Хустського району, під Соколовим Каменем готували ґрунт для посадки картоплі. Один селянин викорчував кущ ліщини і під корінням знайшов чималу глиняну посудину ранньозалізного віку і в ній — великий бронзовий скарб: 12 бойових сокир, 5 захисних спіралей і дві деталі для обковки бойової колісниці. Одна з них у вигляді голови собаки була, очевидно, наконечником дишла, а друга — держакон для воїна-їздця.

Ці дві речі, які не мають аналогії в літературі, представляють собою вельми тонку роботу, виконані із смаком, і як на той час, на високому технічному рівні.

Глечик, у якому знайдений скарб, виявився досить містким — 20-25-літровим. Та й розмір його досить великий — висота 38 см., ширина — 46 см. Зроблений він ручним способом, бо ганчарського кола тоді ще не знали.

У свій час скарб мав велику цінність. Пролежав він у землі

майже три тисячі років і, як бачимо, був знайдений випадково, як, до речі, і всі інші скарби, яких в Закарпатському музеї зберігається близько 120.

На закінчення скажемо, що золоті скарби Ужгородського замку, тимчасово передані в Київ — Державному історичному музею України, де вони експонуються в золотій скарбниці.

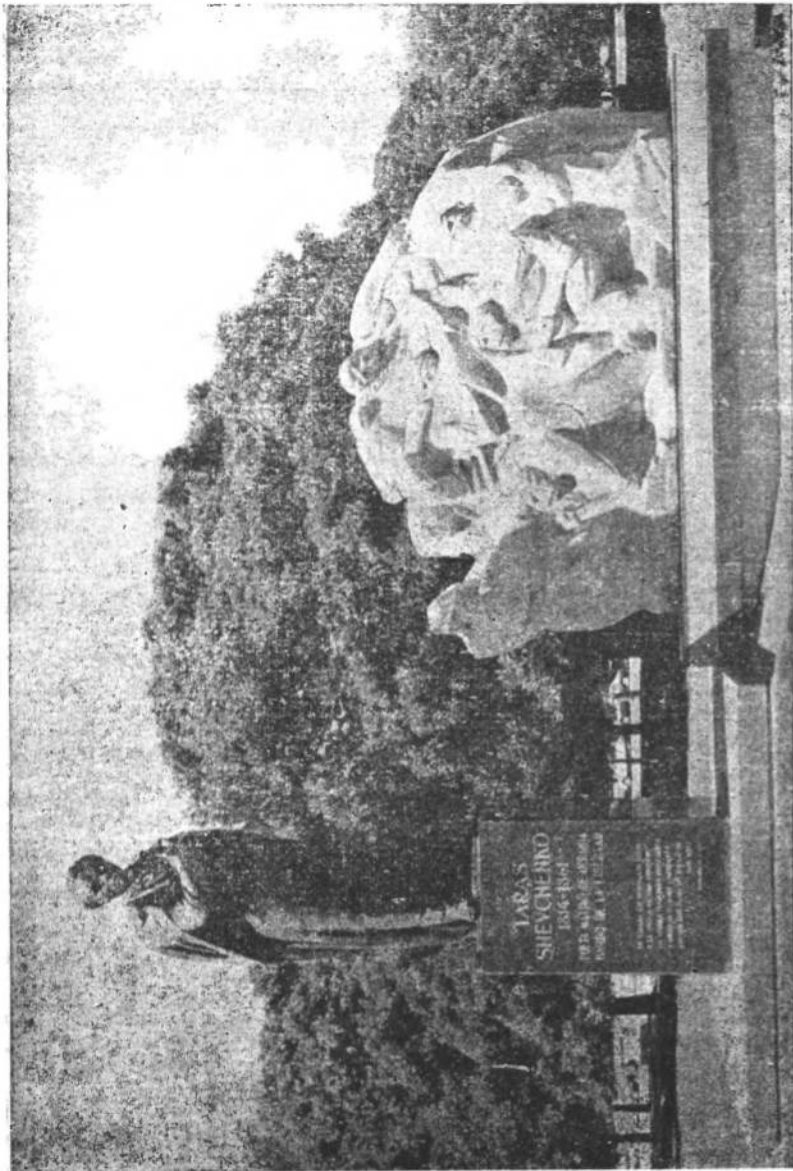
(А може в дійсності, що й певніше, вивезено те золото до захланної Москви. — Ред.)

Балет МУНО «Халка» з Торонто із своїм керівником
п. Семеном Джуганом.

Дівочий Хор МУНО «Калина» з Торонто із своєю
диригенткою пані Паранею Гарасимчук.

Пам'ятник Тарасові Шевченкові в Буенос Айресі.
(Праця скульптора Леоніда Молодожанина)

На Відкритті Пам'ятника Т. Шевченкові в Б. Айресі — промовляє амбасадор Канади Альфред П. Біссонет.

Релігійний акт під час Відкриття Пам'ятника Т. Шевченкові в Буенос Айресі.

5-го грудня 1971 р., на Відкритті Пам'ятника Т. Шевченкові в Буенос Айресі.. Промовляє заст. голови ПУН, Ярослав Гайвас.

Під час Свята Відкриття Пам'ятника Т. Шевченкові в Буенос Айресі. Частина промовців чекає на свою чергу — промовляє о. шамб. Мирослав Харина з Філядельфії.

З М І С Т

проф. Михайло Василик — Українці в Аргентині...	18
Місіонець — Місіонські образки	36
Lesia Ukraïnka — Mi camino	42
Ігор Качуровський — З аргентинських мотивів	43
Євген Онацький — З Римського щоденника	44
М. Фесолович — Борис Крюков	54
Олексій Сацюк — Арешт	58
І. Качуровський — Сурмач	64
Анатоль Галан — Оповідання	65
Віктор Цимбал (Посмертна згадка)	77
Нестор Величковський — Під польською окупацією	79
Кредитова Кооператива «Відродження» в Аргентині	84
Юрій Тис — Нарциз	87
М. Ф. — Ольга Гурська	102
Володимир Котульський — Т-во «Відродження»...	107
25 років Братства Св. Покрови УАПЦеркви	113
Скарби Ужгородського замку	121
Оголошення	129

ОГОЛОШЕННЯ

ДР. ЄВГЕН ЗАДОРЕЦЬКИЙ

NEUROCIRUJANO

teléf. part.
90 - 2907

Radiomensajes a:
45 - 1205 y 49 - 3304
Citar código 1342

Dra. ANA TIEPUN

MEDICA

de la 7ª. Catedra. de Medicina del Hospital Escuela "José de San Martín". — Hospital de Clínicas Obra Social del Poder Judicial de la Nación.

ЗАГАЛЬНА КЛІНІКА. ДИТЯЧІ І ЖІНОЧІ НЕДУГИ
ГОДИНИ ПРИЙНЯТЬ:

від понеділка до п'ятниці від 16-ої до 20-ої год.

THAMES 3669
SAN JUSTO

T. E. 621 - 1530

Dr. Miguel T. FENIAK

Dra. Rosa M. ROMANOWSKI

DENTISTAS — RAYOS X

CONSULTAS: Lunes a Viernes 15 a 20 hs.

P e d i r H o r a

AGUERO 5589

T. E. 207-5197

W I L D E

BOHDAN STERNIUK SRL
IMPORTACION — EXPORTACION
REPRESENTACIONES

AV. CORDOBA 1525

44 5269

CAPITAL

Др. ВАСИЛЬ ПОХИЛЯК

ABOGADO

Horario: todos los días de 18—20 hs.

Av. PUEYRREDON 468, 3 piso, oficina N° 4

Tel. 89-6408

BUENOS AIRES

FARMACIA “ABELLA”

de **MARIA KOCOWSKI de BUCHARSKY**

FARMACEUTICA

DIAG. 74 ESQ. 20

Tel. Tacuari 0050

L A P L A T A

MUEBLES

S K O R O P A D A

PLACARDS A MEDIDA Y AMUEBLAMIENTO

EN GENERAL

CREDITOS LIBERALES

Fabrica:

Exposición:

Depósito:

Berón de Astrada 6485

Murguiondo 4057

Madariaga 6699

T. E. 60 -2864

GALERIA LUGANO

LOCALES 16 y 23

V e n t a s :

Av. RIESTRA 5615/17

T. E. 60 - 7039

TORNERIA MECANICA
GREGORIO JAWORSKI

- FABRICACION DE
- REPUESTOS TEXTILES
- Y MECANICA EN GENERAL

VILLA LUZURIAGA
RAMOS MEJIA
TRIUNVIRATO 2833
T. E. 658 - 4238

TORNERIA Y MATRICERIA
MECANICA DE PRECISION

MATRICES — ESTAMPAS — DISPOSITIVOS
PRODUCCION EN GENERAL
BALANCINES HASTA 150 TON.

PABLO HOLYDA

Av. GENERAL PAZ 216

T. E. 755 556E

Villa Lynch

Buenos Aires

ELECTROPROPULSORA

SOIEDAD ANONIMA I. C. F. M. S.

FUSIBLES DE ALTO PODER DE RUPTURA

INTERRUPTORES TABLÉROS

ALSINA 833, piso 6º

T. E. 34-3969

34-8580

BUENOS AIRES

PARRILLA DE LA COSTANERA NORTE !

PUESTO N° 10

10 NICOLAS 10

ATENDIDO POR SU PROPIO DUEÑO

NICOLAS ZAZULAK

Almuerece y cene! La más variada
y exquisita PARRILLADA !

COSTANERA NORTE

Entre CIUDAD UNIVERSITARIA y PILETAS de NUNÉZ

У К Р А І Н С Ь К А Д Р У К А Р Н Я

“ Ч А М П І О Н ”

Виконуємо всі роботи з обсягу друкарства, як:

**друкування часописів в українській і еспанській
мовах, книжки, календарі, журнали, торговельні
формуляри, листи, конгерти, візитові картки,
весільні запрошення.**

Працю виконується солідно і точно після бажань
клієнтів. Виконується також праці в кольорах.

**Talleres Gráficos “CHAMPION”
c. Mercedes 2163/67, Buenos Aires**

TALLER “LOS ANDES”

F u n d a d o e n 1 9 3 2

RUEDAS Y LLANTAS PARA COCHES Y CAMIONES

SOLDADURA AUTOGENA Y ELECTRICA

REPARACIONES — CENTRADO — REFORMAS

ENSANCHADOS Y CROMADOS

M A T W I J O W H I J O

Av. DORREGO 62

CAPITAL FEDERAL

CROMETAL

CROMADO

NIQUELADO

GALVANOPLASTIA EN GENERAL

DE

ISIDORO DERKACZ

Avenida MITRE 2680/82

MUNRO

INFORTEC

ТЕХНІЧНІ КНИГИ З УСЬОГО СВІТУ

ДЛЯ РІЗНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

РОМАН Л. ЗІНЬКО

Pje. LA VICTORIA 2466

MUNRO

Tel. 760-8558

МЕХАНІЧНА · СТОЛЯРНЯ

ПРИСТУПНІ ЦІНИ

ВІКНА, ДВЕРІ, «ПЛЯКАРДИ», КУХОННІ УМЕБЛЮВАННЯ

ДЕКОРАЦІЯ (ПРИКРАСА)

О. ХАМУЛЯК та Сос. Ком. п/Акц.

с. RAMALLO 2633

Т. Е. 70-8539

BUENOS AIRES

МИХАЙЛО ПОЦЮРКО

AUTOMOTORES

CIUDADELA AUTOMOTORES O.K.

Tomamos su coche usado como parte de pago. La más alta
tasación. Financiación de acuerdo a sus posibilidades.

Venta de coches de ocasión.

SALON EXPOSICION y VENTAS:

SERVICE:

Av. RIVADAVIA 12996

BALCARCE 70

T. E. comercial 653-3308

CIUDADELA

T. E. part. 655-0352

RAMOS MEJIA

ANEXO: Estación de SERVICIO Y.P.F. adherida al A.C.A.

A D H E S I O N

SEMENTUCH Hnos

FABRICA DE TEJIDOS

Administración y Fábrica

VALENTIN ALSINA

WARNES 2787

T. E. 208-0894

ESTILOS: AMERICANO, ESCANDINAVO, ITALIANO
FABRICA DE MUEBLES

ANTONIO KALATIUK

DORMITORIOS, COMEDORES, PLACARDS
MODULARES. Trabajos sin dibujos

EXPOSICION :
c. 3 de Febrero 717
CASEROS

FABRICA :
c. Peguajo 273/275
B. Belgrano CASEROS

“ J A K I M ”

FABRICA DE INSTRUMENTOS MUSICALES
GUITARRAS ELECTRONICAS, BAJOS
ВЛАСНИК: ОНОФРІЙ ЯКИМЧУК

ESTADOS UNIDOS 4337

LANUS OESTE

Tel. 241-3215

CASA LILIANA

TIENDA Y MERCERIA

CONFECCIONES

ARTICULOS PARA SASTRES Y MODISTAS

VENTA POR MAYOR

DE

ANTONIO BORSUK

BERMUDEZ 2301, esq. Chacabuco
Tel.: 795 5410

OLIVOS

MUEBLES "RIOJA"

JASINSKI — MAYO S.R.L.

Modelos

Exclusivos

Talleres

Propios

Placards en todos los Estilos

Casa Central: RIOJA 2044/48, Tel. 91 - 1676

Sucursales: Av. CASEROS 2963, Tel. 91 - 2444
y Juan Bautista Alberdi 5840
BUENOS AIRES

ABITARE INTERIORES

JASINSKI Hnos.

A M O B L A M I E N T O S

Y D E C O R A C I O N E S

Av. BELGRANO 1921

BUENOS AIRES

МИСТЕЦЬКА РОБІТНЯ
ГУЦУЛЬСЬКОЇ РІЗЬБИ

ВОЛОДИМИРА ШУЛУПАТИ

АЛЬБОМИ
ТАРІЛКИ
РАМКИ ТА ІНШЕ
ТОПІРЦІ
КАСЕТКИ

c. URQUIZA 78 — QUILMES FCNGR

CARPINTERIA MECANICA

SARRATEA

TARASIUK y CIA.

VENTA de MADERA en GENERAL

SARRATEA 444

BOULOGNE

З ПРИХИЛЬНІСТЮ

ВОЛОДИМИР ОЛЬШАНЕЦЬКИЙ

Calle MIGUELETES 723

CAPITAL

Teléfono: 772-0978

DANKIEWICZ y Cía.

TALLERES METALURBICOS

CONSTRUCCIONES DE MAQUINARIAS PARA
LA INDUSTRIA DEL CABLE DE ACERO, COBRE
Y ALUMINIO

PARA LA INDUSTRIA DE GOMA, PLASTICOS
Y ELEMENTOS PARA PERFORACIONES

TORNERIA DE PRECISION

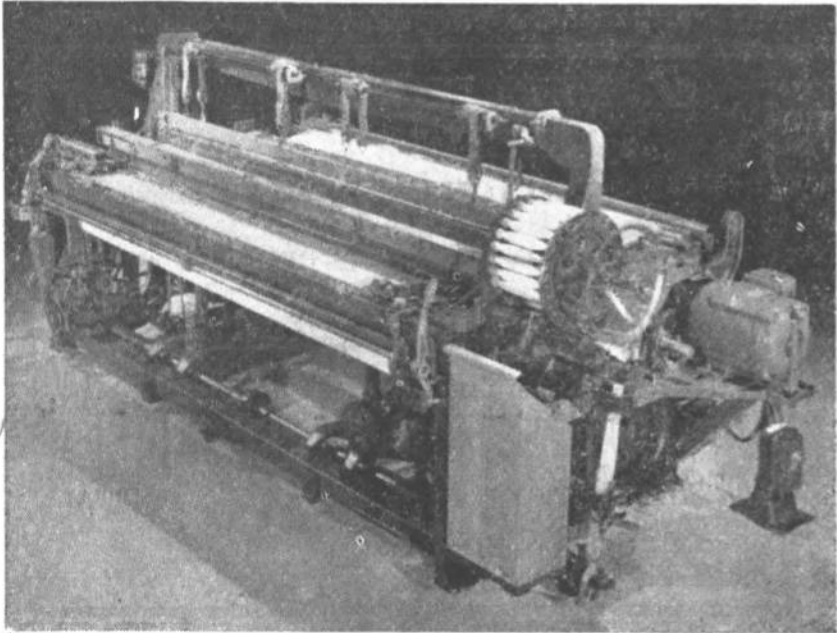
ROSARIO 1020

SAN ANDRES FGBM

З ПРИХИЛЬНІСТЮ

ESTABLECIMIENTO TEXTIL

RUDKIW Hnos.

TEJEDURIA Y URDIDO

MARCOS SASTRE 3621

T. E. 796 -6631

CARAPACHAY F.C.G.B.

ORGANIZACION

N I T O

S. en C. p. Acc. Cap. 20,000.000.—

REPUESTOS PARA CAMIONES

Y

TRACTORES INTERNACIONAL

AGENTE AUTORIZADO DE

“ E A T O N E J E S I. C. S. A.”

ENGRANAJES Y CAJAS
MAZAS Y CAMPANAS

Armetal

- ENGRANAJES DE ☆ DIFERENCIALES ●
- CAJAS DE VELOCIDAD Y SUS REPUESTOS ●
CORONAS y PIÑONES
- VOLVO, TITAN Y VICKINS DIAMONT ●
- FORD F600. 900 MERCEDES BENZ ●
- BEDFORD DODGE IHC ●

Adaptaciones de diferenciales

Reformas de cajas de velocidad en general

CENTENERA 1635

92 - 0733
T. E. 922 - 0916
922 - 4100

CAPITAL FEDERAL

EBANISTERIA UCRANIANA

DE

JOSE METYK

МИСТЕЦЬКА РОБИТЯ

МОДЕРНІ МЕБЛІ

c. CHACO Nº 486/88

VILLA BALLESTER FCNGBM

FABRICA DE HELADERAS ★ REFRIGERACION

Cámaras Frigoríficas e Instalaciones en General

HELADERAS COMERCIALES Y FAMILIARES

MOSTRADORES — VITRINAS

Se aceptan Medidas Especiales

M A Z U R

Ind. y Com.

A. M. ZAKORSZEMNY 6 HIJO

EMILIO CASTRO 2572/80

VALENTIN ALSINA

T. E. 208-4669

LESINSKI

Sociedad Industrial y Comercial en Comandita

ENVASES DE CARTON PAPEL Y CORRUGADO

ENVASES PLEGADOS ARMADOS IMPRESOS

CREACIONES — CONSULTENOS

ANDALGALA 1447/49

T. E. 68-6562

BUENOS AIRES

CHOMIK HNOS. S. A.

FABRICANTES de ARTICULOS para CONFITERIAS

BANDEJAS — PLATOS — TIRAS DE DISCOS DE CARTON

CAJAS PARA PIZZA. PAN DULCE. SANDWICHES

SERVILLETAS — PIROTINES Y BLONDAS

calle JOSE INGENIEROS 1694 — T. E. 757-0025

JOSE INGENIEROS

(Prov. BUENOS AIRES)

З ПРИХИЛЬНІСТЮ

СТАХ ГОДОВАНИЙ

З РОДИНОЮ

с. PARANA 2460

OLIVOS

**ESTACION DE SERVICIO
Y GARAGE**

“LIBERTAD”

ЯКІВ КУХАРЧУК

Y P F

AUTORIZADA

Av. Los Patricios y Quito

LIBERTAD (Merlo)

ESTABLECIMIENTO METALURGICO

G O R A H N O S .

Av. MITRE 1707

T. E. 253 - 1664

QUILMES FNGR Pcia. de Buenos Aires

VENTA DE REPUESTOS TEXTILES

NUEVOS Y USADOS

ANDRES KMET e HIJOS

c. JOSE ARIAS 146

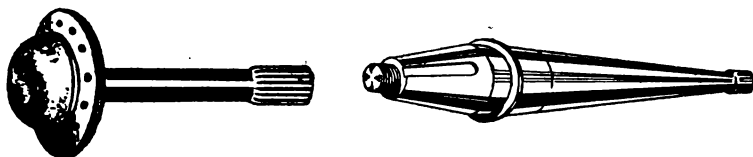
T. E. 757-2590

VILLA LYNCH.

SAN MARTIN

FABRICA DE PALIERS S. N. T.

PARA TODAS LAS MARCAS Y MODELOS

ESTEBAN PALIERS S. A.

Paliers de calidad con material importado. Para trabajos

severos Paliers de cromo-niquel tratado. (C.N.T.)

Administración y ventas:

WARNES 1468

T. E. 59-1351

BUENOS AIRES

Fábrica:

Av. ROSALES 2088

T. E. 658-7533

HAEDO — FNDPS

**REPUESTOS Y ACCESORIOS
PARA TRANSMISIONES DE AUTOMOVILES
CAMIONES Y MAQUINAS EN GENERAL**

de BASILIO CAP

**ESPECIALIDAD EN CRUCETAS
HORQUILLAS — ACOPLÉS
CARDANES — PUENTES**

PARA:

F O R D

CHEVROLET

G M C

I K A

TORNADO

RILEY

CALLE 51, ESQUINA 10 Tel. 31749

L A P L A T A

З ПРИХИЛЬНІСТЮ

BASILIO SLUSARCZUK

Y FAMILIA

SANTANDER 5838/42

T. E. 60-3763

CAPITAL

TALLERES METALURGICOS "ALKA"

ALEJO KACHAN

Super A K Rel

M. R.

Industria Argentina

Matricería — Tornería — Estampados — Repuestos

para automotores

Ignacio Cortina 1743-45

T. E. 208-4946

LANUS OESTE

(Altura J. J. Atencio 1500)

MELNYK S. A. I. C. F. I.

FABRICA DE MOLDURAS Y VAGUETAS

PARA INDUSTRIA AUTOMOTRIZ

FABRICA :

Calle EMILIO FRERS 2172

MARTINEZ

Tel. 798 6012 -1017

OFICINAS :

Calle FRAGA 1565-67-69

BUENOS AIRES

Tel.: 55 - 4276

Sastreria daniel

LA CASA MAS SURTIDA DEL OESTE
EN ARTICULOS DE HOMBRE

TEL. FLANDRIA-289

san martin 512
jauregui

УКРАЇНЦЯМ РАДІ

ВЛАСНИК

Данило Сарак

З ПРИХИЛЬНІСТЮ

ДР. ВАСИЛЬ ІВАНИЦЬКИЙ

З ДРУЖИНОЮ

ФАБРИКА ГОРІЛОК, ЛІКЕРІВ ТА ВИН

ГАНС МОЗЕР

ВИСКІ, КОНЬЯК, РУМ, СЛИВОВИЦЯ, ВОДКА, ВИШНЯК
ЧЕРЕШНЯК, ТА ІНШІ НА
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СМАК!

ТАКОЖ ВИНА: «МОЗЕЛЯ», «РІСЛІНГ» ТА «БОРГОНЯ»

Замовляти:

EST. DEL CAMPO 1732

FLORIDA

Tel. 740-8470

JUAN REGEY

TALLER

DE AUTOMOVILES

CHAPA Y PINTURA

LAVALLE 971, esq. Roca

AVELLANEDA

Tel. 22 - 9708

K U C HERMANOS

**FABRICA
DE GUITARRAS ELECTRICAS
Y CONTRABAJOS**

**LANUS OESTE
SANTIAGO PLAUL 4206**

F A B R I C A C I O N

DE CIERRES PARA CARTERAS Y VALIJAS

— NIQUELACION y FANTASIAS de

GREGORIO OLIJNYK

calle **AIZPURUA 3547**

BUENOS AIRES

H O S P E D A J E

DE

LUISA KRUCHOWYJ

c. **MONROE 1843-53**

BUENOS AIRES

J. SAJEWICH e HIJOS Y CIA S.R.L.

CAPITAL \$ 60.000

- **FABRICA DE CAJAS DE CARTON**
- **FORRADAS Y MECANICAS EN
G E N E R A L**

CAPDEVILLA 3330-32

BUENOS AIRES

T. E. 52-5759

SERGIO SZUKALO

PROYECTOS — DECORACIONES Y DIRECCION

DE OBRA

c. STEPHENSON 2884

MARTINEZ

798-7985

JUAN DEMCZUK

H O R M I G O N A R M A D O

FRAY J. SARMIENTO 3804, piso 1º

OLIVOS

T. E. 795 - 2191

JUAN KARWACKI

CALZADOS POR MAYOR

c. MARCOS SASTRE 3916

B U E N O S A I R E S

**УКРАЇНСЬКА
ФАБРИКА**

ІВАН АНТОНІВА

T. E. 655 - 1083

**HORMIGON ARMADO Y ALBAÑILERIA
EN GENERAL**

ESTEBAN SENI W

**ISLETA 612
VALENTIN ALSINA**

**T. E. 208-3777 particular
Pcia. BUENOS AIRES**

PLANTA PLAST

**FABRICA de ARTICULOS PLASTICOS: JUGUETES
y ENVASES para LABORATORIOS**

Agustín Alvarez 568

VILLA BALLESTER FCNGRM

З ПРИХИЛЬНІСТЮ

ESTABLECIMIENTO

T E J O

METALURGIA INDUSTRIAL

c. CHUBUT 701

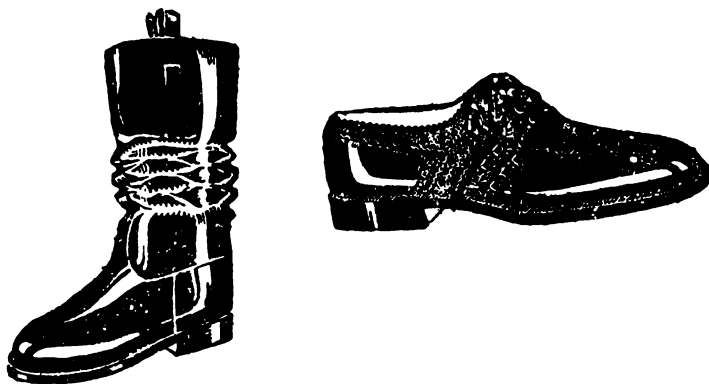
B E R N A L

FABRICA DE BOTAS

BORCEGUIES Y

BOTINES DE SEGURIDAD

PARA INDUSTRIA

WLADIMIRO KMET

c. YATAI 780

LANUS. Pcia. BS. AIRES

VALENTIN ALSINA

T. E. 208-1697

INDUSTRIAS

DELTA S.A.I. v C.

PIGMENTOS ORGANICOS • INORGANICOS

Para las industrias de: Pinturas

Tintas Gráficas

Plásticos

Goma, etc.

REFORZANTES PARA CAUCHO "DELTASIL"

SALES DE TEMPLE "DURFERRIT"

OFICINAS, VENTAS y DEPOSITO:

JOSE BONIFACIO 750 — Tel. 923-4021

B U E N O S A I R E S

FABRICA:

COMERCIO 434 — Tel. 2021

PTO. GRAL. SAN MARTIN

DTO. SAN LORENZO — Prov. SANTA FE

3

З ПРИХИЛЬНІСТЮ

ЙОСИФ СЕМЧИШИН

М'ЯСАРНЯ

ROSARIO 335

V. BALLESTER

CASA DE LUSTRADO DE MOSAICOS

DE

ESTEBAN TYCKYJ e HIJOS

COLOCACION y LUSTRE de TODA CLASE de MOSAICOS
Gral. HILARIO LAGOS 2160 BOULOGNE
(Altura Bdo. de Irigoyen 600) T. E. 796-7835

ALMACEN Y FIAMBRERIA

DE

WLADIMIRO BOHACZ

c. SAAVEDRA 3299

SARAPACHAY

ЖІНОЧА ФРИЗІЄРНЯ

МАРІЇ ЛИС

ЗАЧІСКИ, ОНДУЛЯЦІЇ, ФАРБУВАННЯ ВОЛЛОСЯ

c. EDISON 1114

MARTINEZ

Tel. 798 3455

BURBAN ARGENTINA

S. A. C. I. F. I. A.

MOTORES ELECTRICOS

BRUSH

fabricados bajo licencia excl. para la República Argentina

BRUSH ELECTRICAL ENGINEERING COMPANY LIMITED
LOUGHBOROUGH ENGLAND A HAWKER SIDDELEY COMPANY

desde 20 — 850 HP

PROTECCION 90 — 100%

ROTOR: CORTOCIRCUITO CON ANILLOS

ALTERNADORES

BURBAN ARGENTINA

desde 15 — 1500 KVA

AUTOEXITADOS

AUTOREGULADOS

RECTIFICADOS POR DIODOS

R U T A 8 N° 657 - 67

T. E. 755 - 6025 4447 6595

SAN MARTIN — Prov. de Buenos Aires

“LA - MAT - COR”

M. R.

ESTEBAN MATCZENKO

FABRICA DE FORROS PARA

DISCOS DE EMBRAGUE

ESCRITORIO y VENTAS :

COMECHINGONES (S) 148 — Tel. 83033

A. ALBERDI — CORDOBA

ХЕМІЧНА ПРАЛЬНЯ

О. і К. ВОЛОВИНА

виконує першорядно і скоро прання та прасування білизни

ЦІНА НИЗЬКА

ДОСТАВА ДО ДОМУ

AV. GAONA 4511

BUENOS AIRES

МИСТЕЦЬКА РОБІТНЯ

А. МИХАЙЛА КАРАВАНА

виконує всі речі українського мистецтва в трьох видах:

РІЗЬБА ПЛОСКА,

РІЗЬБА ГУЦУЛЬСЬКА

РІЗЬБА ІНКРУСТОВАНА

Звертатися на таку адресу:

с. AGUSTIN ALVAREZ 306

MALAYER

Provincia BUENOS AIRES

У КРАЇНСЬКА ГОДИННИКАРНЯ

- ЗОЛОТІ ВИРОБИ
- ГОДИННИКИ
- БРИЛЯНТИ

ПРОДАЖ І НАПРАВА

ВЛАСНИК ВОЛОДИМИР КОТУЛЬСЬКИЙ

JOYERIA "V L A D Y"

▲v. RIVADAVIA 10484

CAPITAL

T. E. 64-4908

Ціна 8,— н. пез. в країнах Південної Америки.
в інших країнах 1,5 доляра.

УКРАЇНСЬКА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА «ВІДРОДЖЕННЯ»

- Приймає вклади на звичайну ощадність і платить до 17% у річному відношенні.
- Кредитова Кооператива «Відродження» гарантує безпеку вкладів своїми фондами, своїм майном, репрезентативним кооперативним осідком в одному з центрів Буенос Айресу, своєю працею впродовж 20 років.
- Відкриває рахунки на Пред'явника.
- Приймає до ІНКАСА різного роду документи.
- Дає дешеві позички на купно теренів, на будову житла, на оснування варстатів праці, на торгівлю, на купно машин, на сільське господарство, на сплату гіпотек, тощо.
- Дисконтує векслі та інші вартостеві документи.
- Приймає доручення фінасового характеру для полагодження в Аргентині та заграницею.

Годиня праці в Централі Кооперативи: від 12.30 до 17 год.
У вівторок та п'ятницю до 19 год.

Cooperativa de Crédito Ltda "RENACIMIENTO"

Casa Central, Maza 144, Buenos Aires — Т. Е. 87 - 3100

Sucursal en San Bernardo (Chaco)

Sucursal en Oberá, calle Córdoba 227, (Misiones)

Вступайте в члени Кредитової Кооперативи
«ВІДРОДЖЕННЯ», яка впродовж 20 років є на службі
української громади в Аргентині.